

SISÄLLYSLUETTELO

1. YHTEENVETO	2
2. TAUSTA	2
2.1. Rodun synty ja kehittyminen	2
2.2. Rodun kehitys Suomessa	3
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO	3
3.1. Jalostustoimikunnan organisaatio	3
4. NYKYTILANNE	4
4.1. Populaation koko ja rakenne	4
4.2. Nykyinen käyttötarkoitus	11
4.3. Luonne	11
4.3.1. MH-luonnekuvaus ja luonnetesti jalostuksen apuvälineiksi	12
4.3.2. Tanskandoggi harrastuskoirana	15
4.4. Terveys	18
4.4.1. Suomessa rodulla yleisesti todetut sairaudet	18
4.4.2. Rodulla muissa maissa ja kirjallisuudessa kuvatut sairaudet	28
4.5. Ulkomuoto	28
5. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	30
5.1. Pevisaan liittyminen	30
5.2. Rotujärjestön päämäärät	30
5.3. Rotujärjestön strategiat	30
5.3.1. SKL määräykset	31
5.3.2. Kasvattajan vastuu	31
5.3.3. Lyhyen aikavälin strategiat	32
5.3.4. Pitkän aikavälin strategiat	32
5.3.5. Pentuvälitys	33
5.4. Mahdollisuudet ja uhat	33
5.5. Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi	34
6. LÄHTEET	35
7. LIITTEET	35
Rotumääritelmä	36

Tanskandogin rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma
Hyväksytty SKL-FKK ry:n hallituksessa xx.x.xxxx.
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa pp.kk.20xx
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt pp.kk.20xx

1. YHTEENVETO

Doggityyppinen koira on kulkenut vuosisatojen saatossa pitkän matkan Tiibetin vuoristoylängöiltä aina Alppien yli Eurooppaan, tullakseen tanskandogiksi, jonka me tunnemme tänä päivänä. Villisian metsästäjästä ja sotakoirasta on muotoutunut nykyään monessa eri harrastelajissa taitonsa näyttävä ihmisen paras ystävä.

Vielä 1800-luvun alkupuolellakin jalostus oli ns. näkemyksellistä jalostusta vailla yhteisiä pelisääntöjä. Rotumääritelmästä sopiminen vuonna 1878 antoi perustan, jolle rodun tulevaisuus saatettiin rakentaa. Virallisen alkuperämaansa Saksan mukaan rotu sai nimensä Deutsche Dogge vuonna 1880. Suomessa tanskandoggeja oli kuusi kpl Kennelliiton kantakirjojen mukaan vuonna 1894. Eniten rekisteröintejä on tehty vuonna 2008, jolloin pentuja, mukaan lukien tuontikoirat, rekisteröitiin yhteensä 443 kpl. Muotitrotua ei tanskandogista toivottavasti koskaan tule, sillä suurten rekisteröintimäärien myötä kasvavat myös muut ongelmat.

Jalostuksen tavoitteena on käyttöominaisuuksiltaan ja ulkomuodoltaan rodunomainen, fyysisesti ja psyykkisesti terve koira. Tanskandoggi on ensisijaisesti seurakoira, jonka kanssa voi toki harrastaa melkein mitä vain, kunhan sekä koiralla että omistajalla on hauskaa yhdessä. Tämänhetkinen ulkomuoto vastaa ulkomuototuomarin silmin katsottuna kohtuullisen hyvin rotumääritelmää, mutta parannettavaa kuitenkin löytyy. Esimerkiksi hyvin jyrkät lantiot ja erittäin avoimet etukulmaukset, epätyypilliset päät ja niiden myötä muuttuneet ilmeet ovat asioita, joihin kasvattajien tulisi kiinnittää huomiota. Yleisvaikutelman tulisi olla seuraava: voimakas olemus, jossa yhdistyvät jalous, tasapainoisuus, sopusuhtaiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää.

Tanskandoggeilla yleisimmin esiintyviä vakavia sairauksia ovat sydänsairaudet, erilaiset syövät ja kasvaimet sekä mahalaukun kiertymä. Koska kyseessä on jättirotu, kasvuhäiriöitä esiintyy myös jonkin verran. Muista sairauksista mainittakoon silmä- ja luomisairaudet, allergiat, epilepsia ja kilpirauhasen vajaatoiminta. Kasvattajien tulisi kiinnittää erityistä huomiota perinnöllisiksi todettuihin vikoihin ja sairauksiin. Sairaot yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Rotumme liittyi Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) 1.1.2007 alkaen. Rotukohtaisena vastustamisohjelmana on vanhempien lonkkanelvelten tutkimuspakko ennen astutusta.

Terveyden ja ulkomuodon lisäksi luonteisiin olisi syytä kiinnittää enemmän huomiota, sillä sekä useamman kasvattajan että myös omistajan mielestä ongelmaluonteita esiintyy aiempaa enemmän. Tanskandoggin tulee olla ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa, erityisesti lapsiin kiintyvä sekä pidättyväinen vieraita kohtaan.

Tanskandogille rotuna laadittiin ensimmäistä kertaa Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) vuonna 2006. Kaikkien rotujärjestöjen oli laadittava ja toimitettava Suomen Kennelliitolle edustamisensa rotujen JTO 31.12.2006 mennessä. Tavoiteohjelman avulla voimme viedä rotuamme eteenpäin määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti tulevillekin sukupolville. Suomen Tanskandoggi Ry:n jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa jalostuksen tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteutumisesta. Jalostustoimikunta pyrkii seuraamaan rodun kehittymistä säännöllisin terveys-, ulkomuoto- ja luonnekyselyin, jotka suunnataan sekä kasvattajille että koirien omistajille. Rotujärjestö on myös velvollinen huomioimaan JTO:n tavoitteet toimintasuunnitelmaa laatiessaan. Mutta ennen kaikkea jokaisen kasvattajan pitäisi miettiä omaa osuuttaan ja vastuutaan rodun jalostuksessa. Tulevaisuuden jalostuspohja luodaan nyt. Terve, hyväluonteinen ja kau-

nis tanskandoggi on yhdistyksemme ja sen jalostustoimikunnan päätavoite!

2. TAUSTA

2.1. Rodun synty ja kehittyminen

Kuva vanhimmasta doggityyppisestä koirasta on ikuistettu reliefiin 12. vuosisadalla eKr. Relieffi löydettiin babylonialaisesta temppelistä. Siinä esiintyy doggityyppinen koira, jota assyrialainen ohjaa punotulla taluttimella. Näyttää varsin todennäköiseltä, että Tiibetin vuoristoylängö on kaikkien tämän tyyppisten koirien alkuperäpaikka. Aleksanteri Suuri toi Intian matkoiltaan doggityyppisiä koiria lahjaksi ystävilleen. Ajanlaskumme alussa alkoi molossikoirien siirtyminen Alppien yli Keski- ja Länsi-Eurooppaan. Raskaiden taistelukoiren rinnalle alkoi kehittyä kevyempiä doggityyppisiä metsästyskoiria. Ne olivat ajokoiraa paljon suurempia ja jyrkempiä, ja niillä oli raskas, leveä pää sekä neliömäinen kuono. Nämä koirat tunnettiin erityisesti siitä, että ne kävivät rohkeasti ja raivokkaasti villisikojen sekä muun suurriistan kimppuun. Kreikkalaiset tunsivat ne jo 600 eKr. Lisäksi oli selvästi havaittavissa molossien ja assyrialaisen mastiffien sukulaisuussuhde, sillä mastiffeja on Niniven palatsin seinämaalauksen mukaan käytetty leijonanmetsästyksen ja sotakoirina jo vuonna 625 eKr. Aristoteleen aikana molosseja käytettiin myös paimenkoirina ja osa koirista levisikin Eurooppaan alaaniin, Attilan hunnien ahdisteleman paimentolaiskansan, mukana (vrt. rodun italiankielinen nimi Alano).

Molossia pidetään mastiffi- ja doggi-tyyppisten koirien alkuperäisenä kantamuotona eikä tarkkaan tiedetä milloin niitä saapui mm. Englantiin. Todennäköisesti foinikialaiset kauppiat toivat niitä mukanaan käydessään tinakauppaa brittien kanssa. Niihin aikoihin, kun roomalaiset valloittivat Britannian, oli englantilainen mastiffi jo niin vaikuttava, että koiria lähetettiin Roomaan villieläinten taistelunäytöksiin. Lisäksi gallialaiset, kuten muutkin, käyttivät näitä koiria sodassa.

Keskiajan koirien historia on kytketty sen ajan metsästyskulttuuriin. Aateliset metsästäjät käyttivät suuria koiralaumoja villisian ja karhun metsästyksen. Keskiajan ajavan doggityyppisen koiran alkumuodoista voidaan mainita, että kaikki nykyisen dogin värit ja väriyhdistelmät olivat jo silloin havaittavissa. 1400-luvulla alettiin tuoda Englannista mantereelle metsästyskoiria; raskaita doggeja sekä suuria vinttikoiria. Näitä risteytettiin raskaisiin mannermaisiiin mastiffeihin, jotta saataisiin enemmän nopeutta ja ketteryyttä villisian ja karhun jahtiin. Suurin osa Euroopasta oli tuohon aikaan pirstoutuneena moniin pieniin ruhtinaskuntiin ja varsinkin nykyisen Saksan alueen ruhtinaskunnat alkoivat jokainen kehittää "omaan" rotutyyppiään päämääränä suuri, voimakas, peloton ja kesytämätön metsästyskoira, joka olisi aina parempi kuin naapurikunnan koira. 1500-luvulla ruhtinaskunnissa kasvatettiin koiria mahtavia määriä ja mm. vuonna 1592 Braunschweigin herttua osallistui vuosittaiseen metsästystapahtumaan 600 koiransa kanssa.

1800-luvulla Saksassa kasvatettiin doggeja eri nimillä, Etelä-Saksassa, ennen kaikkea Wurtembergissa, kasvatettiin valko / mustia doggeja (Ulmerindoggi). Pohjois-Saksassa kasvattajat suosivat sinistä ja keltaista väriä (Tanskandoggi). Ensimmäinen koiranäyttely järjestettiin vuonna 1863 Hamburg-Altonassa. Tähän näyttelyyn osallistui koiria seuraavasti: 8 Tanskandoggia ja 7 Ulmerindoggia. Seuraavissakin näyttelyissä vuosina 1869-1878 koirat arvosteltiin tämän jaon mukaan. Arvostelutuomarien mielestä jako ei ollut tarkoituksenmukainen, koska kyseessä oli yksi ja sama rotu. Siksi he ehdottivat, että kaikki eri värit kuuluisivat samaan rotuun. 1800-luvun puoliväliin saakka dogin jalostus oli ns. näkemyksellistä jalostusta. Vuonna 1878 pidet-

tiin ensimmäinen rodun kasvattajien yhteiskokous ja rotumääritelmästä sovittiin.

Berliinissä vuonna 1880 pidetyssä tuomarikokouksessa rodut yhdistettiin, Deutsche Dogge – Saksan Doggi oli saanut virallisen nimensä. Ensimmäinen Tanskandoggijyhdistys Deutsche Doggen Club perustettiin Saksaan v. 1888 rodun jalostus- ja kasvatustyön edistämiseksi. Vuonna 1879 ilmestyneessä rotukirjassa oli 538 rekisteröintiä. Rekisteröintien myötä saatiin perusta, jolle rodun jalostustyö saatettiin rakentaa. 1880-1890 -luvulla saksalaiset keskittyivät jalostamaan rotua ja tuloksia alkoi näkyä. Berliinin koiranäyttelyssä v. 1880 pohjoissaksalainen Herra Messter esitti 32 tanskandoggiaan. Vuosina 1881, sekä 1883-84 hän vei koiransa Lontooseen ja vuonna 1887 hän esitti Venäjällä Pietarin koiranäyttelyssä 22 doggia. Tietoisuus rodusta alkoi leviää. Rotu nautti suurta arvostusta myös kaukaisemmillä mailla, esim. Matablemaan kuningas tarjosi yhdestä tanskandogista kaksi vauvulastillista neekeriorjia ja niin paljon naisorjia kuin myyjä vain halusi. Taru ei kerro, syntyivätkö kaupat. Rotu jatkoi nousuaan ja 1900-luvun alussa olivat varsinaiset kultaiset vuodet. Saksasta vietiin loistavia verilinoja mm. Englantiin ja USA:han, joissa rodun jalostus pääsi hyvään alkuun. USA:ssa perustettiin The Great Dane Club of America v. 1889 ja aluksi kasvatustyö perustui puhtaasti saksalaisille verilinoille. 1930-luvulta muistetaan mm. Saksan tuontinarttu Efta v d Saalburg, joka tuotti useita erinomaisia jälkeläisiä ollen myös itse mitä voittoisin doggi. Saksalaisten johtava asema kasvatustyössä päättyi toiseen maailmansotaan, jolloin suurin osa jalostusmateriaalista tuhoutui. Nykyisin Saksa on taas voimakkaasti mukana kasvatustyössä.

2.2. Rodun kehitys Suomessa

Suomessa vietiin kuusi tanskandoggia Suomen Kennelliiton kantakirjoihin vuonna 1894. Koiramäärä kasvoi tasaisesti ja 1920-luvun lopulla doggeja rekisteröitiin jo 70 kappaletta. Vuonna 1934 rekisteröintien määrä oli jo 103 koiraa. Vuosisadan alussa koirat olivat väriltään pääasiassa mustia ja harlekiineja. 1920-luvulla tunnetuin doggi oli Saksasta tuotu harlekiiniuros Prinz von Binder, jota käytettiin paljon jalostukseen. 1930-luvulla syntyi luultavasti maamme ensimmäinen valiogdoggi, musta uros Tips av Tipps-Toppstam. Samalla vuosikymmenellä aloitti toimintansa Siri Sunellin De Morny-kennel, joka erikoistui keltaisiin ja tiikerijuovaisiin tanskandoggeihin. Tämä kennel vaikutti aina 1940-luvulle asti kasvattaen monia muotovalioita.

Tuon ajan kaksi tunnetuinta kasvattajaa olivat Siri Sunell, kennel de Morny ja Augustinus Serenius, kennel von Hippo. Molemmat kennelit kasvattivat keltaisia ja tiikerijuovaisia tanskandoggeja. Suomalaiset tanskandogit olivat tuohon aikaan pohjoismaiden parhaita. 1930-luvulla Maria Åkerblom aloitti kaikkien värien kasvatuksen Hän hankki koiria Saksasta ja astutti narttujaan Ruotsissa. Sota hiljensi myös tanskandoggien kasvatuksen, mutta 1950-luvulla se elpyi vähitellen. Aluksi Åkerblom kasvatti mustia ja harlekiineja siirtyen myöhemmin sinisiin sekä keltaisiin ja tiikerijuovaisiin tanskandoggeihin. Hänen kasvatustyönsä oli todella tuloksellista, eikä siis ole ihme, että valiokasvatteja on kaikissa väreissä. 1960-luvulla aloitti Eini Valaste, kennel Sivord's. Hän teki yhteistyötä maailmankuulun ruotsalaisen Airways kennelin kanssa. Hän toi Suomeen mm. nartun Airways Bossanovan ja keltaisen uroksen Harmony Hill Fjord of Airwaysin. 1960-luku oli Ros-Loge kennelin kulta-aikaa ja kennelistä syntyi upeita doggeja, jotka voittivat näyttelyissä ympäri pohjoismaita. 1970-luvun rekisteröinnit olivat vuosittain jo yli sadan, paria vuotta lukuun ottamatta. 1980-luku lisäsi doggiharrastajien ja -kasvattajien määrää huomattavasti. Niinpä vuosikymmenen lopulla rekisteröinnit olivat jo 250 koiran molemmin puolin. 1990-luku toi mukanaan uusia rekisteröintien-

näyksiä. 2000 -luvulla on rekisteröintejä tehty eniten vuonna 2008, jolloin pentuja, mukaan lukien tuontikoirat, rekisteröitiin yhteensä 443 kpl (Taulukko 1.).

Taulukko 1. Rekisteröinnit Suomessa vv. 2004 – 2009.

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Pennut (kotimaiset)	300	398	301	277	288	278
Tuonnit	46	45	31	25	25	21
Rekisteröinnit yht.	346	443	332	302	313	299

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO

Suomen Tanskandoggi ry (STD ry) on perustettu vuonna 1972. Siitä lähtien sen aktiiviset toimihenkilöt ja jäsenet ovat tehneet työtä tanskandoggien hyväksi. STD ry toimi aluksi ns. rotua harrastavana yhdistyksenä kuuluu Suomen Seura- ja Kääpiökoirayhdistykseen ja sitä kautta Suomen Kennelliittoon. Yhdistyksen kotipaikka on perustamisesta lähtien ollut Helsinki. Kun toiminta oli kasvanut ja rekisteröintimäärät nousseet rotujärjestöjen vaatimustasolle, haettiin Suomen Tanskandoggi ry rotujärjestöksi. Tällä hetkellä (v. 2009) varsinaisia jäseniä on 789 kpl. Ulkomaalaisia jäseniä on 21 kpl ja neljä kunniajäsentä.

Yhdistyksen ja sen jalostustoimikunnan päätavoite on saada tanskandoggirotu säilymään rotumääritelmän mukaisena niin luonteellisesti kuin ulkonäöllisesti unohtamatta ja vähättelemättä yhtä tärkeintä ominaisuutta - terveyttä.

Yhdistyksen alaisena toimii monia toimikuntia mm. jalostuslehti-, rescue- sekä näyttelytoimikunnat. Jokaisella toimikunnalla on tärkeä tehtävä tanskandoggirodun parissa. Yksittäiset ihmiset tekevät itseään säästämättä työtä rakastamansa rodun puolesta. Näin syntyy toimiva ja hyvin organisoitu rotujärjestö, jolla on paljon työtä ja kehitettävää.

Yhdistys julkaisee omaa jäsenlehteä nimeltä Tanskandoggi 4 kertaa vuodessa. Lehdessä tiedotetaan mm. tulevista tapahtumista, julkaistaan näyttely- ja kilpailutuloksia sekä terveys- ja tutkimustuloksia. Yhdistyksen nettisivuilta www.greatdane.fi löytyy mm. aina ajan tasalla oleva pentulista, josta löytyy jalostustoimikunnan hyväksymät pentueet.

Toimintaa elävöittämään on perustettu paikallisia aluejaostoja, joiden tehtävänä on koota harrastajat yhteen ja tarjota toimintaa lähialueella. Aluejaostoilla onkin siten suuri rooli yhdistyksemme sisällä.

3.1. Jalostustoimikunnan organisaatio

Jalostustoimikunnan valitsee rotujärjestön johtokunta, jolloin työskentely tapahtuu johtokunnan valvonnan alaisena. Päämääränä on rotumääritelmän mukainen fyysisesti ja psyykkisesti terve koira. Toimikunta noudattaa työssään mm. SKL:n antamia työohjeita sekä yhdistyksen vuosikokouksen hyväksymää jalostusohjesääntöä. Jalostusohjesääntö ei ole käsky, vaan suositus.

Jalostustoimikunnan työtehtäviin kuuluu mm.:

- jalostusneuvonta ja tiedon jakaminen
- jalostusohjesääntö ja jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) seuranta / päivittäminen
- jalostus- ja jälkeläistarkastukset
- jalostustarkastajien ja -neuvojen koulutus
- kasvattajapäivät yms. informaation tuottaminen
- ulkomuototuomareiden koulutus- ja neuvottelutilaisuuksien informaation tuottaminen
- ulkomaiset yhteydet jalostusasioissa
- pentulista ja sen pääsyaatimukset / päivittäminen

Jalostusneuvoja opastaa ja neuvoo kasvattajaa tarvittaessa. Kasvattaja voi itse suunnitella yhdistelmän ja ilmoittaa siitä jalostusneuvojalle. Mikäli yhdistelmä täyttää jalostusohjesäännön vaatimukset kaikilta osin, kasvattajan tarvitsee vain ilmoittaa tulevasta astutuksesta kirjallisesti oman väriryhmänsä jalostusneuvojalle. Mikäli siitosparissa on jotain huomautettavaa tai yhdistelmä ei täytä jalostusohjesäännön vaatimuksia, ilmoitetaan siitä kasvattajalle. Kaikki siitosparit, jotka eivät täytä vaatimuksia kaikilta osin, käsitellään aina jalostustoimikunnassa. Jalostustoimikunnan päätöksestä voi valittaa rotujärjestön johtokunnalle.

Jalostustoimikuntana työskentelevän työryhmän koko on kuusi (6) jäsentä. Toimikunnassa tulee olla ainakin kaksi (2) asiantuntijajäsentä, joista yksi toimii ryhmän puheenjohtajana. Toimikunnan muilta jäseniltä edellytetään vankkaa tietoutta genetiikasta ja koirien jalostuksen tuntemuksesta. Jalostustoimikuntaan on saatu asiantuntijajäseneksi mukaan myös eläinlääkäri. Jalostustoimikunnan jäsenistä korkeintaan kaksi (2) voi olla samanaikaisesti jäsenenä rotujärjestön hallituksessa.

4. NYKYTILANNE

4.1. Populaation koko ja rakenne

Taulukko 2. Vuosiyhteenveto 2004 – 2009 kaikki värit.

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Pennut (kotimaiset)	300	398	301	277	288	278
Tuonnit	46	45	31	25	25	21
Rekisteröinnit yht.	346	443	332	302	313	299
Pentueet	50	61	53	48	50	47
Kasvattajat	37	38	33	35	32	31
Jalostukseen käytetyt eri urokset						
- kaikki	46	53	45	41	39	43
- kotimaiset	27	32	24	17	21	21
- tuonnit	10	12	16	17	12	13
- ulkomaiset	9	9	5	7	6	9
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 4 kk	3 v 5 kk	3 v 3 kk	3 v 6 kk	3 v 2 kk	3 v 8 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	49	60	53	48	50	47
- kotimaiset	38	49	48	39	41	42
- tuonnit	11	11	5	9	9	5
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 4 kk	3 v 4 kk	3 v 3 kk	3 v 8 kk	3 v 9 kk	3 v 7 kk
Tehollinen populaatio/vuosi	95 (95%)	113 (93%)	97 (92%)	88 (92%)	88 (88%)	90 (96%)
Sukusiitosprosentti	1,11%	1,89%	0,89%	2,29%	1,51%	2,56%

* Luvut ovat Koiranetin lukuja ja Koiranetin ohjeista on luettavissa, että ne on laskettu kaavalla $4 * Nm * Nf / (Nm + Nf)$.

Taulukosta 2. nähdään, että Suomessa on rekisteröity pentuja tilastointikaudella 2004 – 2009 yhteensä 1842 kpl. Vuonna 2008 pentuja syntyi eniten, kasvua sitä edeltävästä vuodesta (2007) oli peräti 97 pennun verran. Alimmillaan pentuja on rekisteröity v. 2006 (277 pentua).

Tuontien määrä on kasvanut kuluneella kuusivuotiskaudella. Tuontikoiria on FI –rekisterissä 147 kpl. Alimmillaan tuontien määrä oli v. 2004, jolloin Suomeen tuotiin 21 koiraa. Vuonna 2009 tuontien määrä oli 46 koiraa. Vuonna 2008 tuontien ja rekisteröityjen pentujen yhteenlaskettu lukumäärä nousi yli 400 kpl:een. Aiempina vuosina luku on vaihdellut 300 kpl:een molemmin puolin.

Käytettyjen urosten määrä on vaihdellut 39 – 53 uroksen välillä, joista vuosittain noin puolet ovat kotimaisia. Urokset ovat olleet jalostuskäytön osuessa kohdalle 3 – 4 vuoden ikäisiä. Nartuissa vastaavat luvut ovat varsin samansuuntaiset. Jalostukseen käytettyjen narttujen määrä on vaihdellut 48 – 60 yksilön välillä ja suurin osa heistä on ollut kotimaisia. Tuontinarttuja synnyttäjästä on vuosittain ollut 5 – 11 kpl. Pentuja nartut ovat saaneet keskimäärin 3 – 4 vuoden ikäisinä. Mediaani on 3 v ja 5 kk. Nuorin ensisynnyttäjä on ollut iältään 15 kk (Catapha's Zavier) ja vanhin narttu on saanut neljännet pentunsa 7 v ja 6 kk:n ikäisenä (Catapha's Juliette).

Tehollinen populaatio on ollut vuosina 2004 – 2009 alle 100 yksilöä. Se on kuitenkin kasvanut 2000 –luvun alusta, ollen vuonna 2008 suurimmillaan 113. Tehollinen populaatio tarkoittaa sitä määrää yksilöitä, jotka todellisuudessa siirtävät geneejiä eteenpäin seuraavaan sukupolveen. Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että tehollisen populaation koon on oltava vähintään n. 100 yksilöä, eli 50 jalostuseläintä molemmista sukupuolista sattumanvaraisessa parituksessa, joka sukupolvessa (<http://www.koiranjalostus.fi/sundgren.pdf>). Yllä olevalla kaavalla laskettu tehollinen populaatiokokoo on optimistinen arvio, sillä tämä menetelmä antaa realistisen kuvan vain ideaalin populaation tehollisesta koosta. Ideaalissa populaatiossa mm. paritukset ovat

sattumanvaraisia, koirat eivät ole sukua keskenään ja jälkeläismäärät ovat samat. Koska todellisuudessa käytetään koiria, jotka ovat läheistä sukua keskenään ja koirilla on erilaiset määrät jälkeläisiä, on tehollinen populaatiokokoo todellisuudessa pienempi kuin kaava antaa olettaa (<http://www.saunalahti.fi/~ssp/pinseri/suomi/kannankokojarakenne.htm>). Tanskandoggien tehollinen populaatio ei ole hälyttävän pieni, mutta todellinen koko on siis laskukaavalla saatua arviota pienempi.

Suomessa on rotuja, joiden tulevaisuus lepää vain muutaman yksilön harteilla. Tällaista pullonkaulatilannetta emme rodullemme tietenkään toivo, joten kasvattajien on syytä muistaa yhdistelmiä tehdessään, etteivät ne ainakaan pienentäisi tehollisen populaation kokoa. Jalostuskelpoista materiaalia tulisi käyttää tasaisesti. Ja tuontien ollessa kyseessä tai ulkomaisia astutuksia suunniteltaessa olisi syytä katsoa, etteivät ne olisi liiaksi sukua toisilleen tai jo olemassa olevalle populaatiolle. Mikäli näin on, tuonnit ja / tai ko. ulkomaiset astutukset eivät tuo rotuun mitään uutta.

Sukusiitosprosentti on luku, joka ilmoittaa minkä verran eläimellä keskimäärin on alkuperältään samoja, homotsygotisia alleleja (<http://incat.fi/jalostuspohjankapeus.asp>). Sukusiitosprosentin suuruus riippuu siitä monellako sukupolvella se pystytään laskemaan, tyypillisesti pitkällä sukutauluilla saadaan korkeita lukuja, mikäli koirat menevät samoihin kantalinjoihin. Koiranetin käytettävissä olevalla sukupolvimäärällä sukusiitosprosentti on ollut tanskandoggipopulaatiossa alhainen kulu-neena kuusivuotiskautena. Korkeimmillaan se on ollut v. 2006 (2,29 %) ja alhaisimmillaan v. 2009 (1,11 %). Kuitenkin yksittäisten kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentit ovat saattaneet olla melko suuriakin ylittäen jalostustoimikunnan suositteleman serkusparituksen rajan eli 6,25 %. Korkeimmassa yksittäisen kasvattajan tekemissä yhdistelmissä sukusiitosaste ko. ajanjaksolla oli 25 % (vuosina 2004 ja 2009). Populaation sukusiitosprosentti saisi kasvaa korkeintaan yhden prosentin.

Taulukko 3. Vuosiyhteenveto 2004 – 2009 keltaiset ja tiikerijuovaiset.

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Pennut (kotimaiset)	124	110	118	100	101	131
Tuonnit	19	13	8	7	12	5
Rekisteröinnit yht.	143	123	126	107	113	136
Pentueet	20	19	19	17	14	21
Kasvattajat	17	14	14	13	10	14
Jalostukseen käytetyt eri urokset						
- kaikki	18	17	15	14	11	19
- kotimaiset	10	13	9	8	9	14
- tuonnit	3	1	4	4	1	4
- ulkomaiset	5	3	2	2	1	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	2 v 10 kk	3 v 9 kk	3 v 7 kk	4 v	3 v 9 kk	3 v 7 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	19	19	18	18	14	21
- kotimaiset	12	15	15	15	13	20
- tuonnit	7	4	3	3	1	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 5 kk	3 v 4 kk	3 v	3 v 10 kk	4 v	3 v 7 kk
Tehollinen populaatio/vuosi*	37 (92%)	36 (86%)	33 (87%)	32 (84%)	25 (74%)	40 (87%)
Sukusiitosprosentti	1,23 %	2,76%	0,88%	2,29%	3,74%	3,99%

* Luvut ovat Koiranetin lukuja ja Koiranetin ohjeista on luettavissa, että ne on laskettu kaavalla $4 * Nm * Nf / (Nm + Nf)$.

Taulukosta 3. nähdään, että keltainen - tiikerijuovainen väriyryhmän rekisteröintimäärät ovat pysyneet vuosina 2004 -2009 melko tasaisina (keskimäärin 114 Suomessa syntynyttä pentua / vuosi), mitään suurta rekisteröintihuippua tai rekisteröintien laskua ei ole havaittavissa. Vuonna 2009 pentuja rekisteröitiin eniten 143 kpl (mukana myös tuonnit), alhaisin lukema on vuodelta 2006 (107 kpl, mukana myös tuonnit). Rekisteröidyistä on tuontikoiria vuosittain reilut 13 %. Vv. 2004 -2009 on tuonteja ollut yhteensä 45 kpl (narttuja 23 ja uroksia 22). Eniten tuonteja oli vuonna 2009 19 kpl, joka on noin 27 % rekisteröidyistä. Tuontikoiria rekisteröitiin vähiten v. 2004 yhteensä, 5 kpl eli noin 7 % kaikista rekisteröidyistä ko. vuonna.

Vuonna 2004 koiria tuotiin 3 kpl Yhdysvalloista ja 2 kpl Ruotsista. Seuraavana vuonna (2005) tuontimaiden kirjo oli selvästi suurempi, Ruotsista ja Norjasta tuotiin molemmista 3 kpl, Tanskasta 2 kpl sekä Yhdysvalloista, Kanadasta, Japanista ja Unkarista, jokaisesta 1 kpl eli yhteensä 12 tuontikoiraa. Vuonna 2006 tuonnit tulivat pääosin Ruotsista, yhteensä 5 kpl, lisäksi Yhdysvalloista ja Hollannista tuli molemmista yksi tuontikoiria. Vuosi 2007 toi Suomeen jälleen 8 uutta tuontikoiraa, joista suurin osa (3 kpl) tuli Yhdysvalloista, Norjasta tuli 2 koiraa. Ruotsista, Unkarista ja Kreikasta tuli jokaisesta 1 koira. Vuonna 2008 Norjasta tuli peräti 5 koiraa ja Ruotsista 4, kaksi tuli Yhdysvalloista sekä Tanskasta ja Unkarista molemmista 1 koira. Vuonna 2009 tuontikoiria tuli Norjasta 2 kpl, Tanskasta 4 kpl, Unkarista, Ranskasta, Liettuasta ja Italiasta kaikista 1 kpl, Yhdysvalloista 4 kpl, Puolasta 2 kpl, ja Ruotsista 3 kpl. Keltainen-tiikerijuovainen väriyryhmän tuonnit ovat pääosin Pohjoismaista tai Yhdysvalloista. Itäblokin maiden tuontibuumia ei tässä väriyryhmässä juurikaan ole.

Pentueiden lukumäärä on pysynyt myös tasaisena, mitään selvää trendiä ei ole nähtävissä (keskimäärin 18 ke-ti pentuetta / vuosi). Vähiten pentueita syntyi vuonna 2005, yhteensä 14 pentuetta. Edellisenä vuonna (2004) pentueita syntyi eniten, yhteensä 21 kpl. Kasvattajia, jotka pentueita rekisteröivät, on vuosittain noin 13. Joillakin kasvattajilla on täten 2-3 pentuetta/vuosi.

Taulukon pentueista on vähennetty väriyryhmän ulkopuoliset pentueet, joissa on ollut keltaisia tai tiikerijuovaisia pentuja. Yleisin väriyryhmän ulkopuolinen yhdistelmä, josta keltaisia tai tiikerijuovaisia pentuja on syntynyt, on musta-musta yhdistelmä. Mutta ko. ajanjaksolla on ollut myös harlekiini-harlekiini yhdistelmä, josta on syntynyt keltainen pentu. Väriyryhmän ulkopuoliset pennut tulisi rekisteröidä EJ-rekisteriin, tämä suositus löytyy rotujärjestön jalostusohjesäännöstä.

Jalostukseen käytetään vuosittain keskimäärin 15 urosta ja 18 narttua. Näistä suurin osa on Suomessa syntyneitä koiria. Tuontikoirien osuus jalostusnartuista ja -uroksista on kuitenkin kasvanut tarkastelujakson loppupuoliskolla.

Jalostukseen käytettävien koirien keskimääräinen jalostuskäytön ikä on 3-4 vuotta. Sukupuolten välillä ei ole eroa. Muutosta ei ole tapahtunut verrattuna vv. 2000-2004. Tehollinen populaatio on viisivuotiskaudella 2004 -2009 vaihdellut 25-40 välillä. Se on varsin alhainen lukema, eikä poikkeaa edelliseltä viisivuotiskaudelta juurikaan (26 -44). Sukusiitosprosentti laski vuodesta 2004 (3,99 %) vuoteen 2007, jolloin se oli vain 0,88 %. Vuosi 2008 toi sukusiitosprosenttiin taas hieman kasvua. Tarkastelujakson keskimääräinen sukusiitosprosentti on ollut 2,73 %.

Taulukko 4. Vuosiyhteenveto 2004 – 2009 mustat ja harlekiinit.

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Pennut (kotimaiset)	122	233	140	133	152	105
Tuonnit	21	25	16	15	10	10
Rekisteröinnit yht.	143	258	156	148	162	115
Pentueet	22	36	27	23	29	21
Kasvattajat	17	23	17	18	20	15
Jalostukseen käytetyt eri urokset						
- kaikki	21	31	23	20	22	19
- kotimaiset	13	17	11	8	11	6
- tuonnit	5	9	9	10	9	7
- ulkomaiset	3	5	3	2	2	6
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 5 kk	3 v 2 kk	3 v 6 kk	3 v 2 kk	2 v 9 kk	3 v 5 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	21	35	27	22	28	19
- kotimaiset	17	30	25	18	21	16
- tuonnit	4	5	2	4	7	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 5 kk	3 v 2 kk	3 v 6 kk	3 v 8 kk	3 v 6 kk	3 v 8 kk
Tehollinen populaatio/vuosi	42 (95%)	66 (92%)	50 (93%)	42 (91%)	49 (84%)	38 (90%)
Sukusiitosprosentti	0,29%	1,79%	1,02%	1,93%	0,36%	1,38%

* Luvut ovat Koiranetin lukuja ja Koiranetin ohjeista on luettavissa, että ne on laskettu kaavalla $4 * Nm * Nf / (Nm + Nf)$.

Musta-harlekiiniväriyhmän pentumäärä on jatkanut edelleen kasvuaan vuosina 2004 -2009 (taulukko 4). Pentuja on syntynyt kuluneella tarkastelujaksolla keskimäärin noin 147 kpl /vuosi, edellisen tarkasteluajanjakson aikana (1999 -2003) pentuja syntyi vuodessa keskimäärin 88 kpl. Jos pentumääriä verrataan tuohon edelliseen tarkasteluajanjaksoon, jolloin pentumäärä oli alimmillaan 72 (2001) ja korkeimmillaan 105 (2003), on jaksolla 2004 -2009 pentujen lukumäärä kasvanut 67 %. Vuonna 2008 syntyi huimat 233 pentua. Vuoden 2008 aikana mukaan tuli vain kaksi uutta kasvattajaa, kuusi pentuetta syntyi ilman kennelnameä, näissä yhteensä 61 pentua. Sininen-musta väri-risteityksiä ei vuonna 2008 tehty yhtään.

Lisääntyneeseen pentutuotantoon syitä on varmaankin monia. Tarkastelujakson aikana väriyhmään on tullut 9 uutta ensiaskelellaan ottavaa kasvattajaa. Joukossa on myös vanhoja kasvattajia, jotka ovat aktivoituneet uudelleen.

Väriyhmän sisällä syntyy myös pentuja, jotka kuuluvat toiseen väriyhmään. Nämä pennut näkyvät pentueluvussa pentujen väriyhmän mukaisesti. Pentueita, joissa oli eri väriyhmiiin kuuluvia pentuja, oli tarkastelujaksolla 19 kpl, näissä pentuja yhteensä 43 kpl. Värit jakaantuivat siten, että sinisiä pentuja oli 21 kpl, tiikerijuovaisia pentuja 4 kpl ja keltaisia pentuja 18 kpl. Edellisten lisäksi tehtiin kolme sininen-musta-väri-risteityspentuetta, joista syntyi 12 pentua. Lisäksi yksi sininen-keltainen

poikkeuslupaväri-risteityspentue, jossa oli 11 mustaa pentua sekä yksi musta-keltainen poikkeuslupaväri-risteityspentue pentue, jossa kolme mustaa ja kolme keltaista pentua.

Tuontikoirien määrä vaihteli 10-24 koiran välillä /vuosi. Yhteensä koko tarkastelujakson aikana on tuotu 96 koiraa. Eniten tuonteja oli vuonna 2008. Uroksia on tuotu narttuja enemmän. Aikaisemmalla tarkasteluajanjaksolla uroksien keskimääräinen jalostukseen käyttöikä oli 3 vuotta 6 kuukautta, ja narttujen 3 vuotta 8 kuukautta. Vuosina 2000 -2004 vastaavat luvut olivat uroksille 3 vuotta 2 kuukautta ja nartuille 3 vuotta 5 kuukautta. Täten jalostukseen käytettyjen koirien iässä ei ollut kuluneella tarkastelujaksolla tapahtunut suurta muutosta vertailujaksoon nähden. Nuorin jalostukseen käytetty narttu tarkastelujaksolla on 1v 3kk, nuorin käytetty uros oli 1v 2kk.

Tehollinen populaatiokoko vuotta kohti kuluneella ajanjaksolla on vaihdellut välillä 38 -66, edellisen tarkastelujakson aikana tehollinen populaatiokoko vaihteli välillä 23-44. Tehollisessa populaatiokoossa on siis tapahtunut myönteistä kehitystä.

Sukusiitosprosentti on vaihdellut tarkastelujakson aikana välillä 0,29-1,93, keskiarvon ollessa 1,14 %. Edellisellä tarkasteluajanjaksolla sukusiitosaste oli keskimäärin 1,30 %, joten myös tässä suhteessa on tapahtunut hieman myönteistä kehitystä.

Taulukko 5. Vuosiyhteenveto 2004 – 2009 siniset.

	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Pennut (kotimaiset)	54	55	43	45	35	42
Tuonnit	6	8	7	3	3	6
Rekisteröinnit yht.	60	63	50	48	38	48
Pentueet	10	8	10	6	8	6
Kasvattajat	8	7	7	6	5	6
Jalostukseen käytetyt eri urokset						
- kaikki	7	5	7	7	6	5
- kotimaiset	4	2	4	1	1	1
- tuonnit	2	2	3	3	2	2
- ulkomaiset	1	1	0	3	3	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 9 kk	3 v 7 kk	2 v 1 kk	3 v 4 kk	3 v 8 kk	4 v 6 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	9	6	8	8	8	7
- kotimaiset	9	4	8	6	7	6
- tuonnit		2		2	1	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 1 kk	4 v	3 v 4 kk	3 v 3 kk	4 v 1 kk	3 v 4 kk
Tehollinen populaatio/vuosi	51 (69%)	49 (68%)	54 (77%)	48 (80%)	48 (86%)	39 (81%)
Sukusiitosprosentti	2,64%	0,46%	0,47%	3,43%	0,02%	1,01%

* Luvut ovat Koiranetin lukuja ja Koiranetin ohjeista on luettavissa, että ne on laskettu kaavalla $4 * Nm * Nf / (Nm + Nf)$.

Kuten taulukosta 5. nähdään, sinisten tanskandoggien väri-ryhmä on edelleen väriyhmistä pienin. Vuonna 2004 sinisiä rekisteröitiin yhteensä 48 kpl, joista 6 kpl oli tuontia: 3 kpl Venäjältä, 1 Saksasta, 1 Puolasta sekä 1 Ruotsista. Ruotsin tuonnilla oli kuitenkin isänä suomalainen tuontiurossa Wysiwyg Luke Skywalker Longo. Rekisteröinnit olivat alimmillaan vuonna 2005. Silloin rekisteröitiin yhteensä 38 sinistä, joista 3 kpl oli tuontia: Yksi Kanadasta sekä kaksi muuta Ruotsista. Ruotsin tuonneissa isänä oli kuitenkin suomalainen urossa Sajonne Peter Pan. Vuonna 2006 rekisteröitiin sinisiä tanskandoggeja 48 kpl, joista 3 kpl tuontikoiria: Saksasta, Hollannista ja Australiasta. Vuonna 2007 rekisteröintimäärä oli yhteensä 50 kpl, joista tuontikoiria oli 7 kpl: 3 kpl Puolasta, 2 kpl Virosta, sekä yksi Italiasta ja yksi Unkarista. Virosta tuotujen koirien isänä oli suomalainen tuontiurossa Tavernier's Barret's Privateer ja Italiasta tuodun koiran isänä oli Suomeen jo aiemmin pakastespermana tuotu Terminator Del Castello Gamenario. Vuonna 2008 rekisteröitiin eniten sinisiä, yhteensä 63 kpl. Näistä tuontikoiria oli 8 kpl: 2 kpl Saksasta ja yhdet seuraavista maista: Alankomaat, Latvia, Puola, Ruotsi, Viro ja Yhdysvallat. Vuonna 2009 rekisteröitiin yhteensä 60 kpl sinisiä, joista tuontikoiria oli 6 kpl: 2 kpl Puolasta sekä yhdet Venäjältä, Saksasta, Liettuasta ja Alankomaista. Tuontikoirien sukupuolet jakaantuivat siten et-tä tuonneista 18 kpl oli uroksia ja 15 kpl narttuja. Tuontien määrät vaihtelevat vuosittain 3 – 8 koiran välillä. Eniten sinisiä doggeja oli tuotu Puolasta (7 kpl), Saksasta (5 kpl) ja Ruotsista (4 kpl). Virosta tuontia oli 3 kpl ja Venäjältä 4 kpl. Näiden lisäksi Alankomaista oli tuotu 3 koiraa.

Taulukko sisältää sininen-musta-väri-ryhmiä, mutta esim. musta-musta-yhdistelmistä syntyneet pentueet, joissa syntynyt sinisiä pentuja, on kirjattu harlekiini-väri-ryhmän alle. Yksittäiset siniset pennut noista yhdistelmistä on kirjattu kuitenkin sinisten tilastoon. Vuonna 2004 toteutettiin yksi väri-ryhmittäminen, musta-sininen, josta syntyi yksi sininen pentu. Vuonna 2005 sininen-musta-väri-ryhmittämisestä toteutettiin 3 kpl, joista syntyi yhteensä 5 sinistä pentua. Myös vuonna 2006 toteutettiin yksi väri-ryhmittäminen sininen-musta, tästä yhdistelmästä syntyi yksi sininen pentu. Vuosina 2007 ja 2008 ei toteutettu yhtään väri-ryhmittäystä. Vuonna 2009 toteutettiin yksi sininen-keltainen pentue, jonka kaikki syntyneet pennut (11 kpl) olivat mustia. Nämä on kirjattu mu-ha-tilastoon. Lisäksi vuonna 2009 syntyi harlekiini-musta-yhdistelmästä yksi sininen pentu.

Sinisten tanskandoggien tehollinen populaatio on kuusi-vuotisjaksolla vuosina 2004 – 2009 vaihdellut 39 – 54 välillä. Tehollinen populaatio on edelleen alhainen, mutta aiempaan viisivuotisjaksoon (v. 2000 – 2004) verrattuna tehollinen populaatiokoko on noussut. Edellisellä viisivuotisjaksolla se vaihteli 9 – 14 välillä. Tilastointiaikana sukusiitosaste vaihteli 0,02 % - 3,43 % välillä. Sininen-musta-väri-ryhmittäysten helpottamisella toivotaan apua sinisten populaation laajentamiseen, uutta verta todella kaivataan.

Taulukot 6 - 11. Käytetyimmät urokset ja nartut vv. 2004 – 2009 väriyhmittäin.

Taulukot 6 ja 7. Keltaiset ja tiikerijuovaiset urokset ja nartut.

	Uros/lonkat/pentueet/pennut	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yht.	%-osuus
1	Gluckskind Brylant, D			2/12.	2/15.	2/11.		6/38.	5,56
2	C'mon Hot Choice, B	1/8.	3/22.				1/1.	5/31.	4,39
3	Great Master Lord Graystoke, A		1/9.	2/8.			1/10.	4/27.	3,95
4	Love-Dane's Top Guy, A		2/15.	2/9.				4/24.	3,51
5	Diplomatic's Val Kilmer, B	1/7.		1/5.	1/10.		1/2.	6/24.	3,36
6	Creeksides Time Bandit, A	3/12.		1/3.		1/9.		5/24.	3,36
7	Budoar Jayson, B/C		1/7.	3/16.				4/23.	3,36
8	Pindogin Aikakone, C/A	1/8.	1/4.	2/8.				4/20.	2,92
9	Great-Golden's Iberian Kuu, C/B				1/9.	1/8.		2/17.	2,49
10	Euro Power Boy Toy, C						2/16.	2/16.	2,34

Yllä olevasta taulukosta nähdään, että vuosina 2004-2009 kymmenen käytetyimmän keltaisten ja tiikerijuovaisten urosten joukossa on kaksi (2) tuontikoiria: Diplomatic's Val Kilmer (6 pentuetta /24 pentua) Ruotsista ja Creekside's Time Bandit (5 pentuetta /24 pentua) USA:sta. Sijalla 10 oleva Euro Power Boy Toy (2 pentuetta /16 pentua) on Diplomatic's Val Kilmerin poika.

Suomessa kasvatetuista käytetyimmistä uroksista toisilleen läheistä sukua ovat Pindogin Aikakone (4 pentuetta /20 pentua) ja Great-Golden's Iberian Kuu (2 pentuetta /17 pentua). Pindogin Aikakone on Great-Golden's Iberian Kuun isä. Love-Dane's Top Guy (4 pentuetta /24 pentua) ja Pindogin Aikakone ovat serkuksia. USA:n tuontiurossa Pyramids Reann Romeo Del Lago, jota tällä tarkastelujaksolla ei ole käytetty jalostukseen

esiintyy kuitenkin useiden urosten sukutaulussa toisessa polvessa: C'mon Hot Choice (4 pentuetta /30 pentua), Great Master Lord Graystoke (3 pentuetta /17 pentua) sekä jo aiemmin mainittu Pindogin Aikakone ja Love-Dane's Top Guy. Eniten pentueita tilastointijaksolla on tuottanut keltainen urossa Gluckskind Brylant (6 pentuetta /38 pentua), joka polveutuu Keski-Eurooppalaisista tuontikoirista.

Vuosina 2004-2009 lisäksi ke/ti urosten taulukosta puuttuvat seuraavat väri-ryhmittämiset sinisiin narttuihin:

- C'mon Hot Choice 1 pentue /6 mustaa pentua
- Diplomatic's Val Kilmer 1 pentue /6 mustaa pentua

	Narttu/lonkat/pentueet/pennut	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yht.	%-osuus
1	Maxidan's Georgia, A				1/9.	1/8.	1/6.	3/23.	3,36 %
2	Great-Golden's Harmony Sister, B			1/6.		1/8.	1/6.	3/20.	2,92 %
3	Helisain Dominica, B	1/8.	1/12.					2/20.	2,92 %
4	Helisain Scarlet, B		1/9.	1/10.				2/19.	2,78 %
5	Love-Dane's Roseanne Barr, C	1/10.		1/8.				2/18.	2,63 %
6	C'mon Sweetheart, B/A				1/9.	1/8.		2/17.	2,49 %
7	Helisain Daniela, C	1/6.		1/10.				2/16.	2,34 %
8	C'mon Just For You, A	1/7.	1/8.					2/15.	2,19 %
9	CitnaltaNStriders Promise Kept, A					1/7.	1/8.	2/15.	2,19 %
10	Alder Glade's Dearie, A					1/4.	1/10.	2/14.	2,05 %

Yllä olevasta taulukosta nähdään, että vuosina 2004-2009 keltaisten ja tiikerijuovaisten käytetyimpien narttujen joukossa on vain yksi tuontikoira Maxidan's Georgia (Tanska), 3 pentuetta /23 pentua. Toiseksi eniten käytetty narttu Helisain Dominica (2 pentuetta /20 pentua) ja Helisain Daniela (2 pentuetta /16 pentua) ovat sisarukset. Sijalla 10 oleva Alder Glade's Dearie (2 pentuetta /14 pentua) on Helisain Dominican tytär. Läheistä

sukua toisilleen ovat myös C'mon Sweetheart (2 pentuetta /17 pentua) ja C'mon Just For You (2 pentuetta /15 pentua) ensiksi mainitun ollessa jälkimmäisen tytär. Kymmenen käytetyimmän nartun taustalla peräti viidellä nartulla on USA:n tuontiurossa Pyramids Reann Romeo Del Lago joko ensimmäisessä, toisessa tai kolmannessa polvessa.

Taulukot 8 ja 9. Mustat ja harlekiinit urokset ja nartut.

	Uros/lonkat/pentueet/pennut	2004	2005	2006	2007	2008	2009	yht.	%-osuus
1	Megappon Tintidii, A	2/16.	1/8.			2/11.		5/35.	3,28 %
2	Genedda Star Of Bemus, A			2/6.	1/7.	1/10.	1/8.	5/31.	3,50 %
3	Borduas Monsieur Pico, A		2/12.	2/9.	1/7.			5/28.	2,94 %
4	Lee's Tigerland From Ravendane, A			1/4.	1/5.	2/9.	1/6.	5/24.	2,71 %
5	Danemanian Hilarious Hippo, B		2/16.	1/6.	1/7.			4/36.	2,82 %
6	Ozaenas Lovejoy, B			1/9.	1/5.	2/17.		4/31.	3,50 %
7	Ramac's Blackngold Catasaurus, C	2/5.	2/12.	1/7.				5/24.	2,37 %
8	Rockydane Dj's Nordic Giant, B/C		2/8.	1/5.	1/3.			4/16.	1,36 %
9	Blockbuster Von Schöntal, A		3/11.			1/5.		4/16.	1,81 %
10	Sirentus Black-Body, B/A		1/4.	1/7.		1/6.		3/17.	1,92 %
11	Pekka On Nimeni V.T Buitengebeuren, D/C			1/5.	1/2.	1/5.		3/12.	1,24 %
12	Blackstrap's Whole Lot'a Love, A			3/8.				3/8.	0,90 %

Uroksista: Danemanian Hilarious Hippo jolla on 7 kpl sinisiä pentuja (v. 2005 2 kpl, v. 2006 2 kpl ja v. 2007 3 kpl.) Ramac's Blackngold Catasaurus jolla on 8 kpl keltaista pentua (v. 2004 6 kpl, v. 2005 1 kpl ja v. 2006 1 kpl)

Rockydane Dj's Nordic Giant jolla on 1 keltainen pentu v. 2005

Taulukkoon 8 valikoituneesta 12 uroksesta 7 kpl (58 %), oli ulkomaalaisia tuontiuroksia: Kanadasta tuodut harlekiini uros Borduas Monsieur Pico ja musta uros Blackstrap's Whole Lot'a Love, Amerikasta tuodut musta uros Ramac's BackN-Gold Catasaurus ja harlekiini uros Rockydane Dj's Nordic Giant, Alankomaista tuotu harlekiini uros Pekka on Nimeni V.T Buitengebeuren, Iso-Britanniasta tuotu harlekiini uros Lee's Tigerland From Ravendane, sekä Saksasta tuotu harlekiini uros Blockbuster Von Schöntal. Tuontiurokset eivät ole kovin läheisiä sukulaisia keskenään ja edustavat melko hyvin eri maanosien koirasukuja.

Musta-harlekiini väriyhmän käytetyin uros vuosina 2004-2009 oli Suomessa syntynyt harlekiini uros Megappon Tintidii, jolla oli viidessä pentueessa yhteensä 35 pentua. Uroksen isä Almosta Midnight Express oli edellisellä tarkastelujaksolla viidenneksi käytetyin uros ja isoisä Machado Hyperion oli toiseksi käytetyin. Megappon Tintidii on syntynyt puolisisarparituksesta, jossa molempien vanhempien emänä on Ozaenas Apple Pie. Edellisen tarkastelujaksolla aikana tämä narttu oli seitsemänneksi käytetyin (2 pentuetta /12 pentua) ja sen tämän nartun täysveli Ozaenas Ain No Reason seitsemänneksi käytetyin uros (3 pentuetta /17 pentua).

Kotimaisista uroksista toiseksi käytetyin uros Genedda Star

Of Bemus, kuudenneksi eniten käytetty uros Ozaenas Lovejoy ja kymmenenneksi eniten käytetty uros Sirentus Black-Body ovat sukua keskenään. Näissä kaikissa uroksissa sukulinjat yhdistyvät vahvasti Genedda:n G-pentueeseen, siten että Genedda Get Tuff, Genedda Going Gets Tuff ja Genedda Gun Smoke ovat näiden urosten sukutauluissa joko toisessa tai kolmannessa polvessa. Edellisen tarkastelujaksolla aikana Genedda Going Gets Tuff on ollut eniten käytetty narttu (3 pentuetta /18 pentua), ja sen täysveli Genedda Gun Smoke oli kolmanneksi käytetyin uros (4 pentuetta /28 pentua).

Kolmanneksi käytetyin uros, jolle oli rekisteröity viisi pentuetta (28 pentua), oli Borduas Monsieur Pico. Tämä kokonaan uutta sukua edustava uros ei ollut vielä käytössä edellisen tarkastelujaksolla aikana. Tällä hetkellä tämän uroksen jälkeläisillä on jo 7 pentuetta, ja 54 pentua.

Neljänneksi käytetyin uros Lee's Tigerland From Ravendane on myös tuottanut 5 pentuetta ja yhteensä 24 pentua. Tälläkään tuontiuroksella ei aikaisemman tarkastelujaksolla aikana ollut vielä jälkeläisiä. Uroksen jälkeläisillä on tällä hetkellä 3 pentuetta ja niissä 12 pentua.

Viidenneksi käytetyin uros on Danemanian Hilarious Hippo. Uroksen emä Danemanian Can't Beat Me on täyssisar edellisen tarkastelujaksolla käytetyimmän uroksen Danemanian Challengeerin kanssa. Näiden koirien isä on Stonehenges Doc Holiday, joka esiintyy myös Jättiläisen Gladioluksen ja Hekate nimisten käytetyimpien narttujen sukutauluissa. Tarkasteluajanjaksolla kaikki urokset olivat jo lonkkakuvattuja.

	Narttu/lonkat/pentueet/pennut	2004	2005	2006	2007	2008	2009	yht.	%-osuus
1	Catapha's Juliette , B	1 / 8.	1/3.	1/7.				3/18.	2,03 %
2	Ancohuma Thidalium, A	1/6.	1/7.			1/7.		3/20.	1,92 %
3	Ozaenas Haddie, B	1/6.		1/4.	1/5.			3/15.	1,69 %
4	C'mon Qiana V Chanoz, D				1/4.	1/5.	1/2.	3/11.	1,81 %
5	Jättiläisen Gladiolus, B		1/4.		1/3.	1/4.		3/11.	1,24 %
6	Bonel Nancy Dream, B			1/3.		1/4.		3/7.	0,79 %
7	Catapha's Nordic Nymphaea, -	1/4.		1/9.				2/13.	1,47 %
8	Danemanian La Joconde GS, B				1/11.		1/7.	2/18.	2,03 %
9	Catapha's Perfect Julia, A		1/10.	1/8.				2/18.	2,03 %
10	Hekate, A					1/11.	1/7.	2/18.	2,03 %
11	Hexenmeister Athene, C/B			1/9.	1/8.			2/17.	1,92 %
12	Billy Jean Quincy ETC, C/B					1/6.	1/9.	2/15.	1,58 %

Nartuista: Catapha's Juliette jolla on 3 kpl sinisiä syntyneet v.2004, 2kpl keltaisia (v. 2005 ja v.2006) Bonel Nancy Dream jolla on 8 kpl sinisiä pentuja (v.2005 1kpl, v.2006 6 kpl ja v.2008 1kpl.) Catapha's Nordic Nymphaea jolla on 5 kpl keltaisia syntyneet v. 2004 ja 4 kpl tiikerijuovaisia syntyneet v. 2006 Danemanian La Joconde jolla on 1 sininen syntyneet v. 2009.

Taulukosta 9 nähdään, että toisin kuin uroksissa suurin osa nartuista oli Suomessa syntyneitä, tuontikoiria oli vain kolme kappaletta. Nämä olivat Virosta tuotu musta narttu Hekate ja Puolasta tuotu harlekiininarttu Ancohuma Thidalium, sekä Tšekkoslovakiasta tuotu Billy Jean Quincy ETC. Näistä nartuista Hekaten vanhemmat olivat suomalaisia koiria, mutta kaksi muuta narttua olivat sukutaulultaan vieraampia.

Väriyhmän suurin pentuemäärä oli mustalla nartulla Catapha's Juliette (3 pentuetta /18 pentua). Nartulla oli myös kaksi keltaista ja kolme sinistä pentua. Lisäksi nartulla on aiemman tarkastelujakson aikana rekisteröity yksi pentue eli yhteensä neljä pentuetta. Nartun emä Pinza's Black Is Black oli edellisen tarkastelujakson kahdeksanneksi käytetyin narttu (2 pentuetta /12 pentua). Pinza's Black Is Blackin isä on sininen uros Sirblu Jamie Of Bluebak, joka oli edellisen tarkastelujakson käytetyim-

pien sinisten narttujen isoisä. Tämän tarkastelujakson aikana tämä Pinza-linja löytyy mm. seuraavien paljon käytettyjen narttujen suvusta: kuudenneksi käytetyin Bonel Nancy Dream (3/7), yhdeksänneksi käytetyin Catapha's Perfect Julia (2/18). Catapha's Julieten isoisä Sajc's Captain Black Jack oli 90-luvun käytetyin musta tuontiurossa. Tämä uros on myös Catapha's Nordic Nymhean ja Catapha's Perfect Julian sukutauluissa.

Toiseksi eniten pentueita on tehnyt Puolasta tuotu harlekiini narttu Ancohuma Thidalium (3 pentuetta /20 pentua). Ancohuma Thidaliumin sukutaulussa esiintyvä Marcelina Hyperion on täyssisar Catapha's Nordic Nymhean (2 pentuetta /22 pentua) emän Marita Hyperionin ja edellisellä tarkastelujakson toiseksi käytetyimmän uroksen Machado Hyperionin kanssa. Kolmanneksi eniten pentuja on tehnyt mantteli narttu Ozaenas Haddie (3 pentuetta /15 pentua), jonka isä on Genedda Never Say Never. Tämä uros on sukua jo urostilastossa kolmen käytetyimmän uroksen yhteydessä mainittuun Geneddan G-pentueeseen. Yhdeksänneksi eniten pentuja tehneen Catapha's Perfect Julian (2/18) isä Genedda No More Tears on Genedda Never Say Neverin täysveli.

Taulukot 10 ja 11. Siniset urokset ja nartut.

	Uros/lonkat/pentueet/pennut	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yht.	%-osuus
1	Thunderbird Thom v. Rosherta, A			1/9.	1/5.	2/20.		4/34.	11,31 %
2	Wysiwyg Luke Skywalker Longo, A	2/11.	1/5.	2/8.				5/24.	8,39 %
3	Travernier's Barret's Privateer, B		1/7.	1/2.	2/15.			4/24.	8,03 %
4	Saradane's Dude Of Dreams, A				2/20.			2/20.	7,30 %
5	Ludwig-Herdolf Von Gigantic Blau, B				2/9.		2/11.	4/20.	7,30 %
6	Bonel Roland, B			1/9.			1/10.	2/19.	6,93 %
7	Famous Von Der Schlehhecke,HD 0		1/8.	1/3.	1/5.			3/16.	5,84 %
8	Nobel Herzensbrecher Elrond V Hearts, A				1/2.	1/12.		2/14.	5,11 %
9	Coleridge's Obi-Wan Kenobi, C/B	1/11.						1/11.	4,01 %
10	Kozmic Blue's Gunther, D				1/11.			1/11.	4,01 %
11	Houston's Black Market Liquid Asset,-		1/1.				1/6.	2/7.	2,55 %

Yllä olevan taulukon sinisten tanskandoggien käytetyimmät urokset vuosina 2004 – 2009 rajattiin siten että taulukkoon otettiin mukaan urokset, joilla vähintään 2 pentuetta tai vähintään 10 pentua tilastointiajanjaksolla. Käytetyimmistä sinisistä uroksista läheistä sukua toisilleen ovat Wysiwyg Luke Skywalker Longo, jonka poikia ovat Saradane's Dude of Dreams ja Nobel Herzensbrecher Elrond v Hearts. Lisäksi Thunderbird Thom v. Roshertan isoisänä on Luke Skywalkerin veli. Kozmic Blue's Gunter taas on Famous von der Schlehhecken poika. Muut urokset eivät ole erityisen läheistä sukua toisilleen. Kymmenestä käytetyimmästä uroksesta seitsemän on tuontikoiria, tuontimaat: Usa, Kanada, Hollanti, Saksa ja Unkari. Suomessa syntyneet urokset (3 kpl) ovat taulukossa olevien tuontikoirien jälkeläisiä, lukuun otta-

matta Bonel Rolandia, joka on Terminator Del Castello Game-narion poika. Ko. uros oli edellisellä tilastointikaudella neljänneksi käytetyin uros.

Taulukossa mainittujen sinisten pentujen lisäksi Tavernier's Barret's Privateerille syntyi tilastointiaikana 5 mustaa pentua, sekä Thunderbird Thom v. Roshertalle 3 mustaa pentua. Taulukko ei sisällä urosten ulkomaisia pentueita, mutta sisältää Tavernier's Barret's Privateer yhden Virosta tuodun sinisen jälkeläisen sekä Wysiwyg Luke Skywalkerin kaksi Ruotsista tuotua jälkeläistä. Sinisten käytetyimpien urosten lisäksi Thunderfire Going Turbolle (musta uros) syntyi kahdesta pentueesta yhteensä 4 sinistä pentua.

	Narttu/lonkat/pentueet/pennut	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yht.	%-osuus
1	Genedda Ab Imo Pectore, B/A				1/9.	1/12.		2/21.	7,66 %
2	Granneman's Jedi Princess Amilda, A	1/11.		1/7.				2/18.	6,57 %
3	Herdolf Padme Naberrie, B			1/7.	1/7.		1/4.	3/18.	6,57 %
4	Bonel Oona, C		1/6.		1/8.			2/14.	5,11 %
5	Bonel Poems Of Passion, C/B				1/2.	1/12.		2/14.	5,11 %
6	Bonel Patricia, B				1/5.	1/8.		2/13.	4,74 %
7	Thunderfire Tolitespeed, A/B			1/1.	1/11.			2/12.	4,38 %
8	Kozmic Blue's Elizabeth, B		1/8.	1/3.				2/11.	4,01 %
9	Saradane's Domina Of Mind, A				1/11.			1/11.	4,01 %
10	Bonel Xara, C						1/10.	1/10.	3,65 %
11	Saradane's Andalucian Love, C/D	1/10.						1/10.	3,65 %
12	Kozmic Blue's Evening Star, B	1/6.		1/3.				2/9.	3,28 %
12	Kozmic Blue's Funky Girl, A					1/5.	1/4.	2/9.	3,28 %

Yllä olevan taulukon sinisten tanskandoggien käytetyimmät nartut vuosina 2004 – 2008 rajattiin siten, että taulukkoon otettiin mukaan nartut, joilla vähintään 2 pentuetta tai vähintään 10 pentua tilastointiajanjaksolla. Käytetyimmistä sinisistä nartuista tuontikoiria ovat Granneman's Jedi Princess Amidala (Ruotsi) sekä Thunderfire Tolitespeed (Australia). Granneman's Jedi Princess Amidala on kuitenkin suomalaisen tuontiuoksen Wysiwyg Luke Skywalkerin Longon tytär. Tämä uros oli toiseksi käytetyin sininen uros Suomessa tilastointiaikana. Herdolf Padme Naberrie on Granneman's Jedi Princess Amidalan tytär. Bonel Patricia ja Bonel Poems Of Passion ovat sisaruskoiria ja Bonel Oonalla on

sama isä, Terminetor Del Castello Gamenario, kuin heillä. Kozmic Blue's Elizabeth ja Kozmic Blue's Evening Star ovat myös sisaruskoiria. Saradane's Domina of Mind on Saradane's Andalucianin tytär, isänään Wysiwyg Luke Skywalker. Australiantuonti Thunderfire Tolitespeed on tuonut Suomen sinisten kantaan uutta verta.

Taulukossa mainittujen käytetyimpien narttujen lisäksi sinisiä pentuja on syntynyt tilastointiaikana (vähintään 2 pentuetta tai vähintään 10 pentua) Bonel Nancy Dreamille (sinitaustainen musta) kahdesta pentueesta yhteensä 8 sinistä pentua.

4.2. Nykyinen käyttötarkoitus

Nykyinen tanskandoggi on seurakoira, jonka voi ottaa mukaansa niin lenkille kuin harrastamaan. Koiranäyttelyt ovat yleisin harrastusmuoto, mutta tanskandoggeja näkyy myös agility-, TOKO- ja VEPE-treeneissä kuin myös juoksuradoillakin.

4.3. Luonne

Tanskandogin tulee olla ystävällinen, lempeä ja omistajaansa, erityisesti lapsiin kiintynyt, pidättyväinen vieraita kohtaan. Vaatimuksena on itsevarma peloton helposti käsiteltävä ja oppivainen seura- ja perhekoira, jolla on korkea ärsytyskyky; ei käytökseltään hyökkäävä.

Ulkomuototuomarin näkökulmasta tämän päivän tanskandoggien luonne on yleisesti katsottuna hyvä. Kehissä koirien käyttäytyminen on pääsääntöisesti hyvää ja koirat myös pääsääntöisesti helposti lähestyttävissä. Väriyhmien välillä on selkeästi havaittavissa käyttäytymisessä ja luonteenpiirteissä eroavuuksia, jotka tulevat esille erittäinkin selvästi nuorten koirien luokissa. Musta / harlekiiniryhmän koirat ovat selkeästi vilkkaampia ja energisempiä kuin kahdessa muussa väriyhmässä. Yksilöitä löytyy luonnollisesti kaikista väriyhmistä. Luonteiden eroavaisuus on osittain tietysti selitettävissä sillä että tanskandoggien rotukirjat ovat eri väriyhmien välillä suljettu ja jalostuskäyttö näinkin erillään on jättänyt väriperimän lisäksi jälkensä myös luonteesiin.

Valitettavasti myös epätoivottuja luonteenpiirteitä on nähtävissä käyttäytymisen kautta niin näyttelykehän sisä- kuin ulkopuolella. Arkoja, käsittelyä väistäviä koiria ja jopa lievää aggressiivisuutta lähestyttäessä on valitettavasti esiintynyt muutamia tapauksia viime vuosina, varsinkin musta / harlekiini väriyhmässä. Aggressiivisuus toisia koiria kohtaan on myös selkeästi havaittavissa näyttelypaikalla. Nämä käytöshäiriöt voivat satunnaisesti johtua myös pääosin kokemattomista / taitamattomista

omistajista, mutta perusluonteessa ei tanskandogilla tulisi esiintyä minkäänlaista hyökkääväisyyttä tai suoraa arkuutta, joten sekään ei siis riitä perusteluksi näille ei-toivotuille käytöksille.

Näyttelyarvostelussa nämä kaikki käytöshäiriöt luonnollisesti dokumentoidaan arvosteluun ja sitä kautta saatetaan rotujärjestöille tiedoksi. Koiran käyttäytymisen arviointi näyttelytilanteessa on vain yksi arvio koiran luonteenpiirteistä ja se saattaa vaihdella suuresti näyttelyittäin. Jotta näistä voitaisiin tehdä johtopäätös koiran luonteesta, tulee näyttelykäyntejä olla riittävän suuri otos ja niissä kaikissa tulisi olla maininta koiran käytöksestä näyttelytilanteessa. Tanskandoggirodun erikoiskoulutuksessa, rotuumme laajentaville tuomareille, on painotettu koirien käytöksen arviointia arvostelun yhteydessä sekä painotettu sitä ettei poikkeavat luonteenpiirteet mm arkuus, hyökkääväisyys ole missään tapauksessa hyväksyttävissä ominaisuuksia tässä jättiläisrodussamme. Lopuksi voidaan kuitenkin todeta että näyttelykehissä tänä päivänä suurin osa koirista käyttäytyy rotumääritelmän määrittelemällä luonteella niin kehässä kuin sen ulkopuolella, edustaen koiramaailman Apollon arvoneimeä kunnia-kaasti. Se, että tämä harmonia säilyisi tulevissa sukupolvissa, vaatii rodun kasvattajilta ja rotujärjestöltä jatkuvaa valppautta ja rodun ominaisuuksien vaalimista.

Jäsenistölle 2009 lähetettyyn kyselyyn saimme vastauksia 131 koirasta, kaikissa vastauksissa luonnetta ei oltu kommentoitu, olettamukseksi jää, ettei näissä tapauksissa luonteen suhteen ole ongelmaa. Kyselykaavakkeessa kysymyksillä kartoitettiin erityyppisiä luonneongelmia, kenties tästä kysymysten asetelusta johtuen, ei vastauksissa kovinkaan usein mainittu hyvää luonnetta. Väreittäin eriteltynä vastaukset olivat seuraavanlaisia:

Mustat: vastauksia tuli 34 kpl, näissä vastauksissa arkuus mainittiin 8 kertaa, yhdesti sekä ääniarkuus että paukkuarkuus. Aggressiivisuus mainittiin 7 kertaa, näistä koirista 5 oli sekä arko-

ja että aggressiivisia. Muun luonneongelman kohdalla mainittiin epävarmuus yhdesti. Vain yhdessä vastauksessa mainittiin hyvä luonne, ”koira on ihana perheenjäsen”.

Harlekiinit: vastauksia tuli 31 koirasta, aggressiivisuus mainittiin kolme kertaa, yksi koira sai luonnehdinnan: liian vilkas ja viettinen luonne, ei palaudu helposti. Hyvä luonne sai kuusi mainintaa: Koira on luonteeltaan täysi kymppi, 5 vastaajaa kertoi koiralla olevan erinomainen luonne.

Sinisten vastauksia tuli 23 kpl, näissä vastauksissa luonneongelmat saivat vain kaksi mainintaa, yksi arka narttu ja toinen stressiherkkä ”hösöttäjä”. Hyvä luonne mainittiin kerran.

Tiikerijuovaisten vastauksia tuli 14 kpl, vastauksista neljässä mainittiin jonkinasteinen paukkuarkuus ja kaksi tapausta, joilla ääniarkuutta. Kerran mainittiin eroahdistus ja kova vahtimisvietti.

Keltaiset: vastauksia tuli 29 kpl, näistä yhdessä mainittiin koiran olevan voimakkaasti aggressiivinen toisia koiria kohtaan, yksi maininta koirasta, joka hermostuu ympärillä ”hösäävästä” lapsilaumasta. Hyvästä luonteesta seuraavanlaisia mainintoja: aivan ihana koira, kiva koirakansalainen, aivan huippuluontoinen doggi sekä koiramme on parasta A-luokkaa.

Yhteenvetona kyselyssä esiintyneistä luonneongelmien laadusta voimme todeta seuraavaa: koirissa on aggressiivisuutta toisia koiria kohtaan, nartuissa mainintoja aggressiivisuuden ilmenemisestä valeraskauden aikaan, varautuneisuutta vieraita ihmisiä kohtaan, varautuneisuutta, joka ilmenee murinalla ja haukkumisena. Paukku- ja ääniarkuutta, sekä arkuutta jota ei ollut määritelty tarkemmin. Arkuutta esiintyi nartuissa enemmän kuin uroksissa.

4.3.1. MH-luonnekuvaus ja luonnetesti jalostuksen apuvälineiksi

Jalostustoimikunta toivoo että jalostusvalinnoissa kiinnitetäisiin luonteisiin entistä enemmän huomiota. 2009 tehdyn terveystarkastuksen vastauksissa ilmeni huolestuttava määrä luonteissa ei-rodunomaisista piirteitä; arkuus, aggressiivisuus, epävarmuus. On myös muistettava että pennun luonteen kehitys alkaa jo emän tiineyden viimeisellä kolmanneksella. Emällä tulisi olla mahdollisimman stressitön ja rauhaisa paikka tiineenä olonsa ajaksi. Kasvavilla pennuilla tulisi olla mahdollisuus tutustua elämään ja ihmisiin pentulaatikon ulkopuolellakin. Pennunostajia tulisi valistaa koulutuksen tärkeydestä, kuin myös kaiken muun koiran kanssa mahdollisen harrastustoiminnan merkityksestä. Luonteen ongelmat eivät suinkaan aina johdu omistajasta.

Arvailtavaksi jää, onko pentutuotannon valtava kasvu tuonut mukanaan myös lisääntyvät luonneongelmat. Luonnetestin rinnalle jalostustoimikunta pyrkii yhä tehokkaammin ”nostamaan” MH-luonnekuvauksen. Jalostustoimikunta toivookin, että mahdollisimman moni jalostukseen käytettävä koira luonnetestataisiin, käytettäisiin MH-luonnekuvauksessa tai jalostustarkastettaisiin luonteen osalta. Tulevaisuudessa tuloksia voitaisiin hyödyntää mm. jalostusvalinnoissa. Vuodelle 2010 on tanskandogeille anottu kaksi MH-luonnekuvausta, kuvauksiin mahtuu yhteensä 26 koiraa.

MH-luonnekuvaus on Ruotsissa jo 1980 luvulla kehitetty tapa, jossa nuoren koiran reagoitua ja toimintatapaa kartoitetaan erilaisissa tilanteissa. Kuvaus on kehitetty ruotsalaisten luonnetestien pohjalta. Ruotsissa MH-luonnekuvaus on käytetyin koirien luonteen arviointiin käytettävä menetelmä.

MH-kuvaus ei ole testi, koe tai kilpailumuoto, sen tarkoitus on antaa tietoa koiran käyttäytymisreaktioista yksilönä, sekä vertailla sitä rodunomaiseen tapaan toimia ja reagoida eri osioissa. Kuvaus suoritetaan jokaiselle koiralle yhdenmukaisesti. Kun rodulle on kertynyt riittävästi tuloksia, voidaan kuvattujen

keskiarvoa tarkastella rodun ihanteeseen nähden. Näin tuloksia voi käyttää hyväksi mahdollisesti myös jalostusvalintojen tukena. Mielenkiintoista olisi saada kartutettua tietoa kokonaisista pentueista, jotka ovat käyneet luonnekuvauksessa ja /tai luonnetestissä. Tanskandogille pyritään luomaan kuluvan vuoden aikana oma ihannerotuprofiili.

Luonnekuvauksessa on 10 eri osiota:

Osiot 1: Kontaktin otto

Osiossa kuvataan koiran valmiutta ottaa kontaktia ja vastata siihen vieraan ihmisen kanssa.

Testinohjaaja tervehtii koirakon ääneen, kättelee ohjaajaa sekä puhuttelee koiraa nimeltä. Samalla testinohjaaja ottaa koiran taluttimen, kulkee koiran kanssa 10 m päähän ja takaisin, koiran tulee seurata aktiivisesti. Tämän jälkeen testinjohtaja koskettaa koiraa kaksin käsin alkaen suupielistä jatkuen rintakehän ja vartalon yli lanteille ja takaraajoihin. Lopuksi koiralta tarkastetaan hampaat.

Osiot 2: Leikki 1

Osiossa kuvataan koiran reaktioita esineellä leikittäessä, sekä kykyä taisteluun testinohjaajan kanssa.

Leikkiväline on noin 50 cm pitkä ja 5 cm paksu lelu, jossa on solmut n. 5 cm päässä kummastakin päästä. Koiran ohjaaja ja testinjohtaja seisovat noin 4 metrin päässä toisistaan. Koira irrotetaan taluttimesta. Ohjaaja houkuttelee koiraa vetämällä leikkivälinettä maata pitkin. Ohjaaja heittää leikkivälineen testinohjaajalle, joka heittää sen takaisin. Ohjaaja heittää lelun vielä kerran testinohjaajalle, joka heittää leikkivälineen nopeasti noin 10 metrin päähän, jotta kuvaajat näkevät kunnolla koiran puruotteen. Koiranohjaaja juoksee muutaman askeleen koirasta pois päin ja samalla houkuttelee koiraa luokseen, jos koira ei tule, antaa testinohjaaja koiranohjaajalle varaesineen jolla koiraa voi houkutellessa. Nämä leikin osiot suoritetaan kaksi kertaa.

Taisteluleikissä koiranohjaaja antaa testinohjaajalle leikkivälineen. Testinohjaaja pitää leikkivälinettä kiinni molemmista päistä, liikuttaa sitä lyhyin nykivin liikkein maata kohden tarjoten koiralle mahdollisuuden tarttua siihen. Testinohjaaja leikkii ensin koiran kanssa aktiivisesti 30 s ajan. Tämän jälkeen hän on 5 s passiivisena vetämättä leikkivälineestä, jonka jälkeen leikki jatkuu taas aktiivisesti. Lopuksi testinohjaaja irrottaa leikkivälineestä.

Osiot 3: Takaa-ajo ja tarttuminen

Osiossa kuvataan koiran halua ajaa takaa liikkuvaa esinettä (saalista) ja tarttua siihen.

Saalis on pituudeltaan n. 40 - 50 cm pitkä ja n. 5 cm leveä maastosta erottuva vahva räsy, joka on kiinnitetty vetoliinaan. Vetoliinaa vedetään siksakkia maastossa maahan sijoitettujen 8-10 rullan avulla. Koira ja ohjaaja saapuvat lähtöviivalle, tässä kohtaa talutin irrotetaan, koira kuljetetaan kaulapannasta talutamalla vielä 10m matkan aloituspisteeseen, saalis lähtee liikkeelle. Koiran ohjaaja ottaa vielä yhden askeleen ja vapauttaa koiran. Tällöin saalis on viidennen rullan kohdalla. Lähtöviiva on 20 m päässä ensimmäisestä rullasta. Kun saalis on ohittanut viimeisen rullan, se pysähtyy ja sitä nykäistään lyhyesti 2 kertaa 3 sekunnin välein. Ellei koira juokse saalille asti, koira kytketään ja koira ja ohjaaja käyvät yhdessä katsomassa saalista. Sama toimitetaan vielä toisen kerran.

Osiot 4: Aktiiviteetti

Osiossa kuvataan koiran reaktioita tilanteessa, jossa ei tapahdu yhtään mitään.

Koira ja ohjaaja kävelevät noin 10 m päähän yleisöstä. Koiralla on mahdollisuus liikkua taluttimen pituuden verran osion aikana, ohjaaja on täysin passiivinen. Testinohjaaja ilmoittaa kun 3 minuuttia on kulunut, ja osio on päättynyt.

Osio 5: Etäleikki

Osiossa kuvataan koiran kykyä yhteistyöhön vieraan henkilön kanssa välimatkan päässä ohjaajasta.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa lähetysviivalle, joka sijaitsee noin 40 m päässä etäleikkialueesta. Testinohjaajan merkistä viitataan pukeutunut avustaja koputtaa puuhun tai taputtaa neljä kertaa. Avustaja lähtee etenemään kumarassa, koiraan nähden sivuttain lyhyin askelin piilosta toista piiloa kohti, 3 metrin etenemisen jälkeen avustaja kääntyy koirakkoa kohti, levittää ylävartaloaan ja tekee korostetun niiausksen. Eteneminen ja niiaus toistetaan kolme kertaa. Viimeisen niiausksen jälkeen avustaja ottaa hupun pois päästä, ja heittää aiemmin viitan alla piilossa ollut leikkivälinettä korkealle ilmaan kolme kertaa. Avustaja juoksee nopeasti toisen piilon taakse kyykkyyyn, riisuen samalla viitan pois päältä, ottaa leikkivälineestä kiinni molemmista päistä ja jää odottamaan koiraa. Ohjaaja päästää koiran irti testinohjaajan merkistä. Kun koira saapuu avustajan luo, avustaja tarjoaa koiralle mahdollisuuden lyhyeen leikkiin piilojen välisen linjan suunnassa, jotta kuvaajat näkevät koiran puruotteen lelusta. Aktiivinen leikki kestää 10 s, jonka jälkeen seuraa 10 s passiivinen vaihe, jota seuraa taas 10 s aktiivista leikkiä, jota seuraa taas 10 s passiivinen vaihe. Toisen passiivisen vaiheen lopuksi leikitään vielä aktiivisesti 10 s ja sen jälkeen osio loppuu. Ellei koira saavu heti piilolle, avustaja odottaa piilossa 10 s hiljaa, sitten puhuu kuuluvasti 10 s, tulee piilosta esiin ja aloittaa aktiivisen leikin 10 s. Ellei koira saavu vieläkään, osio loppuu tähän.

Osio 6: Yllätys

Osiossa kuvataan koiran valmiutta toimia yllättävässä tilanteessa.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa talutin löysällä kahden puun väliin rakennettua telinettä kohti. Koiran ollessa 3 m päässä telinestä ja katsoessa menosuuntaan päin, avustaja vetää narusta nopeasti maahan kätkeyn haalarin ylös. Ohjaaja opastetaan pysähtymään heti kun haalari vetäistään ylös ja vapauttamaan koira taluttimesta. Ohjaaja jää seisomaan passiivisena paikalleen, katsoen suoraan haalariin. Kun koira menee katsomaan haalaria, sitä kehutaan. Lopuksi koirakko kulkee haalarin ohitse edestakaisin kaksi kertaa, jotta voidaan kuvata jäikö koiralle pelkoa tai uteliaisuutta haalaria kohtaan.

Osio 7: Ääniherkkyys

Osiossa kuvataan koiran reaktioita yllättävän äänen yhteydessä.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa talutin lyhennettynä räminälaitteen ohi noin 1,5 metrin päästä, koira ei saa kääntyä poikittain, äänen on tultava täysin yllättäen ja odottamatta, koiralla on kuitenkin oltava mahdollisuus turvalliseen väistämiseen. Koiran ollessa laitteen puolella välissä ja katsoessa menosuuntaan, avustaja vetää laitteessa olevaa rämistintä 3 s ajan. Kun rämintä alkaa, ohjaaja pysähtyy, päästää taluttimen kädestään ja kääntyy seisomaan äänen suuntaan. Koira voi vapaasti selvittää äänen aiheuttajan. Kun koira menee katsomaan laitetta sitä kehutaan. Lopuksi koiran kanssa kävellään räminälaitteen ohitse kahteen kertaan, jotta voidaan kuvata jäikö koiralle pelkoa tai uteliaisuutta räminälaitetta kohtaan.

Osio 8: Aaveet

Osiossa kuvataan koiran käyttäytymistä, kun uhkaavat koh-

teet lähestyvät hitaasti edestäpäin kohti koiraa.

Koirakko opastetaan seisomaan aavealueella olevaan ympyrään, rintamasuunta aaveisiin päin. Testinohjaajan merkistä aaveet astuvat esiin piiloistaan, asettuvat seisomaan ympyrää kohti. Testinohjaajan antamalla käsimerkeillä aaveet liikkuvat yksi kerrallaan hitaasti, lipuvin askelin ympyrää kohti, n. 3 m kerrallaan. Testinohjaaja pysäyttää aaveet 4 m päähän koirasta, käsimerkillä aaveet kääntyvät selin koiraan, laskevat katensä viitan alta sivuille, aaveet seisovat passiivisina, koiralle annetaan mahdollisuus ottaa kontaktia. Kun koira ottaa kontaktia jompaankumpaan aaveeseen, sitä kehutaan. Ellei koira mene oma-aloitteisesti tutkimaan aaveita, testinohjaaja pyytää koiranohjaajaa menemään aaveen luo, hänen tulee puhua aaveelle, kutsua koiraa tutustumaan ja samalla riisua aaveen huppu. Kun koira ottaa kontaktin aaveeseen tulee aaveen puhua koiralle.

Osio 9: Leikki 2

Osiossa kuvataan koiran kykyä leikkiä esineellä ja verrataan ovatko reaktiot muuttuneet ensimmäisten leikkien jälkeen.

Koiranohjaaja ja testinohjaaja seisovat n. 10m päässä yleisöstä ja n.4 metrin päässä toisistaan. Koira irrotetaan taluttimesta ja se saa olla vapaana koko osion ajan. Ohjaaja houkuttelee koiraa leikkiin vetämällä leikkiesinettä maata pitkin kaksi lyhyttä nykäisevää vetoa. Koiranohjaaja heittää leikkiesineen testinohjaajalle, joka heittää sen takaisin. Ohjaaja heittää esineen vielä kerran testinohjaajalle, joka heittää leikkivälineen nopeasti noin 10 metrin päähän, jotta kuvaajilla on mahdollisuus nähdä koiran tarttumisote. Kun koira on tarttunut esineeseen, kääntyy ohjaaja juoksemaan muutaman askeleen koirasta pois päin houkutellessa koiraa luokseen Lopuksi ohjaaja aloittaa koiran kanssa taisteluleikin.

Osio 10: Ampuminen

Osiossa kuvataan koiran reaktioita laukausten yhteydessä. Reaktioita tarkastellaan sekä aktiivisena (leikin aikana) että passiivisena. Osiossa voidaan käyttää koiran omaa luelua.

Koiranohjaaja leikkii vapaana olevan koiran kanssa, jos koira ei suostu leikkiin sitä voi aktivoida esimerkiksi juoksemalla kehää. Aktiviteetti alkaa n. 10 sekuntia ennen ensimmäistä laukausta. Toinen laukaus ammutaan 10 sekunnin kuluttua.

Passiivisuudessa koiranohjaaja seisoo koiran kanssa, talutin löysällä. Ensimmäinen laukaus ammutaan noin 10 s kuluttua passiivisuuden alkamisesta ja toinen 10 s kuluttua ensimmäisestä laukauksesta. Osion lopuksi koiran kanssa leikitään. Ohjaaja voi halutessaan kieltäytyä laukauksista ennen kuvauksen aloittamista.

Osiot päätetään siten, ettei niistä koidu koiralle uutta ärsytystä. Eri osioiden välillä tulee olla vähintään kahden minuutin mittainen palautumis- ja siirtymisvaihe.

Koiraa ei hyväksytä tai hylätä. Eri osioissa kuvaillaan koiran reaktioita havainnoiden sen käyttäytymisen osa-alueita mahdollisimman objektiivisesti ja tarkkaan.

Teksti Raija Nykänen

Lähteet: Riitta Liimatainen, Luentomateriaali 15.01.2010 Luonneominaisuuksien periytyminen, testaaminen ja arviointi. Suomen Kennelliitto MH- luonnekuvaus Järjestämisohje.

Lisää tietoa MH- kuvauksesta löytyy Kennelliiton sivuilta : http://www.kennelliitto.fi/FI/toiminta/kokeet/MHluonnekuvaus/mh_luonnekuvaus.htm

Ruotsissa on jo olemassa olevaa tietoa doggien kuvauksista:
http://www.genetica.se/_mh_data/grand%20danois.pdf

Seuraavassa artikkelissa LT – tuomari /MH kuvaaja Jorma Kerkkä valottaa luonnetestin ja luonnekuvauksen eroja /yhdenmukaisuuksia. Artikkelin on aiemmin julkaistu Palveluskoira-lehdessä 2/2009.

Luonnetesti vai MH-luonnekuvaus

Luonnetestituomari ja MH-kuvaaja Jorma Kerkkä

Viime vuosina koiraharrastajien mielenkiinto koirien luonteisiin on koko ajan lisääntynyt ja samanaikaisesti kiinnostus erilaisiin luonteenarviointi menetelmiin on myös kasvanut. Suomessa on testattu koiria jo hieman yli kolmekymmentä vuotta samalla testausmenetelmällä ja jokseenkin samoilla arviointiperusteilla. Luonnetesti on alun perin lähtöisin Ruotsista, missä sitä on käytetty apuna mm armeijan työkoirien valintamenetellessä. Testiä on jonkin verran muokattu paremmin siviilikäyttöä vastaavaksi. Sen käyttöönotto on vahvistettu Suomessa virallisesti 1.6.1976. Tälle testausmenetelmälle ei ole suoranaista kansainvälistä vertailupohjaa. Testin suosio on ollut kuitenkin viime vuosina voimakkaassa kasvussa. Nykyisellä tuomarimäärällä ei enää pystytä testaamaan juurikaan suurempia koiramääriä. Vuonna 2008 testattiin yhteensä 2128 koiraa.

Luonnetestin rinnalle meille on tulossa vielä tämän vuoden kuluessa viralliseksi koirien luonteen arviointimenetelmäksi MH-luonnekuvaus, joka on kehitetty ruotsalaisen luonnetestin pohjalta 1980 luvulla. Ruotsissa tämä luonnekuvaus on käytettyin koirien luonteen arvioinnin menetelmä.

Lähtökohtaisesti luonnetestiä ja MH-luonnekuvausta ei voi verrata suoraan toisiinsa koska niiden toteutukset ovat erilaiset, joskin osasta kummankin osioista löytyy vastaavuutta.

Luonnetestin tarkoituksena on arvioida ja kirjata koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa koiran hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Se antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuuteen. Koiraa kuormitetaan henkisesti koko testin ajan. Kaikki osiot toteutetaan koiran ehdoilla siten, että sitä mukaa kun koiraa antaa vastetta sille annettuun ärsykeeseen, ärsyksen voimaa lisätään tai ärsykettä tarvittaessa lievennetään, jos koiran antama vaste on heikompi.

Luonnetestissä kahdessa osiossa uhka aiheutetaan ihmisen taholta, puolustushalu- ja terävyysosioissa. Luonnetestin arviointi suoritetaan yhdeksässä eri osiossa kuusiportaisella asteikolla +3 - -3 siten, että paras arvosana on +3 ja heikoin (ei toivotuin) -3. Eri osioiden kertoimet ovat eri suuruisia vaihdellen 1:stä 35:een painottuen perinnöllisten /opittujen ominaisuuksien mukaan. Poikkeuksena edellisestä on laukauspelottomuus, joka arvioidaan sanallisesti viisiportaisella asteikolla.

Luonnetestissä koiran saama lopputulos muodostuu +300 ja -300 pisteen välille. Jos pistemäärä on alle +75 pistettä (ei ole hylätty tulos) koiralla on mahdollisuus osallistua kerran uusintatestiin. Joillekin roduille rotujärjestöt ovat anoneet testin viralliseksi, jolloin hyväksytyyn tulokseen edellytetään vähintään +75 pistettä sekä vähintään +1 arvosana terävyydestä, hermora-kenteesta, luoksepäästävydestä sekä + arvosana laukauspelot-tomuudesta. Koiran saama kokonaisarvio muodostuu kahden tuomarin yhteisen arvioinnin perusteella.

Ruotsissa MH-luonnekuvaus (Mentalbeskrivning Hund) on myös kehitetty luonnetestien pohjalta. Se on käytettyin menetelmä koirien luonteiden arvioinnissa. Koiran käyttökokeeseen osallistumisen edellytyksenä on yli 18 kk:n ikä ja suoritettu MH-

luonnekuvaus tai läpäistäkseen virkakoira-koulutuksen sen pitää myös olla käynyt MH-luonnekuvauksessa.

Ruotsissa MH-luonnekuvaukseen osallistumisikärajaksi on 12 kk, meillä Suomessa ikärajaksi on esitetty 18 kk:n ikää.

Merkittävimpänä erona luonnetestiin MH-luonnekuvauksessa on, että kaikki osiot toteutetaan jokaiselle koirille täsmälleen samalla tavalla sekä samalla voimakkuudella riippumatta siitä kuinka koiraa reagoi sille aiheutettuun ärsykeeseen. Luonnekuvauksessa koiraa päästetään taluttimesta vapaaksi lähes kaikissa osioissa. MH-luonnekuvauksen läpiviennistä vastaa testinohjaaja. Luonnekuvaajat kuvaavat ainoastaan koiran käyttäytymistä.

Luonnekuvauksessa on kymmenen eri osia, joissa kuvataan 31 eri käyttäytymisreaktiota voimakkuusasteikolla 1-5. Asteikossa 1 kuvastaa pienintä ja 5 suurinta reaktiota. Joissakin osioissa suurempi reaktio on toivottavampaa, kun taas toisissa pienempi reaktio on parempi. Esim. pienempi reaktio on toivottua laukauksissa ja suurempi rohkeudessa. Koiran ohjaajalla on mahdollisuus keskeyttää kuvaus missä tahansa osiossa kunhan hän tekee sen ennen 9:n osion aloittamista, jolloin hänellä on uusintamahdollisuus. Mikäli luonnekuvaajat keskeyttävät kuvauksen esim. koiraa kuormittuu liikaa, ei uusintamahdollisuutta ole. Luonnekuvauksessa koiraa ei hyväksytä tai hylätä. Kuvauksen suorittaa kaksi luonnekuvaajaa yhdessä.

MH-luonnekuvauksessa ja luonnetestissä itse asiassa kuvataan /arvioidaan useita samoja ominaisuuksia vaikkakin ne käytännössä toteutetaan toisistaan poikkeavilla menetelyillä ja erilaisilla osioiden nimillä.

Seuraavassa olen pääpiirteittäin vertailut eri osioiden yhtäläisyyksiä /vastaavuuksia toisiinsa.

MH:n osio

1. Kontakti

Kuvaa koiran valmiutta ottaa kontaktia ja vastata siihen vieraan ihmisen kanssa

Luonnetestin osio

Luoksepäästävyys

Koiran suhtautuminen vieraisiin henkilöihin

MH

2. Leikki

Kuvaa koiran reaktioita esineillä leikittäessä ja kykyä taisteluun vieraan ihmisen kanssa

LTE

Taisteluhalu

Koiran synnynnäinen taipumus nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi – leikiksi, jonka olennainen osa on taistelu

MH

3. Takaa-ajo

Kuvaa koiran halua ajaa takaa liikkuvaa esinettä eli saalista ja tarttua siihen

LTE

Ei vastaavuutta

MH

4. Aktiviteettitaso

Tarkoituksena on kuvata koiran reaktioita tilanteessa, jossa odotettu toiminta jääkin tapahtumatta

LTE

Hermorakenne/Temperamentti

Tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko-tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin.

Saadaan viitteitä hermorakenteesta ja temperamentista

MH

5. Etäleikki

Kuvataan koiran kykyä yhteistyöhön vieraan henkilön kanssa pienen välimatkan päässä ohjaajasta.

LTE

Toimintakyky

Luonteen ominaisuus, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. On monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio, lähin vastaava inhimillinen vastine on rohkeus. Vastaavuutta toimintakykyyn ja taisteluhaluun

MH

6. Yllätys (haalari)

Tarkoituksena on selvittää koiran valmiutta toimia yllättävässä tilanteessa

LTE

Kovuus

(Haalari tai sateenvarjo) tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia

MH

7. Ääniherkkyys

Kuvataan koiran reaktioita yllättävään ääneen.

LTE

Temperamentti

Tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvynnopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöön (kun aiheutetaan yllättävä takapain tuleva ääninärsyke)

MH

8. Aaveet

Kuvataan koiran reaktioita uhkaavien liikkuvien kohteiden edessä, jotka hitaasti lähestyvät koiraa

LTE

Toimintakyky, puolustushalu, kovuus kuten edellä esitetty.

Terävyys: Ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi

MH

9. Leikki 2

Tarkkaillaan esineellä leikin yhteydessä ovatko koiran reaktiot ensimmäisen leikin jälkeen muuttuneet

LTE

Vastaavuus, viitteitä hermorakenteesta (tuomareilla mahdollisuus suorittaa lisäkokeita esim. leikkimistä)

MH

10. Ampuminen

Kuvataan koiran reaktioita sen kuullessa laukauksia. Koiraa testataan sen ollessa aktiivisena, eli leikkiessään ohjaajansa kans-

sa, sekä myös passiivisena

LTE

Vastaavuus laukauspelottomuus

Lopuksi yhteenvetona voidaan todeta, että vaikka MH-luonnekuvauksesta ja luonnetestistä löytyy yhtäläisyyksiä ja ne arvioivat osittain samoja ominaisuuksia, niin ne EIVÄT ole keskenään vertailukelpoisia. Saadaksemme mahdollisimman kattavan kuvan koirasta kannattaa koira käytyä molemmissa.

Tanskandoggien luonnetestit vuosilta 2004 – 2009 löytyvät netissä olevasta tietokannasta osoitteesta: <http://jalostus.kennelliitto.fi/frmTulostilastot.aspx?R=235>

Tanskandoggeja luonnetestattiin ko. ajanjaksolla yht. 95 kpl, joista positiivisen tuloksen (LTEP) sai 89 kpl, negatiivisen tuloksen (LTEM) sai 5 kpl ja 1 tanskandoggi keskeytti luonnetestin (LTE0). Eniten luonnetestejä on suoritettu vuonna 2008, jolloin yht. 23 tanskandoggia testattiin. Alin pistemäärä ko. ajanjaksolla oli -22 pist. ja korkeimmat pisteet olivat 224 pist. Eniten luonnetestatuista tanskandoggeista oli Bonelin (8 kpl) ja Geneddan (8 kpl) kasvatteja. Kennel Dogiwogin ja Love-Dane'sin kasvatteja testattiin seuraavaksi eniten, molempia 7 kpl.

Ensimmäiset tanskandoggit kävivät MH-luonnekuvauksessa vuonna 2009, molemmat olivat sinisiä narttuja. Heistä toisen suoritus keskeytettiin. Ensimmäinen MH-luonnekuvauksen suorittanut tanskandoggi oli Saradane's Iron Dream.

4.3.2 Tanskandoggi harrastuskoirana

Tässä yhteydessä voitaneen kertoa tanskandoggeista harrastuskoirana, sillä dogista on moneen menoon. Seuraavassa totelevaisuuskoulutusta harrastavan doginomistajan yhteenvedo ro dusta TOKO –kentillä:

Tanskandoggien totelevaisuuskoekäynnit ja -tulokset 2005-2009

Tanskandoggia ei suuren yleisön keskuudessa ole perinteisesti pidetty harrastuskoirana. Doggeja on kuitenkin nähty enenevässä määrin myös virallisilla kisakentillä, joten käsitykset dogista ainoastaan letkeänä sohvaperunana taikka näyttelymenestyjänä ovat syystäkin muuttumassa. Seuraavassa katsaus siitä, mitä tulokset kertovat rodusta kisakoirana. Lähteenä on käytetty Kennelliiton KoiraNet-jalostustietokantaa. Järjestelmässä esiintyy ajoittain puutteita ja virheitä, joten aivan absoluuttisesta totuudesta ei voida puhua, mutta tulokset ovat ainakin vahvasti suuntaa-antavia. Tarkastelujaksoksi on valittu vuodet 2005-2009. Selvytyden ja lukujen vertailtavuuden vuoksi analyysissä on huomioitu jokaiselta koiralta vain tarkastelujakson aikana saavutetut tulokset.

Narttujen laji?

Vuosina 2005-2009 virallisiin totelevaisuuskokeisiin on osallistunut 17 eri tanskandoggia, 13 narttua ja 4 urosta. Osallistujista mustia on ollut 5 kappaletta. Keltaisia on osallistunut 4 kpl, harlekiineja ja sinisiä molempia 3 ja tiikerijuovaisia 2. Pelkästään osallistujamääriä tarkastellen värien välillä ei näytä olevan suuria eroja, mutta vaikuttaisi siltä, että narttu on urosta tyypillisempi toko-kilpailija rodussamme. Tarkemmassa katsauksessa käy myös ilmi, että nartut ovat saavuttaneet ykköstuloksia, urokset eivät. Tämä ei tietenkään tarkoita, etteikö uroksella voisi menestyä, dogin kanssa menestys on hyvin pitkälti yksilökysymys, eikä osallistujamäärien ollessa näin pieniä voida vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä soveltuvuudesta sukupuolen taikka värin perusteella.

Kasvattajittain tarkasteltuna huomataan, että tokoilijat ovat lähinnä yksilöitä, 17:sta osallistujasta 12 tulee eri kasvattajilta. Eniten koekäyntejä on merkitty kennel Dogiwogin koirille, 4 virallisiin kokeisiin osallistunutta koiraa. Seuraavina ovat kennel Bonel ja kennel Jättiläisen, kullakin 2 kasvattia. Yksilötasolla 9 dogille on merkitty kolme tai useampi koekäynti. Näistä eniten kenttiä on kuluttanut Jättiläisen Esikko 15 kirjatulla kokeellaan. Kunnioitettavasti rotuamme esillä ovat pitäneet myös Dogiwogin Prince, 12 koekäyntiä, sekä Nobel Herzensbrecher Undómiel v Hearts ja Bonel S'aidee Dogiwogi, molemmilla 11 koemerkinää. Seuraavaksi eniten kokeita on kertynyt Jättiläisen Myrnalle (6) ja Dogiwogin Laodicealle (5). Kolmen kokeen doggeja ovat Dane-manian Special One, Dogiwogin Ruler ja C'mon Moment Of

Luck. Koiria, joille tarkastelujakson aikana on merkitty kaksi koekäyntiä, löytyi yhteensä 5 kappaletta ja vain kerran kokeissa käyneitä 3.

Ykkönen, kakkonen...

Kuinka kokeisiin osallistuneet tanskandogit ovat sitten menestyneet? Saavutettujen tulosten lukumäärät ja prosentiosuudet kaikista kyseisen luokan tuloksista vuosittain eriteltyinä käyvät ilmi oheisesta taulukosta 12. Tähän mennessä yksikään doggi ei ole osallistunut erikoisvoittajaluokkaan, joten EVL:n nollarivi on näin ollen jätetty taulukosta pois.

Taulukko 12. Tanskandoggien tottelevaisuuskoetulokset 2005-2009

	2009	2008	2007	2006	2005
VOI1	-	-	-	-	<u>20% (1 tulosta)</u>
VOI2	-	-	-	-	-
VOI3	-	-	-	-	<u>80% (4 tulosta)</u>
VOI0	<u>100% (2 tulosta)</u>	<u>100% (3 tulosta)</u>	<u>100% (2 tulosta)</u>	-	-
VOI-	-	-	-	-	-
Yhteensä	2 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	5 tulosta
	2009	2008	2007	2006	2005
AVO1	-	<u>60% (3 tulosta)</u>	<u>14% (2 tulosta)</u>	-	-
AVO2	-	<u>20% (1 tulosta)</u>	-	<u>17% (1 tulosta)</u>	-
AVO3	-	<u>20% (1 tulosta)</u>	<u>64% (9 tulosta)</u>	<u>17% (1 tulosta)</u>	-
AVO0	-	-	<u>14% (2 tulosta)</u>	<u>67% (4 tulosta)</u>	-
AVO-	-	-	<u>7% (1 tulosta)</u>	-	-
Yhteensä	0 tulosta	5 tulosta	14 tulosta	6 tulosta	0 tulosta
	2009	2008	2007	2006	2005
ALO1	<u>33% (3 tulosta)</u>	-	<u>31% (4 tulosta)</u>	<u>40% (2 tulosta)</u>	<u>38% (3 tulosta)</u>
ALO2	<u>33% (3 tulosta)</u>	<u>20% (2 tulosta)</u>	<u>15% (2 tulosta)</u>	-	<u>12% (1 tulosta)</u>
ALO3	<u>22% (2 tulosta)</u>	<u>30% (3 tulosta)</u>	<u>46% (6 tulosta)</u>	<u>20% (1 tulosta)</u>	<u>38% (3 tulosta)</u>
ALO0	-	<u>40% (4 tulosta)</u>	<u>8% (1 tulosta)</u>	<u>40% (2 tulosta)</u>	<u>12% (1 tulosta)</u>
ALO-	<u>11% (1 tulosta)</u>	<u>10% (1 tulosta)</u>	-	-	-
Yhteensä	9 tulosta	10 tulosta	13 tulosta	5 tulosta	8 tulosta
Yhteensä	11 tulosta	18 tulosta	29 tulosta	11 tulosta	13 tulosta

Vuosien 2005-2009 aikana tanskandogeille koekäyntejä on merkitty yhteensä 82 kappaletta, näistä 45 alokasluokassa, 25 avoimessa ja 12 voittajaluokassa. Tulostajakauma luokittain on koottu taulukkoon 13. (alla). Alokasluokassa lähes kolmannes (27 %) koesuorituksista on päätynyt tavoiteltuun ykköstuokseen, III-tulosten osuus on tasan kolmanneksen (33 %). Kakkos- ja 0-tulosten osuudet ovat huomattavasti pienemmät (molemmat 18 %). Kärjistäen voidaan sanoa, että osallistuessaan alokasluokkaan doggi saa yleensä joko hienon ykkösen tai jää reilusti kolmoseen. Todellisuus ei tietenkään ole näin mustaväl-

koinen. Avoimessa ja etenkin voittajaluokassa korkeimpien tulosten saavuttaminen käy harvinaisemmaksi, III- ja 0-tulos onkin yleisin kotiin vieminen. Ylemmissä luokissa vaatimustaso kasvaa ja tasaisen suorituksen merkitys korostuu. Tanskandoggi on ennemmin persoonallinen, ajatteleva tapaus kuin pomminvarma suorittaja ja tulosautomaatti. Joten hyvästäkin harjoittelusta huolimatta saattaa sattua "kauneusvirheitä" jotka muutoin tasaisesta sarjasta riippumatta tiputtavat kokonaispistemäärän kolmostuloksen tasolle. Mutta kun kaikki menee nappiin, doggi voi yltyä ykköseen siinä missä mikä tahansa muukin rotu, kisa-

luokasta riippumatta. Kaikki luokat yhteenlaskettuna dogit ovat ylittäneet ykköstulokseen 18 kertaa, mikä on 22 % koekäyneistä. Huima enemmistö I-tuloksista on alokasluokasta, 12 kpl, avoimesta ykkösiä kertyi tarkastelujakson aikana viisi (6 %) ja voittajaluokasta yksi (1 %).

Taulukko 13. Tulokset yhteensä luokittain.

	ALO	AVO	VOI	YHT.
I-tulos	12	5	1	18
II-tulos	8	2	0	10
III-tulos	15	11	4	30
0-tulos	8	6	7	21
Kesk.	2	1	0	3

Huomionarvoinen piirre tanskandoggien tuloksissa on keskeytysten vähyys, 82 kirjattua koekäyntiä ja vain kolme keskeytettyä suoritusta. Kaksi näistä on alokasluokasta ja yksi avoimesta luokasta, mutta ei yhtään voittajaluokassa. Dogin kanssa kisaavia tuntuukin leimaavan tietty periksi antamattomuus sekä hyvä urheiluhenkki. Vaikka aina ei menisikään aivan suunnitelmien mukaan, saatetaan oma suoritus kaikesta huolimatta kunnialla loppuun saakka, riitti se tulokseen tai ei. Niiden lajin huipulle tähtävien, joille vain ykköstulos kelpaa, rotuvalinta suuntautuu toisaalle. Toki rodustamme löytyy tavoitteellisia ja menestyksellisiä kilpailijoita, mutta yleisesti ottaen doggi hankitaan parhaaksi ystäväksi ja menestys tokokentillä tulee siihen päälle jos on tulokseen.

Ilahduttavana ja rohkaisevana havaintona voidaan pitää myös sitä, että melkein puolet virallisiin kokeisiin osallistuneista dogeista on saavuttanut ykköstuloksen. 17:sta tarkastelujakson aikana kilpailleesta koirasta 7 on ylittänyt ykköseen, kaikki narttuja. Harlekiini dogit ovat napsineet ykkösiä vakuuttavalla varmuudella; kolmesta kokeisiin osallistuneesta koirasta kaikilla on ykköstulos. Määrä on toki hyvin pieni, mutta tulokset rohkaisevia. Kappalemääräisesti toiseksi eniten ykköstuloksia on mustilla, mutta prosentuaalisesti osuus ei ole puoltakaan (2 kpl 5 osallistujasta). Kolmesta sinisestä ja neljästä keltaisesta yksi kummastakin väristä on kerännyt I-tulokseen oikeuttavan pistemäärän. Valitettavasti kahdesta tiikerijuovaisista osallistujista kumpikaan ei ole ylittänyt ykköstulokseen.

Perinteisen valionarvon lisäksi vuodesta 2004 alkaen tottelevaisuuskokeissa on ollut käytössä palveluskoirapuolelta tutut koulutustunnukset. Tunnukset jaetaan jokaisessa luokassa koiran saavuttaessa kolmannen I-tuloksen kyseisessä luokassa. Alla on listattuna tanskandogit, jotka ovat tarkastelujakson aikana saavuttaneet yhden tai useamman ykköstuloksen (suluissa väri ja sukupuoli).

Jättiläisen Esikko (ha/n)
 TK2, TK1, Nobel Herzensbrecher Undómiel v Hearts (sin/n)
 TK1, Bonel S'aidee Dogiwogi (mu/n)
 Jättiläisen Myrna (ha/n)
 Dogiwogin Laodicea (ke/n)
 TK1, Danemanian Special One (mu/n)
 Saradane's Candy For World (ha/n)

Summa summarum

Viimeisen viiden vuoden tokotilastot tanskandoggien kohdalla ovat toisaalta rohkaisevia – doggi voi menestyä muuallakin kuin näyttelykehissä – toisaalta petrattavaakin löytyy – etenkin

alokasluokassa saavutetaan joko hienoja ykkösiä tai sitten kisaalis jää valitettavan laihaksi ja mitä ylempään luokkaan edetään sitä heikommaksi tulostaso laskee. Ihailtavaa on kuitenkin omistajien periksi antamattomuus, heikommastakin tuloksesta huolimatta yritetään uudestaan. Positiivisena löytönä voidaan pitää myös koekäyntien määrän kasvua verrattuna edelliseen tokotilastoon (1995-2005). Tarkemmassa vertailussa käy kuitenkin ilmi, että kokeisiin osallistuvien yksilöiden määrä on vähentynyt. Edistysaskelista huolimatta tokoharrastus näyttää yhä leppävään muutamien yksilöiden harteilla. Omaksi ilokseen ja möltiltasolla tokoilevia doggeja löytyy todennäköisesti moninkertainen määrä aktiivisesti kilpaileviin verrattuna. Olisikin tärkeää saada nämäkin rotumme edustajat esille ja tilastoihin virallisten koesuoritusten muodossa. Osaamista ja tasoa koirista varmasti löytyy, kyse tuntuuolevan lähinnä omistajien korkeasta kynnyksestä osallistua virallisiin kokeisiin. Vaikka harrastajamäärät ovat pieniä varsinkin näyttelyihin verrattuna ja tanskandoggi edelleen jonkinasteinen harvinaisuus tottelevaisuuskokeissa niin tilanne ei missään nimessä ole synkkä, päinvastoin kuten tulostilastosta näemme. Parempaan on varmasti mahdollista päästä sekä määrällisesti että laadullisesti, siinäpä haastetta tulevaisuudessa.

Käyttätymiskoe, koulutustunnus BH

Käyttätymiskokeessa, sisältää sekä tottelevaisuus- että kaupunkiosuuden, omistaja voi mitata koiransa yhteiskuntakelpoisuuden. Kokeen ajan tuomari tarkkailee koiraa eri tilanteissa ja joko hyväksyy tai hylkää sen suorituksen, koetta ei siis arvostella pistein. Vuosina 2005-2009 käyttätymiskokeeseen on osallistunut 6 eri tanskandoggia ja koekäyntejä on merkitty yhteensä 9 kappaletta. Alla on listattuna tanskandogit jotka ovat tarkastelujakson aikana saavuttaneet hyväksytyin tuloksen.

BH Jättiläisen Esikko (ha/n)
 BH Dogiwogin Prince (ke/u)
 BH Nobel Herzensbrecher Undómiel v Hearts (sin/n)
 BH Bonel S'aidee Dogiwogi (mu/n)

4.4. Terveys

4.4.1. Suomessa tanskandogilla yleisesti esiintyvät sairaudet

Suomessa tanskandogeilla yleisimmin esiintyviä vakavia sairauksia ovat sydänsairaudet, mahalaukunkiertymä sekä erilaiset syövät ja kasvaimet. Näiden yhteenlaskettu osuus kuolin- syistä on terveystieteiden perusteella huomattava. Jättirotuna tanskandogeilla esiintyy myös kasvuhäiriötä, joskin ne ovat vähentyneet ruokintatapojen ja –tottumusten muuttuessa rodulle sopivammiksi. Kasvattajat ovat entistä paremmin perehtyneitä pentujen ruokintaan ja he jakavat tietoa myös uusille pentujen omistajille.

MAHALAUKUNKIERTYMÄ

Mahalaukun täydellinen tai osittainen kiertyminen sulkee mahansuun ja mahanportin niin, ettei mahalaukun sisältö pääse kulkemaan mihinkään suuntaan. Kaasut laajentavat mahalaukun nopeasti ja voimakkaasti. Koiralle tulee vakavia hengitys- ja verenkiertovaikeuksia ja se joutuu sokkiin. Jos koiraa ei saada nopeasti eläinlääkärin hoitoon, se menehtyy kiertymään tai usein hoidosta huolimattakin leikkauskomplikaatioihin. Mahalaukku sijaitsee vatsaontelossa välittömästi maksan ja pallean takana. Pallea on kaareva rintaonteloon päin. Vatsaontelon elimet työn- tyvät sen mukana osaksi rintakehän sisälle. Koiran mahalaukku on huonosti kiinnittynyt ja pääsee suhteellisen vapaasti liikku- maan ja laajenemaan ruokailun jälkeen. Suurikokoisilla ja ka- pearintakehäisillä koirilla mahalaukku joutuu ruokailun jälkeen puristukseen. Se ei pääse laajenemaan sivusuuntaan. Tällöin saattaa tavallista täytyneempi ja laajempi mahalaukku joutua epänormaaliin asentoon vatsaontelossa. Varsinainen kiertymä ta- pahtuu eriasteisen laajentuman ja asennonmuutoksen jälkeen. Katsottaessa koiraa takaapäin poikkileikkauksena voidaan sanoa mahalaukun kiertyneen myötäpäivään koiran pituusakseliin nähden. Ruokatorvi on kiinnittynyt niin, että syntyy kierre ma- halaukun suulle. Sitä voidaan verrata kierteseen, joka syntyy pyykkiä käsissä kuivaksi väännettäessä. Ruokatorvenkierre estää koiraa nielemästä jopa vettä (Maria Väänänen / Kirurgian laitos / Eläinlääketieteellinen korkeakoulu).

SYDÄNSAIRAUDET

Kardiomyopatiaa, sairautta johon liittyvä sydänlihaksen väsyminen ja hajoaminen ei ole infektion aiheuttamaa, tavataan koirilla monessa muodossa: sydänlihaksen ohentumisena ja

onteloiden laajentumisena, dilatoivana kardiomyopatiaa, tai sydänlihasten paksuuntumisena, hypertroofisena kardiomyo- patiana, sekä erityisenä boxereilla tavattavana sairautena, aryt- misenä kardiomyopatian, johon liittyy hyvin epäsäännöllinen sydämentoiminta.

Yhtä muotoa voidaan sanoa traumaattiseksi kardiomyopatiak- si. Sitä todetaan muun muassa vakavien, esimerkiksi liikenneon- nettomuksissa syntyneiden, ruumiinvammojen jälkeen, äkilli- sissä vatsavaivoissa, suurten leikkausten jälkeen ja kiputiloissa, ja sitä voi esiintyä millä rodulla tahansa. Dilatoivaa kardiomyopa- tiaa sanotaan myös kongestiiviseksi kardiomyopatiaksi. Sydän on laajentunut, dilatoitunut, ja sen lihassenämät ovat ohentuneet. Kongestiivinen sydänlihassairaus syntyy myös vasemman etei- sen ja kammion välisen mitraali- eli hiippalapän tai oikean eteisen ja kammion välisen trikuspidaal- eli kolmiliuskalapän toimintahäiriön yhteydessä. Sydänlappä voi olla synnynnäisesti viallinen tai muuttua usein infektiota seuranneen tulehduksen vuoksi epänormaalin paksuksi ja myöhemmässä vaiheessa taas kutistua, niin että muodostaa ensin pahenevan esteen eteenpäin virtaavalle verelle, mutta ei sulkeudu myöhemmin tiiviisti, vaan päästää veren vuotamaan taaksepäin takaisin eteiseen. Kaikissa näissä tapauksissa sydämen toiminta tulee tehostomaksi, mikä vasemmanpuoleisessa toiminnanvajakuksessa aiheuttaa konges- tion, verentungoksen, eli veren liiallisen kerääntymisen pieneen verenkiertoon, toisin sanoen keuhkoihin. Keuhkojen hiussuonet laajenevat, ja niistä vuotaa nestettä keuhkokudokseen niin nope- asti, etteivät imusuonet pysty ottamaan sitä vastaan. Keuhkoihin muodostuu nestettä eli keuhkoödeema, joka heikentää koiran hengitystehoa ja aiheuttaa yskää. Oikeanpuoleisesta toiminnan- vajauksesta seuraa vastaavasti veren kerääntyminen vatsaontelon suoniin, maksan laajeneminen ja askites, nesteen kerääntyminen vatsaonteloon. Joskus harvoin esiintyy turvotusta ihossa ja ihon alla pitkin rungon alapintaa ja raajoja (Birgitta Wikström: Koiran Sairaudet).

Sydänsairauksien kartoituksessa Kennelliitto kirjaa tällä het- kellä vain kuuntelutuloksen, joka sinällään ei kerro kovin paljon mm. dilatoivasta kardiomyopatiasta. Jalostustoimikunnalle tulee kuitenkin tieto kuuntelukaavakkeen mukana, mikäli tehty myös esim. sydänultra. Lisäksi jalostustoimikunnalla on käytössä oma sydänultrakaavake, joita esim. jalostustoimikunnan järjestämien joukkosydänultrien yhteydessä toimitetaan eläinlääkäriasemille ja joista ne palautuu täytettyinä takaisin jalostustoimikunnalle

Vuosina 1999 - 2003 sydänkuunteluita tehtiin yhteensä 16 kpl, joista 2 kpl esiintyi sivuääni. Seuraavassa vuodet 2004 - 2009 luvut sydänkuunteluiden osalta:

Taulukko 14. Sydänkuuntelut vuosina 2004 – 2009

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	Yhteensä
2004	5	5	0	0	5
2005	61	60	0	1	61
2006	49	48	1	0	49
2007	63	61	2	0	63
2008	70	67	3	0	70
2009	115	110	4	1	115
Yhteensä	363	351	10	2	363

*0 = ei sivuääniä

**1 = sivuääni kuuluu

***2 = epävarma

Sydänultrakaavakkeita on palautunut rotujärjestölle seuraavasti:

v. 2006 yht. 22 kpl, joista 4 kpl muuta kuin puhdasta lausuntoa (sis. läppävuoto, sivuääni, rajatapaus / alkava / oireeton DCM / DCM)

v. 2007 yht. 43 kpl, joista 6 kpl muuta kuin puhdasta lausuntoa

v. 2008 yht. 28 kpl, joista 3 kpl muuta kuin puhdasta lausuntoa

v. 2009 yht. 50 kpl, joista 12 kpl muuta kuin puhdasta lausuntoa.

Jalostustoimikunta on vuodesta 2005 saakka kerännyt kaikki rotujärjestölle palautuneet sydänultratutkimuskaavakkeet ja tilastoinut ne. Listat on julkaistu Tanskandoggi -lehdessä ja vuoden 2010 alusta alkaen myös rotujärjestön internetsivuilla, jalostustoimikunnan osiossa. Vuoden 2009 loppuun mennessä sydänultrakaavakkeita on rotujärjestölle palautunut 145 kpl ja näistä 25 kpl:ssa (17,4 %) on ollut "jotain huomautettavaa tai epävarmuutta" (kts. yllä).

Sydänsairauksien osalta tanskandoggien terveydentilaa voidaan pitää vakavana. Useilta eläinlääkäreiltä on rotujärjestölle tullut viestiä, että sydänultria tehdään huomattavasti enemmän ja sydänoireiden vuoksi tanskandoggeja käy vastaanotoilla lähes viikoittain, tutkittavilla dogeilla diagnosoidaan usein myös DCM. Valitettavasti tämä tieto ei tule rotujärjestölle saakka, ellei omistaja sitä itse lähetä. Näin ollen todellinen sydänongelma /DCM -tilanne on toinen kuin mistä jalostustoimikunnalle tulee tietoa. Jalostustoimikunta panostaa jatkossa tiedottamiseen sekä miettii keinoja, kuinka rodun todellinen sydänongelmatilanne saadaan tilastoitua. Tiedon saanti rotujärjestölle on erittäin tärkeää, avainasemassa ovat koiranomistajat / kasvattajat. Kaivattaisiin avoimempaa keskustelua ja tiedottamista sairastuneista koirista, jotta todellinen tilanne saataisiin paremmin kartoitettua ja sen kautta jalostettua terveempiä tanskandoggeja.

SYÖPÄ JA KASVAIMET

Yleisin tanskandogeilla esiintyvä syöpä on luusyöpä. Myös erilaiset ihokasvaimet ja rasvapatit ovat yleisiä, joskin eivät yleensä yhtä kohtalokkaita kuin luusyöpä. Nartuilla nisäkasvaimet ovat yleisiä ja saattavat muuttua pahanlaatuisiksi ellei niitä poisteta. Myös luissa todetaan kasvaimia. Kasvavan tai juuri kasvunsa päättäneen koiran luusyöpä on usein suurijärkytys koiran omistajalle. Se kehittyy usein väärtinä-kyynärluun alaosaan eli paikkaan, jossa on totuttu toteamaan kasvuhäiriöt. Koiran voimakas ontuminen ja kasvaimen nopea kasvu kääntävät eläinlääkärin puoleen. Kasvaimet voidaan helposti diagnosoida röntgen tutkimuksella. Tämä nuoruuden luusyöpä on yleisin bernhardinkoiralla, rottweilerilla, tanskandogilla ja erällä muilla suurikokoisilla roduilla. Luusyövän hoitomahdollisuudet ovat huonot (Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995).

Nisissä olevat kasvaimet ovat yksinarttukoirien yleisimmistä kasvaimista, jotka voivat myös olla pahanlaatuisia. Pahanlaatuisilla nisäkasvaimilla on taipumus lähettää etäpesäkkeitä, ja levitä etenkin keuhkoihin. Kasvaimia kehittyy ensimmäiseksi takimaisiin nisiin. Joskus havaitaan pieniä kasvaimia samanaikaisesti useissa maitorauhasissa. Toiset kasvaimet saattavat pysyä pitkän aikaa samankokoisina, toiset kasvaa nopeasti suuriksi.

Kasvaimet, joiden peittämän iho muuttuu tai alkavat vuotaa eritteitä, ovat yleensä pahanlaatuisia. Niiden kirurginen hoito on yleensä menestyksellistä (Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995). Leikatut kasvaimet voidaan, etenkin jos ne näyttävät epäilyttäviltä, määrittää patologisella tutkimuksella, josta saadaan varmuus onko kyseessä hyvän- tai pahanlaatuinen kasvain. Useat tutkimukset ovat selvästi osoittaneet syy-yhteyden

nisäkasvainten ja narttujen sterilisaation välillä: sterilioimalla narttu ennen ensimmäistä juoksuaikaa nisäkasvainten muodostuminen myöhemmällä iällä voidaan eliminoida lähes tulkoon kokonaan. Ensimmäisten juoksuaikojen jälkeen mahdollisuudet nisäkasvainten muodostumiseen lisääntyvät, joskin kasvainten muodostuminen on verraten harvinaista alle kaksivuotiailla nartuilla. Tämän jälkeen todennäköisyys kasvaa, ja on jo varsin suuri vanhoilla nartuilla. Nisäkasvaimen muodostumisen estäminen voisi olla yksi merkittävimmistä syistä steriloida narttu, jota ei aiota käyttää siitoksessa (http://www.korpikuu.fi/briardhar-rastajat/arkisto/2002/4_1.htm).

LUUSTOSAIRAUDET

Yksi yleisimmistä suurilla roduilla esiintyvistä nivelsairauksista on lonkkanivelen dysplasia (HD), joka on lonkkanivelen kasvuhäiriö. Se esiintyy eriasteisena lievistä lonkkanivelen muutoksista selviin nivelrikkoihin tai lonkkamaljan täydelliseen kehitysmättömyyteen. Oireet vaihtelevat taudin asteen mukaan. Oireena voi olla esim. ajoittainen ontuminen, raskaan liikunnan jälkeinen kiputila tai takapään voimattomuus. Vaikeimman asteen HD voi olla koiralle erittäin tuskallinen ja usein päädytään eläimen lopettamiseen. Lievä HD ei yleensä vaikuta koiran elämään millään tavalla. Suomessa miltei kaikki jalostukseen käytettävät lonkkavikaan taipuvaisten rotujen yksilöt röntgenkuvataan noin kahden vuoden iässä ja jalostuksessa suositetaan terveitä yksilöitä. Lonkkavika periytyy polygeenisesti, eli useampi kuin yksi geeni vaikuttaa tämän vian syntyyn, mutta itse lonkkavika on myös ruokinnallinen ja liikunnallinen ongelma. Tarkkaan harkittu jalostaminen sekä huomion kiinnittäminen ruokintaan jo nartun kantoaikana sekä pentujen kasvuaikana on paras tapa ehkäistä dysplasiaa.

Hypertroofinen osteodystrofia, HOD on kasvuajan luustosairaus. HOD ilmenee verenvuotona ja kalkkiutumina aivan luukalvojen alla, varsinkin ranteiden yläpuolella. Ulospäin sairaus näkyy lämpimänä turvotuksena kyynärluiden ja väärtinäluiden alaosassa eli ranteiden yläpuolella. Koira aristaa usein jalkojaan, ontuu ja pahimmassa tapauksessa koira ei pysty edes seisomaan. Sairauteen liittyy useasti kuume ja yleiskunnon heikkeneminen. Tämä sairaus on tyypillinen nimenomaan suurille, nopeakasvuisille roduille. Yleinen esiintymisikä on 3-6 kk. Muutokset näkyvät röntgenkuvissa selvästi. Hoitona on ruokinnan tarkistaminen sopivammaksi sekä vitamiinien ja kivennäisaineiden annon rajoittaminen.

Osteokondroosi on luusairaus, jossa nivelrustot eivät kypsy ja kasva normaalisti. Vamma aiheuttaa kipua ja ontumista. Osteokondroosi on kasvavalla eläimellä esiintyvä häiriö nivelpinoissa. Sairaus voidaan todeta röntgenkuvasta, jossa se ilmenee nivelessä näkyvinä rustovaurioina. Sairaus ilmenee yleisimmin olkanivelessä, kyynärnivelessä sekä polvi- ja kinnernivelessä. Sitä voi esiintyä myös selkä tai kaularangassa, jolloin nikamien välinen yhteys huononee. Kaulanikamien kasvuhäiriöön liittyy helposti hermo-ongelma, ns. Wobbler-ilmiö, josta seuraa lähinnä liikehäiriöitä, huojuntaa, kompastelua ja suuntavakauden kadottamista ensin takaraajoissa. Oireet koiranomistaja huomaa usein pennun liikkeistä, se ei tasapainota raajojaan tasaisesti. Huomattava osa olkanivelessä esiintyvistä muutoksista kasvu-aikana paranee ilman leikkausta. Tähän sairauteen luetaan usein myös kyynärnivelen kasvuhäiriö eli kyynärnivelen dysplasia, joka voidaan todeta jo puolivuotiailla pennuilla. Nivel alkaa aristaa, se turpoaa ja koira ontuu. Varhaisessa vaiheessa vika voidaan vielä leikata melko hyvin tuloksin.

Spondyloosi

Spondyloosilla tarkoitetaan selkänikamien välistä silloitus-

ta, joka johtaa rangan jäykistymiseen ja nikamavälien ahtautumiseen. Spondyloosi voi olla seurausta useista selkärangan sairauksista. Taustalla voi olla nikamien välinen ylikkuvuus, instabiliteetti, nikamien epätäydellinen kehittyminen ja tulehdukset. Itsenäisenä sairautena esiintyessään käytetään nimitystä spondylosis deformans. Tälle sairaudelle ovat tyypillisiä nikaman alapuolelle ja sivulle kehittyvät luupiikit. Tauti voi olla täysin oireeton huolimatta laajoista röntgenkuvauksessa havaittavista muutoksista. Joskus luupiikit ahtauttavat juurikanavia aiheuttaen kipua ja halvausoireita. Leikkaushoito voi olla ainoa mahdollinen näissä tapauksissa. Selkädinkanavan ahtauminen on harvinaista (Lahden Eläinlääkäriasema, Seppo Lamberg).

Wobblerin syndrooma

Wobblerin syndroomalla tarkoitetaan kaularangan selkädinkompressiota, joka johtuu kaularangan kehityshäiriöstä. Häiriö on tavallisimmin kaularangan alaosassa. Basseteilla tautia todetaan ylempänä kaularangassa. Kaulanikamien välisen huonon nivelytymisen seurauksena nikaman etuosa pääsee nousemaan, jolloin ydinkanava ahtaautuu. Nikamien keskinäinen liike aiheuttaa myöhemmin muutoksia välilevyyn, joko tyrän tai anulus fibrosuksen paksuuntumista. Myös selkärankaa tukevat ligamentit saattavat reagoita. Nikamien välisiin nivelytymisiin voi myös kehittyä luupiikkejä. Taudin syy on osin tuntematon. Se esiintyy yleensä suurikokoisilla roduilla ja nopeakasvuisuus ja liiallinen ruokinta altistavat muutoksille.

Tauti esiintyy tavallisimmin dobermannilla ja tanskandogilla, mutta sitä tavataan muillakin roduilla. Tanskandogilla oireet ilmaantuvat yleensä 3-18 kk iässä, dobermannilla usein myöhemmin, vasta 5-9 vuoden iässä. Sairauden alkuvaiheessa esiintyy yleensä lievää takajalkojen liikehäiriötä, joka tyypillisesti on luonteeltaan paheneva. Sairauden edetessä oireet ilmaantuvat myös etujalkoihin. Sairaus voi akutisoitua nopeasti välilevytyrän seurauksena.

Taudinmääritys tapahtuu oireiden ja esitietojen ohella neurologisen tutkimuksen ja röntgenkuvauksen avulla. Konservatiivisella hoidolla saavutettu hoitotulos on usein tilapäinen ja heikko. Vaikeammat tapaukset vaativat leikkaushoitoa. Ennuste on kohtalaisesta varaukselliseen muutosten laajuudesta riippuen (Seppo Lamberg, <http://www.laelas.com>).

Panosteitis eli kansankielellä kasvukivut on näistä esitellyistä luustosairauksista vaarattomin. Se on erittäin yleinen suurten rotujen, 5-12 kk ikäisten pentujen keskuudessa. Panosteitin oireina ovat kova, jalasta toiseen kiertävä nivelkipu, liikkeiden voimattomuus ja koira on haluton liikkumaan. Hoitokeinona käytetään kipulääkitystä ja lepoa. Oireet kestävät normaalisti kuukaudesta puoleen vuoteen, mutta vaativat lisätutkimuksia jos lepo ja lääkitys eivät tunnu auttavan. Panosteitin aiheuttajaksi on epäilty tutkimusten perusteella ruokintaa, rokotuksista aiheutuvia reaktioita ja ehkä myös geneettisiä siirtymiä. Ehkäiseminen on kuitenkin vaikeaa sen epävarmoista aiheuttajista johtuen.

Taulukko 15. Lonkkakuvaustulokset vuosina 2004 – 2009.

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2004	28	13	30	4	0	75
2005	33	32	25	4	0	94
2006	46	32	25	9	0	112
2007	33	36	32	9	0	110
2008	34	36	33	12	0	115
2009	38	57	37	6	1	139
Yhteensä	212	206	182	44	1	645

Lonkkanivelen virallinen röntgentutkimuksen arvosteluasteikko:

A = terve, ei muutoksia, B = lähes normaali/rajatapaus, C = Lievä, D = keskivaikea, E = vaikea

Taulukko 16. Kyynärniveltulokset 2004 – 2009.

Vuosi	0	1	2	3	Yhteensä
2004	62	8	0	1	71
2005	80	4	1	0	85
2006	97	7	4	1	109
2007	92	9	0	0	101
2008	102	8	5	0	115
2009	116	12	2	1	131
Yhteensä	549	48	12	3	612

Kyynärnivelen virallinen röntgentutkimuksen arvosteluasteikko:

0 = ei muutoksia, 1 = lievät muutokset, 2 = kohtalaiset muutokset, 3 = voimakkaat muutokset

ERILAISET IHOSAIRAUDET JA ALLERGIAT

Allergiat voidaan jakaa kahteen ryhmään: ruoka-aineyleihkerkkydet ja atopiat. Sairastuneella yksilöllä on taipumus tuottaa liiallisesti vasta-aineita (immunoglobuliineja) tavallisissa olosuhteissa harmittomia proteiineja (allergeeneja) vastaan. Tyypillistä molemmille on, että koiran oireet alkavat kutinana, usein ilman muita nähtäviä ihomuutoksia. Raapimisen ja ihon nuolemisen myötä ihoon kehittyä sekundaarinen tulehdus. Ruoka-aineyleihkerkkyys saattaa alkaa oireilla jo hyvin nuorena eli jo pentuiässä. Kutinaan ei liity vuodenaikaisvaihtelua. Ns. eliminaatiodieetti on paras tapa testata ruoka-aineyleihkerkkydestä epäiltyä potilasta. Laboratoriotestit ovat epäluotettavia ja antavat runsaasti virhepositiivisia tuloksia. Atoopikot sairastavat joko ympärivuotisesti, mikäli allergeeni on sisätiloissa, tai esimerkiksi vain kesäaikaan, jolloin voidaan epäillä, että allergeeni on esimerkiksi ulkona esiintyvää siitepölyä. Testaus voidaan suorittaa iho- tai veritestein.

Pääasiallisena oireita helpottavana lääkityksenä käytetään kutinaa helpottavia kortikosteroideja. Ruoka-aineallergikoille etsitään sopiva ruokavalio, joka yksinään eliminoi kortikosteroidien käyttötarpeen. Siedätyshoito (hyposensibilisaatio) on hyvä vaihtoehto kortisonien käytölle atopian hoidossa. Lisäksi yliherkkyysoireiden lievittämiseksi käytetään kutinaa hillitseviä shampoopesuja, ravintolisiä, rasvahappovalmisteita sekä anti-histamiineja. Koirien ihosairauksien diagnosoiminen on aikaa ja rahaa vievää ja vaatii usein monia tutkimuksia diagnoosiin pääsemiseksi. Krooniset ihosairaudet vaativat usein koko elämän kestävästä lääkitystä tai erikoisruokavaliota.

Yllämainittujen ihosairauksien lisäksi tanskandogella esiintyy furunkuloosia eli tassunvälitulehdusta, ulkokorvan tulehduksia ja märkäisiä ihotulehduksia. Ihotulehduksia ei esiinny kaikilla, ja niiden esiintymiseen vaikuttaakin yksilön oman ihon vastustuskyky, joka on osittain perinnöllistä. Perinnöllisiä ihosairauksia ovat atopia- ja allergiataipumus sekä alttius saada erilaisia tulehduksia.

Atopia

Atopia on koiran yleisin ihosairaus – 10 - 20 % kaikista koirista on atooppikoja. Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus. Atopian synnylle on useita altistavia tekijöitä, joista perimä on

yksi merkittävimmistä. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Tanskandoggien omistajille suunnatussa vuoden 2004 kyselyssä ei vielä tullut yhtään mainintaa atopiasta, kun taas vuoden 2009 kyselyssä vastauksia tuli jo useita, kaikki atopiaa sairastavat olivat musta harlekiini väriryhmästä. Atoopikoista kahdella oli myös toistuvia korvatulehduksia ja furunkuloosia, kahdella toistuvia korvatulehduksia.

Atopiaa esiintyy tiettyjen lähteiden mukaan enemmän uroksilla kuin nartuilla, kun taas joidenkin mukaan esiintymisessä ei ole havaittavissa selkeää sukupuolijakaumaa. Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat 75 % atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Sairauden esiintulo on harvinaista enää 7 ikävuoden jälkeen. Joskus kuitenkin törmää potilasiin, jotka ovat ylittäneet 7 – vuoden iän, mutta eläneet ongelmansa kanssa jo vuosia ennen hoitoon tuomista.

Koiran atopian (taipumus tuottaa korkeita IgE-tyypin vasta-ainetasoja ympäristön allergeeneja vastaan) periytymismalliksi on esitetty muun muassa dominanttia periytymistä (de Weck et al., 1997). Labradorinnoutajilla ja kultaisillanoutajilla todettu korkea periytymisaste tukee löydöstä. Ominaisuuksiin, joiden periytymisaste ylittää 0,40 (40 %), on kohtuullisen helppoa vaikuttaa jalostukseen käytettävien koirien valinnalla. Jättämällä jalostuksesta pois ne yksilöt, jota oireilevat itse, saadaan jo aikaan selkeää parannusta. Sairauden kliiniseen esiintymiseen vaikuttavat myös eläimen elinympäristö ja olosuhteet.

Atooppinen iho kutisee, jonka seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä hyperpigmentoituu (tummuu). Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia esim. ärtyisyyttä.

Atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen, lisäksi ympäristön saneeraus, pesut, siedätys ja sekundaaritulehdusten hallinta, sekä lääkitys ovat tärkeitä hoitokeinoja. Atooppisen koiran hoito vaatii omistajalta koiran eliniän kestävästä sitoutumista. Omistajat oppivat ajan myötä lukemaan koiransa oireita ja toimimaan nii-

den mukaan, mutta kärsivällisyyttä ja huolellista paneutumista vaaditaan. Hyvä hoitosuhde omistajan, eläinlääkärin ja hoidettavan koiran välillä on niin ikään tärkeää. Koiran on sopeuduttava jatkuviin pesuihin ja lääkityksiin. Jollei koiran oireita saada hallintaan riittävän hyvin, atopian aiheuttama jatkuva kutina ja toistuvat tulehdukset heikentävät merkittävästi koiran elämänlaatua. Koiran oireiden huolellinen hoito vaatii lisäksi omistajalta sekä merkittäviä taloudellisia että henkisiä resursseja.

Lähteet:

de Weck et al., Dog allergy, a model for allergy genetics, *Int. Arch Allergy Immunol.* 113, 55–7, 1997.

Halliwell & Rosenkranz, ESAVS training programme of Veterinary Dermatology, 2006.

Sousa et al., The ACVD task force on canine atopic dermatitis (II): genetic factors, *Veterinary Immunology and Immunopathology* 81, 153-7, 2001.

Willems, Atopic skin disease: a review and reconsideration of diagnostic criteria, *Journal of Small Animal Practice*, 27, 771-78, 1986.

Furunkuloosi

Furunkuloosi on syvälinen tulehdus tassujen ja polkuanuroiden välissä ja koirilla verrattain yleinen sairaus. Useimmiten sitä esiintyy nuorilla lyhytkarvaisilla koirilla, mutta sitä voi esiintyä myös muilla koirilla. Sairauden aiheuttaa mm. ulkoinen ärsyke tai yliherkkyys, hiiva- ja sieni –infektiot sekä psyykkiset häiriöt, jotka aiheuttavat tassujen nuolemista. Ihomuutoksista eristetään usein bakteereita, esim. stafylokokki, mutta bakteerien katsotaan olevan toissijaisia taudin aiheuttajia. Taudin hoito vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä ja vaikka potilas paranisikin, tauti saattaa helposti uusia.

Taudille tyypillisiä ovat rakkulamaiset muodostelmat tassuissa varpaiden ja polkuanuroiden välissä. Näitä rakkuloita voi olla vain muutama, mutta melkein aina niitä on paljon. Ajan myötä rakkulat puhkeavat ja paranevat, mutta uusia saattaa ilmaantua. Iho varpaiden ja polkuanuroiden välissä on punoittava ja arka. Tauti on kivulias, ja koiralla saattaa esiintyä ontumista. (Huittisten Ammatti- ja yrittäjäopiston Pieneläinhoitajalinjan oppimateriaali).

SILMÄ- JA LUOMISAIRAUDET

Silmän ja pään rakenne voivat altistaa luomenkiertymille ja kyynelrauhan esiinluiskahdukselle (SKL Ry, Jalostustieteellinen toimikunta). Yleisin tanskandoggien luomisairaus on entropium eli luomenreunan sisäänpäinkääntymä, joka ärsyttää silmää ja vahingoittaa usein sarveiskalvoa. Myös kolmannen silmäluomen eversiota esiintyy. Eversiossa vilkkuluomen epämuodostunut rusto aiheuttaa vilkkuluomen reunan kääntymisen ulospäin, ja vilkkuluomi tulee punaiseksi ja turpoaa. Tanskandogeilla todettu luomisairaus on myös ektropium eli luomenreunan ulospäinkääntymä. Myös tätä aiheuttaa ärsytystä silmien limakalvoille ja sarveiskalvoille. Entropiumissa luomi kiertyy silmän sarveiskalvoa vasten, ektropiumissa luomi on löysä ja roikkuva tai liian suuri (makroblepharon) – myös näiden yhdistelmiä esiintyy (ns. diamond eye) (http://www.koiranjalostus.fi/Viralliset_tutk.htm). Nuorilla koirilla esiintyy myös joskus vilkkuluomen sisäpuolen kyynelrauhan esiinpulistuma, ns. cherry eye, joka näyttää punaiselta lihamuhkuralta silmänurkassa.

Kaikki nämä luomisairaudet voidaan hoitaa leikkauksella. Ne kuitenkin katsotaan perinnöllisiksi vioiksi, eikä leikattua koiraa siten tulisi käyttää jalostukseen. Silmänsairauksista tanskandogeilla esiintyy myös harmaakaihia.

Taulukko 17. - 18. Silmätarkastuslausunnot 2004 – 2009.

Vuosi	Tutkittu	*Terveitä*
2004	19	17
2005	20	18
2006	34	25
2007	21	18
2008	34	23
2009	59	34

Diagnoosi	*Esiintymiä*
Distichiasis, todettu	2
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	129
Glaukooma, kohonnut silmänpaine	1
Gonioskopiatutkimus, oclusio todettu	4
Kaihin laajuus, kohtalainen	2
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, todettu	2
Keratiitti, epäilyttävä	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	3
Kyynelaukon puutos, todettu	1
Makroblepharon, todettu	8
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, todettu	1
Nukleaarinen katarakta, todettu	1
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	2
Posterior polaarinen katarakta, todettu	3
PPM, iris-kornea, todettu	1
PPM, iris-linssi, todettu	2
RD, geograafinen, todettu	1
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, todettu	13
Silmäluomen ulospäin kiertyminen, epäilyttävä	1
Silmäluomen ulospäin kiertyminen, todettu	8
Trichiasis, todettu	2

MUUT SAIRAUDET

Addisonin tauti I. lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminta

Lisämunuaisen kuorikerros tuottaa elimistön omia kortikosteroideja. Mineralokortikoideja tarvitaan mm. elektrolyyttitasapainoon, glukokortikoideja erityisesti stressitilanteissa. Lisämunuaiskuoren tuhoutuminen tai toimimattomuus aiheuttaa vajaatoiminnan oireita eli Addisonin-taudin. Taudin syy on useimmiten tuntematon: syynä voi olla autoimmuunitauti, infarkti tai amyloidoosi, se voi tulla Cushingin-taudin hoidossa käytetyn mitotaani-lääkityksen seurauksena, tai syynä voi olla aivolisäkkeen tuottaman ACTH hormoni puute. Joskus pitkäaikaisen kortisonilääkityksen lopettamisen jälkeen koiran lisämunuaiskuori ei enää toimikaan.

Tautia todetaan nuorilla ja keski-ikäisillä (2-4 vuotiailla) koirilla, nartuilla uroksia enemmän. Koirilla tauti on harvinainen, kissoilla erittäin harvinainen. Aluksi oireita voi esiintyä vain stressitilanteissa (trauma, infektiot, leikkaus), ja koiran vointi on välillä parempi. Yleisiä oireita ovat oksentelu, ripuli, ruokahaluttomuus, vatsakipu ja painon menetys. Koira on väsynyt ja haluton. Tärinää, lihasheikkoutta ja lihaskipuja voi esiintyä. Joskus tauti voi puhjeta kriisiksi: verenpaine laskee, koira on heikko, jopa tajuton, alilämpöinen ja kuivunut (Koira-Kissaklinikka Oy: n verkkosivut).

Autoimmuunisairaudet

Kaikki elävät olennot, koirat, ihmiset tai mikrobit, sairastavat jossakin elämänvaiheessaan. Syynä voi olla virus tai bakteeri, loukkaantuminen tai vaikkapa ikääntyminen. Mutta se, että koirasi oma elimistö voi hyökätä itseään vastaan ja aiheuttaa vakavan sairauden, tuntuu oudolta ja epäuskottavalta. Näin kuitenkin tapahtuu autoimmuunisairauksissa.

Huono MHC-kompleksiyhdistelmä voi altistaa yksilön autoimmuuniperäiselle sairaudelle. Tiedetyt MHC-geenit vaikuttavat jokaiseen yli kolmeen tusinaan tunnettuun autoimmuunisairauteen. Autoimmuunisairaudessa immuunijärjestelmä ei kykene erottamaan omaa ja vierasta alkuperästä olevia asioita toisistaan ja alkaa hyökätä elimistön omia kudoksia vastaan.

Immuunijärjestelmä on kehittynyt etsimään ja tuhoamaan mikroskooppisia taudinaiheuttajia ja vieraita organismeja. Immuunijärjestelmän erikoistuneet solut kiertävät verenkierron mukana metsästäen ja tuhoten viruksia ja bakteereja, jotka ne tunnistavat niiden pinnalla olevien vieraiden proteiinien avulla. Immuunijärjestelmän solut on geneettisesti koodattu tunnistamaan myös elimistön omat proteiinit sekä elimistölle hyödylliset proteiinit ja organismit, jotka saavat elää omaa elämänsä immuunijärjestelmän niistä häiriintymättä. Immuunijärjestelmän toiminnan häiriintyessä syntyy soluja, jotka hyökkäävät elimistön omien kudosten tai elimistölle tarpeellisten ja hyödyllisten vierasaineiden kimppuun.

Aiemmin läpikäytyt ympäristötekijät voivat saada autoimmuunisairauden puhkeamaan, mutta koiran genetiikalla on myös oma osansa. On elintärkeää, että kasvattajat ottavat selvää koirien perinnöllisistä autoimmuunisairauksista, siitä kuinka ne diagnosoidaan ja miten ne periytyvät. Autoimmuunisairaus ei puhkea itsestään, jonkin täytyy laukaista taudin eteneminen. Syynä voi olla jonkinlainen stressitekijä – toinen sairaus, loukkaantuminen, ylläasittuminen, altistuminen, henkinen stressi, myrkytys, tai jokin niin pieni asia, että sitä ei koskaan saada selville.

Jossain tapauksissa autoimmuunireaktio voi olla väliaikainen ongelma, joka vähenee sitä mukaa kun elimistö paranee. Esimerkiksi sopii paikallinen demodikoosi. Sikaripunkki, joka aiheuttaa demodikoosin, elää useimpien, ellei jopa kaikkien koi-

rien karvatupissa. Normaalisti ne ovat harmittomia vieraita, joista ei ole mitään haittaa eikä hyötyä koiralle. Jotkut pennuista reagoivat sikaripunkkiin ja niille kehittyy demodikoosin oireita. Oireina ovat pieni kolikon kokoinen, kalju läiskä koiran kasvoissa tai etujaloissa. Useimmat eläinlääkärit määräävät hoidoksi punkkilääkitystä, mutta tämä demodikoosin muoto häviää yleensä myös itsestään, vaikkei sitä hoidettaisikaan. Tauti siis voi puhjeta nuorelle koiralle väliaikaisesti, kunnes immuunisysteemi alkaa toimia oikein ja täydellä teholla, jolloin taudin oireet saattavat hävitä. Joissakin tapauksissa koiran elimistö ei kestä normaaliflooraansa kuuluvia sikaripunkkeja ja se alkaa reagoida niiden läsnäoloon karvattomilla alueilla ruumiissaan. Hoitamattomina tällaiset karvattomat alueet saattavat levitä koko ruumiin alueelle ja tulehtua vakavasti, jopa kohtalokkaasti sekundaaristen bakteeritulehdusten vuoksi. Diagnoosi tehdään taudin oireiden mukaisesti, demodikoosille ei ole olemassa spesifiä testiä.

Suurimmassa osassa tällaisista nuoruusiän tapauksista koira selviää jatkosta ilman taudin uusimista, mutta kirjoittajan tietoon on tullut ainakin yksi koira, joka sairasti pentuajanaan demodikoosin ja aikuisiällä sairastui systeemiseen lupukseen. Varhaiset autoimmuunireaktiot voivat koirilla olla merkinä autoimmuunipuolustuksen perinnöllisistä ongelmista. Koira, jolla on demodikoosi ja demodikoosin sairastaneita sukulaisia tai muita sukulaisia, joilla on autoimmuunisairauksia, on riskiryhmässä sairastua vakavampaan autoimmuunisairauteen.

Suurimpina huolenaiheina, varsinkin kasvattajille, ovat krooniset, geneettisesti periytyvät muodot autoimmuunisairauksista. Sairaudet, jotka kerran puhjettuaan vaivaavat koira läpi sen elämän. Kroonisiin autoimmuunisairauksiin vaikuttavat monet tekijät, joiden pitää ”loksahtaa kohdalleen” ennen taudin puhkeamista. Ensinnäkin koiralla pitää olla geneettinen altuus ja tietynlaiset MHC-geenit, jotta se voi sairastua. Lisäksi sen pitää altistua jollekin sairauden laukaisevalle tekijälle. Jos koira ei kohtaa sairautta laukaisevaa tekijää, se ei sairastu, vaikka sillä on siihen geneettiset edellytykset.

Sairastuneet koirat voivat olla melko oireettomia aikoina, jolloin tauti on inaktiivisessa tilassa. Mutta tällaisissakin tapauksissa tauti hulmahtaa silloin tällöin esille ja aktiiviseksi lääkityksistä huolimatta. Osa autoimmuunisairauksista on helposti tunnistettavissa, mutta toisia on erittäin vaikea diagnosoida, sillä ne muistuttavat hyvin paljon muita sairauksia. Testausmenetelmiä on olemassa osalle autoimmuunisairauksista, mutta ei suinkaan kaikille. Autoimmuunisairauksia ei voida parantaa ja ne vaativat läpi elämän jatkuvaa hoitoa. Jotkin autoimmuunisairaudet johtavat kuolemaan.

Steroidit ovat tavallinen hoitomuoto useisiin autoimmuunisairauksiin. Tämän tyyppisellä lääkityksellä voi olla vakavia sivuvaikutuksia, mikäli niitä käytetään suurina annoksina tai pitkänä hoitojaksoina. Osaan taudeista ei ole tarjolla muita kuin steroidipohjaista ja monesti tullaan tilanteeseen, jossa koira ei enää vastaa lääkitykseen oikealla tavalla, eikä sitä ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa. Suurimmalla osalla koirista lääkitys kuitenkin auttaa ja koira voi elää elämisen arvoista elämää taudistaan huolimatta.

Autoimmuunisairaudet eivät yleensä puhkea ennen kuin koira on aikuisiässä ja joskus ne puhkeavat vasta myöhemmällä iällä, jolloin on hyvin todennäköistä, että koira on jo keritty käyttämään jalostukseen tietämättä mitään sen sairastamasta taudista. Teoriassa kaikki elimistön osat ja kudokset voivat joutua autoimmuunipuolustuksen uhriksi. Käytännössä on olemassa muutamia sairauksia, jotka esiintyvät useammin kuin muut.

Joissakin geenipareissa samanlaisuus on toivottavaa, erikoisesti esimerkiksi niissä geenissä, jotka vaikuttavat rotutyypilliseen ulkomuotoon tai tyyppiin. Samankaltaisuus ei kuitenkaan

ole missään nimessä toivottavaa kun puhutaan MHC-kompleksista. Rotutyypilliset piirteet on useimmissa roduissa jo vakiinutettu. Tämä mielessä pitäen kasvattajien tulisi korostaa immuunipuolustuksen monimuotoisuutta ja ehkäistä siihen liittyvien sairauksien leviämistä varjelemalla MHC-kompleksin monimuotoisuutta vähentämällä sisäsiitoksen käyttämistä jalostuksessa.

Valitettavasti ei ole keinoa, jolla kasvattaja voisi määrittää millainen MHC-kompleksi koostumus jalostuspopulaatiolla on. On kuitenkin olemassa useita keinoja, joilla voidaan pienentää riskiä tuottaa immuunipuolustukseltaan viallisia koiria.

Ensinnäkin yhtäkään koiraa, jolla on autoimmuunisairaus tai allergioita ei tulisi käyttää jalostukseen. Vaikka eläin tulisi toimeen lääkityksellä ja näyttäisi päällisin puolin kunnossa olevalta, kasvattajan tulee muistaa, että se ei ole perimältään terve. Sairastelevat ja heikot yksilöt pitäisi karsia pois jalostuksesta. Kasvattajan tulisi millä hinnalla hyvänsä välttää käyttämästä liikaa jotakin tiettyä yksilöä, vaikka se olisi kuinka hyvä yksilö itsessään ja vaikka se olisi jättänyt kuinka hyvää jälkeä pentuihinsa.

Jalostuspäätöksiä tehdessään kasvattajan tulisi aina välttää yhdistelmiä, jotka nostavat pentueen sisäsiitosastetta korkeammaksi kuin vanhempien sisäsiitosaste, mielellään tulisi pyrkiä yhdistelmiin, joissa sisäsiitosaste laskee sukupolvelta toiselle siirryttäessä. Kasvattajien tulisi olla selvillä yhdistelmiensä sisäsiitosasteesta. Sisäsiitosastetta tulisi etsiä myös kauempaa kuin muutaman sukupolven takaa. Se kuinka monen sukupolven taa on syytä mennä, riippuu rodun geneettisestä historiasta ja useimmilla roduilla, on syytä laskea sukusiitosaste ainakin kymmenen sukupolven takaa. Jos sukusiitosaste on korkea (12,5 % tai enemmän) tulisi yhdistelmä valita siten, että syntyvillä pennuilla sukusiitosaste on pienempi kuin vanhemmilla ja erikoisesti näin tulee toimia, jos vanhempien suvussa on esiintynyt autoimmuunisairauksia. Jos suvussa on tavattu autoimmuunisairauksia, tulisi jokaisessa yhdistelmässä pyrkiä välttämään toiseen autoimmuunisukuun yhdistämistä, vähintään toisen suvun pitäisi olla täysin puhdas autoimmuunisairauksista.

Sairastuneen yksilön vanhempia, sisarusia eikä jälkeläisiä ei tulisi enää takaisin risteyttää samoihin taustoihin. Sairastuneen yksilön kaikkien sukulaisten jalostuspäätöksissä tulee ottaa huomioon tautiriskiä kantavien linjojen välttäminen. Yhdistelmät tulee valita siten, että niillä on pienempi sukusiitosaste kuin sairautta kantavasta suvusta olevalla vanhemmallaan. Näillä toimenpiteillä voidaan nostaa MHC-kompleksin monimuotoisuuden todennäköisyyttä. Mitä lähempänä sairastunut sukulainen on jalostukseen käytettävää yksilöä, sitä tarkemmin tulisi nämä seikat ottaa huomioon.

Jos koira on tuottanut useita autoimmuunisairauksista tai allergiasta kärsiviä jälkeläisiä, useista eri yhdistelmistä, on sen jalostuskäyttöä harkittava vakavasti. Sellaista yhdistelmää, joka on tuottanut allergiaa tai autoimmuunisairauksia ei tulisi koskaan uusia. Jos on olemassa riski, että koiralle voi kehittyä autoimmuunisairauksia tai allergiaa (sisarusket tai jälkeläiset sairastuneet), on viisasta pitää koira pois jalostuksesta kunnes se on 3–4-vuotias ja voidaan olla melko varmoja, ettei sille enää puhkea autoimmuunisairauksia tai allergiaa.

Aivan kuten kaikissa muissakin periytyvissä sairauksissa, kasvattajien tulisi pitää kirjaa kaikista autoimmuunisairauksiin ja allergioihin sairastuneista yksilöistä ja ottaa ne huomioon jalostuspäätöksiä tehdessään. Näihin tarkkailtaviiin koiriin kuuluvat sisarusket ja vanhempien lisäksi myös ”serkut ja tädit”, eli koirat, joita ei näy suoraan koiran sukutaulussa. Mitä enemmän koiralla on sairastuneita sukulaisia, sitä todennäköisemmin se sairastuu allergiaan tai tuottaa jälkeläisiä, jotka sairastuvat. Jos jollekin

sairauden muodoista on olemassa testausmenetelmä, sitä tulisi käyttää, jos koiran suvussa on kyseistä sairautta tavattu esim. kilpirauhasen vajaatoiminta.

Myrsky on nousemassa ja se ei itsestään tule katoamaan. Immuunipuolustuksen ja sen sairauksien monimuotoisuuden vuoksi niistä eroon pääseminen ei ole helppoa, eikä se tule tapahtumaan lähitulevaisuudessa. Kuitenkin näiden sairauksien vaikutus rotujen terveyteen on merkittävä ja koska emme pääse sairauksista kokonaan eroon, tulee ne ottaa vakavasti ja niiden välttämiseksi on tehtävä kaikki tehtävissä olevat keinot. Kasvattajien tulee työskennellä yhteistyössä suojatakseen rotua tulevaisuutta varten ja turvatakseen sille terveemmät näkymät. Kukaan kasvattaja ei voi luvata, ettei koskaan kasvata yhtään autoimmuunisairauksista kärsivää koiraa, mutta jokainen voi ottaa asian vakavasti ja pyrkiä olemaan avoin, kaukokatseinen sekä tarkka omissa yhdistelmissään, jolloin riski näiden kalliiden, hankalien ja jopa kohtalokkaiden sairauksien esiintymiselle voidaan saada osittain kuriin. (http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm)

Seuraavassa Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri Sari Granholmin artikkeli kilpirauhasen vajaatoiminnasta:

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta eli hypotyroidismi on sisäeritys- eli endokrinologinen häiriötila, jossa kilpirauhashormonia eli tyroksiinia erittyy puutteellisesti. Kyseessä voi olla kilpirauhasen (primaarinen), aivolisäkkeen (sekundaarinen) tai hypotalamuksen (tertiäärinen) toiminnan häiriötila. Koirilla yli 95% tapauksista on primaarisia eli kilpirauhasperäisiä. Näiden taustalla voi olla lymfosyyttinen tyroidiitti (immunologinen tulehdustila)(tavallisin taustasy), idiopaattinen atrofia (solutuho, jonka syy jää avoimeksi), kasvainmuutos tai muu solutason muutos. Synnynnäinen vajaatoiminta, kretinismi, on harvinaisen.

Kilpirauhashormonin eritystä kilpirauhasesta säätelee aivolisäkkeestä erittyvä hormoni, TSH, tyrotropiini. Sen tuotantoa puolestaan säätelee tyrotropiinin vapauttajahormoni, TRH, jota erittyy hypotalamuksesta. Kilpirauhashormoni vaikuttaa energia-aineenvaihduntaan, valkuaisainesynteesiin, sokeritasapainoon, rasva-aineenvaihduntaan, luukudoksen aineenvaihduntaan, punasolutuotantoon, lisääntymiseen, lämpötilan säätelyyn ja muihin muihin seikkoihin.

Kilpirauhasen vajaatoiminnan oireet ilmenevät tyyppillisesti keski-ikäisillä tai vanhemmilla koirilla. Rotualttiutta esiintyy mm dobermanneilla, settereillä, mäyräkoirilla, snautsereilla, villakoirilla ja tanskandoggeilla. Oireina voi ilmetä ylipainoa, ihosairauksia, hermostosairauksia, lisääntymishäiriöitä, sydämen toiminnan muutoksia, muutoksia silmissä /näköaistissa. Pahimmillaan tila voi johtaa myksödemaattiseen koomaan, joka on hengenvaarallinen tila.

Rotualttiuden vuoksi on useissa roduissa Euroopassa ja USA:ssa alettu kiinnittämään huomiota jalostuksessa kilpirauhasen vajaatoiminnan esiintymiseen.

Kilpirauhasen toiminnan testaaminen käsittää verinäytteet kilpirauhashormonin T4, tyrotropiinin TSH ja lisäksi kilpirauhasvasta-aineiden TGA osalta. Viime mainittu yhdistetään lymfosyyttisen tyroidiitin esiintymiseen. Itse tyroidiitti on oireeton, mutta se on myöhemmin ilmenevän vajaatoiminnan taustalla. Valitettavasti nämä vasta-aineet saattavat poistua elimistöstä sairastetun tyroidiitin jälkeen, ennen vajaatoiminnan kehittymistä, joten testi ei ole (kuten harvat testit ovat) 100 % herkkydeltään. Niinpä testien yhdistelmää ja tarvittaessa myös

ns vapaan kilpirauhashormonin (FT4) testaamista kannattaa käyttää, varsinkin ristiriitaisissa tuloksissa. Kokeita joudutaan usein myös ottamaan toistuvasti, esim. 0,5 – 1 -2 v välein. Tuloksinassa tulee ottaa huomioon samanaikaiset muut sairaudet ja esim. tietyt lääkeaineet, samoin muu hormonitoiminta testaushetkellä.

Yhteenvetona voidaan todeta: Kyseessä on sairaus, joka aiheuttaa monia erilaisia oireita ja sairaustiloja ja vaatii elinikäistä lääkkeellistä korvaushoitoa, joten jalostuksellisesta näkökulmasta oireyhtymä on merkittävä. Koska itse sairaus puhkeaa vasta keski-iallä, jolloin koiralla on jo usein jälkeläisiä, on TGA-testaus nuorella iällä tällöin yksi vaihtoehto. Keski-iallä tehty testaus vaikuttaa luonnollisesti puolestaan jälkeläisten seurantaan, mikäli yksilöllä diagnostisoidaan kilpirauhasen vajaatoiminta sen jo saatua jälkeläisiä.

Epilepsia

Epilepsialla tarkoitetaan aivojen toiminnan häiriötä, joka ilmenee säännöllisesti toistuvina kouristuskohouksina. Epilepsiaa on todettu yleensä nuorilla tanskandogeilla. Joissakin roduissaakin epilepsia katsotaan autosomaalisti resessiivisesti periytyväksi. Idiopaattinen epilepsia katsotaan selvästi periytyväksi. Epileptikoita ei tulisi käyttää jalostukseen, vaikkei periytymistapaa tiedettäisikään (SKL Ry, Jalostustieteellinen toimikunta).

Kohtutulehdus ja märkäkohtu

Metritis on kohdun tulehdus, pyometritis puolestaan ns. märkivä kohtutulehdus, jossa hormonitoiminnan epätasapaino saa kohdun limakalvon tuottamaan liikaa mykoottista eritettä, joka puolestaan usein johtaa bakteeri-infektioon. Tavallinen kohtutulehdus on yleensä nartuilla, jotka ovat vastikään saaneet pentuja. Synnytyksen jälkeen kohdun kanavan vielä ollessa avoin, on kohtu melko altis tulehduksen aiheuttajille. Kohtuun jääneet istukat voivat myös aiheuttaa tulehduksen. Kohtutulehduksen oireisiin kuuluvat kuumeilu, velttous, ruokahaluttomuus ja pahanhajuiset eritteet. Vuoto on melko yleistä synnyttäneillä nartuilla, mutta jos vuoto on pahanhajuista tai tummaa, voidaan epäillä tulehdusta. Tulehdukset ilmenevät usein 24-48 tunnin kuluttua synnytyksestä. Kohtutulehdus hoidetaan antibiooteilla. Jos joudutaan käyttämään vahvaa lääkitystä, voidaan pentuja joutua ruokkimaan keinoruokinnalla, jotta antibiootit eivät vaikuttaisi pentuihin.

Märkivä kohtutulehdus on tavallista kohtutulehduksesta huomattavasti vakavampi tila. Se on varsin yleinen vanhenevilla nartuilla, yleensä kuuden ikävuoden jälkeen. Märkivä kohtutulehdus esiintyy usein nartun juoksukierron ns. diestrus -vaiheessa, joka on noin 70 päivää juoksuajan ovulaation jälkeen. Tällöin kohtu voi alkaa täyttyä paksusta, maitomaisesta eritteestä. Narttu voi näyttää jopa kantavalta, koska sen vatsa turpoaa lähes samoihin aikoihin, kun jos se olisi tullut juoksuaikana kantavaksi. Jos kohdunkaula on auki, voi maitomaisen eritteen nähdä helposti, mutta yleensä tällaisella nartulla, joka ei ole kantava ja valmis taudu synnytykseen, kohdunkaula on kiinni. Tällöin erite jää kohtuun, koira muuttuu vähitellen sairaaksi, sen ruokahalu häviää ja siitä tulee veltto. Yleisimpiä oireita on myös veden runsas juominen. Märkivä kohtutulehdus hoidetaan leikkauksella, jossa kohtu poistetaan. Tämä siksi, että antibioottihoito on märkivässä kohtutulehduksessa yleensä tehoton. Märkivä kohtutulehdus on aina hengenvaarallinen tila, joka vaatii nopeita toimenpiteitä. Narttu, joka on sopivassa hormonikierron vaiheessa ja osoittaa selviä märkivään kohtutulehdukseen liittyviä oireita, pitäisikin tarkistuttaa eläinlääkärillä.

Kuurous

Kuurous voi olla perinnöllistä tai hankittua, synnynnäistä

tai myöhemmin ilmenevää, aistinsoluista tai johtumishäiriöistä johtuvaa. Tavallisimmin tavattava kuurous koirissa on jota-kin seuraavasta kolmesta: 1) perinnöllistä, synnynnäistä ja aistinsoluista johtuvaa tai 2) hankittua, myöhemmin ilmenevää, aistinsoluista johtuvaa, 3) hankittua, myöhemmin ilmenevää johtumishäiriöiden aiheuttamaa (krooninen ulko- tai välikorvan tulehdus).

Perinnöllinen, synnynnäinen, aistinsoluista johtuva kuurous on tavallisimmin, mutta ei aina, yhdistyneenä karvan valkoiseen väriin. Hankittu, myöhemmin ilmenevä aistinsoluista johtuva kuurous voi aiheutua korvaa vahingoittavien yhdisteiden (mm. eräät antibiootit, diureetit, vahaa liuottavat aineet yms.) käytöstä tai vanhenemisestä, mutta se saattaa aiheutua myös kovasta melusta tai sisäkorvan pahasta tulehduksesta. Hankittu, myöhemmin ilmenevä johtumishäiriön aiheuttama kuurous aiheutuu kroonisesta ulko- tai välikorvan tulehduksesta tai liiallisesta välikorvan kertymisestä.

Koiran kuuroutumisen riskiin liittyy merkittävästi kaksi geeniä: merlegeeni (collie, shetlanninlammaskoira, harlekiinianskandoggi, vanhaenglanninlammaskoira) tai piebaldismi eli valkolaikkaisuusgeeni (bullterrieri, samojedinkoira, greyhound, pyreneiteinkoira, sealyhaminterrieri, beagle, bulldoggi, dalmatialainen ja englanninsetteri). Kuitenkaan kaikissa näissä em. roduissa ei ole tavattu kuuroutta.

Merle-geeni ja sen vaikutukset

Vuonna 1975 FCI:n yleiskokous hyväksyi yksimielisesti tieteilisen toimikuntansa esityksen jonka mukaan ns. ”Merle”-geenin suhteen homotsykoottiset koirat tulisi sulkea pois näyttelyistä. Saman esityksen mukaan tulisi myös niitä kasvattajia, joiden koirissa kyseistä geeniä todennäköisesti esiintyy, kehottaa mahdollisuuksien mukaan karttamaan yhdistelmiä, joissa molemmat osapuoleet ovat heterotsygootteja tai joissa toinen tai molemmat ovat homotsygootteja ”Merle”-geenin suhteen. Tanskandogeissa harlekiinit, tiikerijuovaiset ja eritavoin marmoroidut koirat ovat geneettisesti heterotsygootteja Merle-geenin suhteen ts. niiden perintötekijöiden joukossa on yksi Merle-geeni.

Standardin mukaisissa mustissa, keltaisissa, tiikerijuovaisissa tai manttelin värisissä tanskandogeissa ei esiinny väriin liittyviä terveysongelmia. Ne ovat aina liitoksissa harlekiiniväriin ja sen muunnoksiin. Merle-geenin aiheuttamat ongelmat liittyvät lähinnä kuulo- ja näköaisteihin. Homotsygootit merlet ovat usein kuuroja ja niiden silmissä on todettu useita erilaisia kehityshäiriöitä, jotka voivat johtaa sokeuteen tai silmien epämuodostumiin. Niiden on todettu kärsivän erilaisista iho-ongelmista, allergioista ja hedelmättömyydestä useammin kuin muut.

Myös harlekiinit ja merlen väriset koirat, joiden pigmentin osuus on vähemmän kuin 15% ja pigmentin puutos sijaitsee erityisesti pään alueella, voivat myös kärsiä ylläkuvatusta kuulo- ja näköaistiongelmista.

Sinisen koiran syndrooma

”Blue dog syndrome”, ”color dilution alopecia” ja CDA ovat termejä, jotka tarkoittavat siniseen väriin liittyvää haitallista iho-ongelmaa. Tätä sairautta esiintyy sinisillä tanskandogeilla, kuten nimikin jo kertoo. Sininen koira näyttää siniharmaalta, koska mustat pigmenttihiutokset sen karvoissa eivät ole tasaisesti jakautuneet vaan klimppeinä, ja nämä klimpit jostain syystä toisinaan haittaavat karvan kasvua. Osa sinisistä koirista on aivan normaaliturkkisia, osalla karva on hieman tavallista ohuempaa tai lyhyempää ja osalla on peräti täysin kaljuja laikkuja ihollaan (<http://www.kolumbus.fi/sarakontu/koirat/sininen.html>). CDA-syndroomaan ei ole olemassa mitään parannuskeinoa, eikä ko. syndroomaan sairastuneita koiria tulisi käyttää jalostukseen.

Vuoden 2009 Terveyskysely

Kasvattajien tulisi jalostustyössään suosia mahdollisimman terveitä ja nk. vanhoiksi eläviä linjoja.

Seuraavaksi vertaamme vuoden 2004 terveystutkimuksen tuloksia vuoden 2009 terveystutkimuksen tuloksiin. Vuonna 2004 lähetetyistä kyselyistä saimme tietoa 338 tanskandoggista, kun taas vuoden 2009 kyselyssä tietoa saimme vain 131 doggista. Tämä on harmittavan pieni määrä, kyseessä on kuitenkin tärkeä kartoitus rodun sairauksista / hyvinvoinnista. Vastauksien osuus jakaantui väreittäin seuraavasti: siniset 18 %, mustat 26 %, harlekiinit 24 %, keltaiset 22 % ja tiikerit 10 % vastauksista.

Molemmissa kyselyissä sydänperäiset vaivat saivat eniten mainintoja. Vuoden 2004 kyselyn mukaan sydänperäisten vaivojen kanssa yhtä monta mainintaa sai syöpä, seuraavaksi vanhuus ja sitten mahalaukun kiertymä. Vuonna 2009 tehdyssä kyselyssä sydänperäiset syyt saivat myös eniten mainintoja, toiseksi eniten mainintoja sai mahalaukun kiertymä ja kolmannelle sijalle nousi spondyloosi.

Vuoden 2004 kyselyn vastauksista sydänperäisten sairauksien osuus oli 7,4 %, vuoden 2009 kyselyssä sydänperäisten sairauksien osuus 12,2 % vastauksista. Molemmissa kyselyissä sydänperäisissä sairauksissa mainittiin Kardiomyopatia, Dilatoiva Kardiomyopatia, sydänvika, sydämen vajaatoiminta, sivuääni, laajentuma ja läppävika. Suurin osa sydänvikoista olivat joko johtaneet kuolemaan tai vaativat lääkityksen. Sydänperäisten sairauksien osuus on noussut vuosien 2004 – 2009 ajalla. Tämä on erittäin huolestuttavaa ja rotujärjestön tuleekin kiinnittää siihen entistä enemmän huomiota, tämä on huomioitu kohdassa 5.3.4 Pitkän aikavälin strategioissa, sekä mainittu myös kohdassa 5.3.3 lyhyen aikavälin strategioissa.

Myös spondyloosin osuus ko. aikavälillä on noussut huomattavasti: vuoden 2004 kyselyn vastauksissa spondyloosin osuus oli 1,5 %, kun taas vuoden 2009 kyselyssä spondyloosin osuudeksi tuli 9,9 % vastauksista. Nuorin jolla spondyloosi oli diagnosoitu, oli n.1v, kaksivuotiaana spondyloosi oli todettu neljällä, viisivuotiaana kahdella, kerran mainittiin 7- ja 8 -vuoden iässä todettu, neljällä mainituista ikää ei oltu mainittu.

Vuoden 2004 kyselyssä ei tullut yhtään mainintaa atopiasta, vuonna 2009 tehdyssä kyselyssä atopia mainittiin yht. 6 kertaa, eli 4,5 %. Atopiaa sairastavat koirat olivat kaikki musta-harlekiini -väriyhmästä. Atoopikoista kahdella oli myös toistuvia korvatulehduksia ja furunkuloosia, kahdella toistuvia korvatulehduksia.

Vuoden 2009 kyselyn vastauksissa luonneongelmien osuus kaikissa väreissä oli 23,6 %, tämä prosentti sisältää kaikki maininnat luonneongelmista, osalla koirista oli sekä arkuutta, aggressiivisuutta tai muuta toivomista luonteen suhteen. Vuonna 2004 tehdyssä kyselyssä aggressiivisuus oli lopetuksen syynä 4,8 % vastauksista. Seuraavaksi vuoden 2009 tehdyn kyselyn luonnemainintojen erittelyä väreittäin: sinisissä koirissa arkuus sai vain yhden maininnan, muu luonneongelma mainittiin myös kerran, ko koiria oli ”stressiherkkä hössöttäjä”. Mustissa arkuus mainittiin 8 kertaa, aggressiivisuus 7 kertaa (näistä koirista 5 kpl oli sekä arkoja että aggressiivisia), 3 arkaa koiraa ja 2 ”vain” aggressiivista koiraa. Muu luonneongelma kohdassa oli yksi maininta epävarmasta koirasta. Arkuus -kohdassa oli mainintoja seuraavasti: 6 kpl arka, 1 kpl ääniarka, 1 kpl koiria haukkuu ja murisee vieraille ihmisille ja on kova vahtimaan sekä arvaamaton. Aggressiivisuus kohdassa vastauksia tuli seuraavasti: 4 kpl aggressiivinen muille koirille, yksi koirista aggressiivinen myös lapsia kohtaan, 2 kpl aggressiivinen koiria ilman erillistä ”kohdetta”, yksi maininta pelkopurijasta. Muu luonneongelma kohdassa oli kaksi mainintaa: toinen paukkuarka ja toinen epävarma

miehiä ja toisia koiria kohtaan.

Harlekiineissa aggressiivisuus sai 3 mainintaa ja muu luonneongelma yhden maininnan liian vilkkaasta ja vietikkästä luonteesta joka ei palaudu helposti. Aggressiivisuus ilmeni kahdella toisia koiria kohtaan ja yksi oli aggressiivinen etenkin valeraskauksien aikaan. Keltaisissa aggressiivisuus sai yhden maininnan, ko. koiria oli voimakkaasti aggressiivinen toisia koiria kohtaan. Muu ongelma sai myös yhden maininnan, koiria oli hermostunut ”liiasta lasten hössötyksestä”. Tiikerijuovaisissa arkuus mainittiin 5 kertaa, näistä maininnoista 4 oli paukkuarkoja, lisäksi yksi, joka oli sekä paukku- että ääniarka. Lisäksi 1 maininta oli pelkästä ääniarkuudesta. Muu ongelma kohdassa oli kaksi mainintaa: toinen vahtii paljon ja toinen potee eroahdistusta.

Alla läpikäydään muut 2009 kyselyn vastauksissa ilmi tulleet sairausmaininnat:

Luuston ja lihaksiston sairauksista syöpä erimuodoissa sai osuudekseen 8,3 %, osteokondroosi 4,5 %, panosteitti 3,8 %. HOD, Wobblersin sydroma, ja polven ristiside- /nivelside vamma sai jokainen osuudekseen 2,2 %. Niveldysplasia mainittiin kahdesti. Kerran mainittiin selkädinkalvon luometaplasia jossa koko selkädinkalvo täynnä jopa n.3 cm pitkiä ja 3 mm paksuja luupaloja.

Silmä- ja luomisairauksista Entropiumin osuus oli 2,2 %, cherry eye ja harmaakaihi mainittiin molemmat kahdesti. Ektropium, claukoma, makroblepharon, distichiasis ja kolmannen silmäluomen eversio mainittiin kukin yhdesti.

Muut periytyvät sairaudet: jonkinasteinen hypotyreoosi sai 2,2 % osuuden vastauksista, Addisonintauti ja epilepsia mainittiin molemmat kahdesti.

Ihosairaudet ja yliherkkyys kohdassa toistuvat krooniset korvatulehdukset saivat 8,3 % osuuden vastauksista, kasvainten osuus oli 6,8 %, rokote / lääkeainereaktiot saivat osuudekseen 5,3 %, urtikaria ja furunkuloosi ilmeni 3,8 prosentilla.

Nielun ja ruokatorven sairauksista refluksia ja toistuvat nielurisatulehdukset saivat molemmat kaksi mainintaa.

Muut yleiset sairaudet kohdassa mahalaukun kaasuuntuman /kiertymän osuus oli 9,1%, kohtutulehduksen / pyometran osuus oli 8,3 %. Eturauhasvaivat 7,6 % vastauksista. Toistuvat virtsatieinfektiot ja purentavika saivat osuudekseen 3 %.

Edellisessä JTO:ssa tavoitteeksi asetettiin selvittää tanskandoggien mahdollisia lisääntymisongelmia. Lisääntymisongelmia kartoitettiin Kasvattajakyselyssä vuonna 2009, seuraavassa yhteenvetona vastauksista:

Kyselyyn vastanneista kasvattajista 69 %:lla ei ole ollut narttujen lisääntymisongelmia. Jonkinlaista tiinehtyvyysoongelmaa oli ollut 31 %:lla vastanneista kasvattajista. Kasvattajat ketkä olivat käyttäneet keinosiemennystä, kertoivat keinosiemennyksen päättämisen syistä seuraavaa: suurin osa kasvattajista kertoi käyttäneensä ulkomaista urosta/pakaste- tai jäädytettyä tuorespermaa, vain yksi kasvattaja kertoi syyksi uroksen astumisongelmat.

Tämän kyselyn otoksella näyttää siltä, että tanskandoggiuroksilla ei juuri ole ongelmia astumisen suhteen: 69 % vastanneista kasvattajista kertoi, ettei heidän uroksillaan ole ollut ongelmia astumisissa ja vain 8 % oli ollut vaikeuksia. Näiden lisäksi 23 % kasvattajista ei kommentoinut ko. kysymystä. Kyselyn tulos näyttäisi narttujen tiinehtyvyysongelmien suhteen, että 69 % vastanneista kasvattajista kertoi, ettei heidän nartuillaan ole ollut tiinehtyvyysoongelmia ja 31 %:lla oli ollut jonkinlaista tiinehtyvyysoongelmaa. Suurin osa kyselyyn vastanneista kasvattajista käyttää oikean astutusajankohdan määrittämiseksi progesteronitestiä. Täytyy kuitenkin muistaa että kyselyn otos, palautuneiden vastausten määrä oli pieni, eikä tällä vastausmäärällä

voi vielä enemmän yleistää tuloksia.

Synnytys, emo ja pennut

Kyselyn mukaan kasvattajat kertoivat että usein pienet pentueet (1 – 4 pentua) tai hyvin suuret pentueet (väh. 15 pentua) joudutaan keisarisleikkaamaan. Muita syitä nartun synnytysvaikeuksille ja sektiolle mainittiin: polttojen heikkous, yliaikainen tiineys, pentu virheasennossa tai pentu jo kuollut. Kyselyn mukaan tanskandoggi narttu synnyttää ja huolehtii hyvin tai erinomaisesti pennuistaan. Kasvattajat ovat lisäruokkineet pentuja (emon maidon lisäksi) vain harvoin, tällöin kyseessä on ollut pieni pentue, jolloin maitoa ei ole erittynyt tarpeeksi tai ison pentueen ollessa kyseessä. Kiinteään lisäruokaan kasvattajat ovat siirtyneet pentujen ollessa 2,5 – 4 viikon ikäisiä, pentueen koosta riippuen.

Joskus pentuja syntyy kuolleena. Mahdolliseksi pääasialliseksi syyksi kasvattajat kertoivat synnytyksen hitaan etenemisen, lisäksi yksi kasvattaja mainitsi pennun kaasupöhöttymän. Kaikkiin kuolleina syntyneisiin pentuihin kasvattajat eivät pystyneet nimeämään syytä. Suurin osa vastanneista kasvattajista kertoi, ettei pentueiden kehityksessä ole ilmennyt myöhemminkään häiriöitä tai vaikeuksia. Mikäli häiriöitä tai vaikeuksia kehityksessä oli, syitä mainittiin: ruokatorven laajentuma, täydellinen immunitetsuojan puutos, epäilty suolihaavauma ja lihavanhan pennun tärinä kävelemään opeteltaessa (ongelma hävisi kun pentu lahtui).

4.4.2 Rodulla muissa maissa kuvatut sairaudet

RUOTSI

Ruotsin Tanskandoggijyhdistys (Svenska Grand Danois Klubben) lähetti v. 2002 kyselyn (<http://www.sgdg.org/RAS.pdf>) kasvattajille ja tanskandoggin omistajille, jossa kysyttiin tanskandoggin sairauksista ja luonteista (400 lähetettyyn kyselyyn tuli 361 vastausta). Vakuutusyhtiöiden tiedot ovat Agriasta, Svealandista ja Folksam:sta.

Terveystilastojen ja vakuutusyhtiön tilastojen mukaan tanskandoggin yleisimmät terveysongelmat ovat sydänongelmat, mahalaukunkiertäminen ja nielurisatulehdus. Tavallisin sydänsairaus on dilatoiva kardiomyopatia. Yleisin syöpä on nisäkasvaimet, niitä on yli kaikista syöpä kasvaimista 20 %, luustosyöpä yli 10 % kaikista syöpäkasvaimista. Tanskandoggit ovatkin ruotsalaisten vakuutusyhtiöiden korkeimmassa hintaryhmässä.

Tavallisimmat diagnoosit vakuutusyhtiön listalla / koiramäärä

akuutti nielurisa tulehdus 166
mahalaukun kiertymä 112
pyometra (kohtutulehdus) 91
krooninen nielurisa tulehdus 84
puremahaava 63
ihomuutokset 43
ontuminen 43
keisaringleikkaus 32

Kyselyyn vastanneet / koiramäärä

nielurisat 141
dilatoiva kardiomyopatia 114
ontuminen 83
iho-ongelmat 61
mahalaukunkiertäminen 51
korva ongelmat 46
lonkkavika (dysplasia) 38
pyometra (kohtutulehdus) 37

ontuminen 34
sydänongelmat 32
syöpä 27
ektropiom

USA

Amerikan Tanskandoggijyhdistys (GDCA = Great Dane Club Of America) suoritti laajamittaisen tanskandoggin terveys- ja elintapakyselyn vuosina 2000-2001. Kyselyä tehtiin yhteensä 3600 kappaletta, osin paikallisten yhdistysten toimesta, osin satumanvaraisesti valituille AKC:n rekisterissä oleville tanskandoggin omistajille. Vastauksia saatiin yhteensä 1565:stä yksilöstä. Tulokset julkaistiin tammikuussa 2004.

Suurimmiksi terveysongelmiksi rodussamme koettiin sydänongelmat (erityisesti dilatoiva kardiomyopatia), mahalaukunkiertäminen ja syövät. Myös niveltulehdukset, allergiat, kilpirauhasen vajaatoiminta, autoimmunologiset ongelmat sekä silmä- ja silmäluomiongelmat olivat sairauksien listassa korkealla. 10 pahimman terveysongelman joukkoon mahtui myös lonkkavika, lyhyt elinikä ja wobblers. Kuolinsyiden kolmen kärki oli myös dilatoiva kardiomyopatia, syövät ja mahalaukunkiertäminen.

Yksi tutkimuksen yllättävistä löydöksistä oli huomattavan useat tanskandoggin kuolemat leikkausten jälkeisiin komplikaatioihin. Jopa 4 % kaikkien nartujen kuolemista oli aiheutunut leikkausten jälkikomplikaatioista, uroksilla vastaava luku oli 1 %. Tämän tutkimuslöydöksen perusteella GDCA on ottanut ohjelmaansa yhteistyön eläinlääkäreiden ja klinikoiden kanssa kehittääkseen turvallisempia anestesia- ja jälkivoitoja jättiroduille.

Myös HOD ja Addisonin tauti kaipaavat GDCA:n mukaan erityistä huomiota tulevaisuudessa. Tutkimuksen mukaan jopa 15 % pennuista kärsii kasvuhäiriöistä, kuten HOD:sta. Addison-tauti oli diagnosoitu 1 % koirista.

GREATDANE CLUB OF AMERICA

NATIONAL HEALTH SURVEY

By Margaret R. Slater, DVM, PhD

With assistance from:

Jackue Harbison, MS & Norma de Anda

<http://www.gdca.org>

4.5. Ulkomuoto

Nykyisen tanskandogin esivanhempina pidetään vanhoja "Bullenbeissereita" kuten myös ajavia vinttikoiria ja villisika-koiria, jotka olivat englantilaistyyppisen vahvan mastiffin sekä nopean ja ketterän vinttikoiran välimuotoja.

Nykyinen tanskandoggi on suuri, voimakas ja tasapainoinen koira, jossa yhdistyy ylväys, voima ja tyylikkyys. Rodussa ei ole liioiteltuja yksityiskohtia, jollei suurta kokoa lasketa sellaiseksi. Voimakkaassa ja jäntevän atleettisessa olemuksessa yhdistyy jalous, yleisvaikutelman tasapainoisuus, sopusointuiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää. Tanskandoggi antaa katsojalle vaikutelman jalosta patsaasta. Voiman ja tyylin tulee ilmentyä koossa, liikuntatavassa, luustossa ja lihaksistossa. Tanskandoggi on rakenteeltaan lähes neliömäinen koira, raajojen ja rungon mittasuhteiden tulee olla 50/50 ja koiran tulee ylittää minimikorkeus, ylärajaa ei ole, kunhan koira on sopusointuinen. Tanskandogilla on kokonaisuutensa nähden pitkänomainen ja kapea pää, joka on selväpiirteinen ja ilmeikäs, oikea ystävällinen tai rauhallinen ilme on dogille tärkeä.

Tämän hetkinen ulkomuoto vastaa kohtuullisen hyvin rotumääritelmää, parannettavaa kuitenkin löytyy. Rodun ulkomuotoon on voimakkaasti vaikuttanut myös 90-luvulla tapahtunut

rodun arvostelun eriäminen värien mukaan kolmeen eri "rotuun". Aluksi näytti voimakkaasti sille, että kyseessä on todellakin kolme eri rotua, niin voimakkaasti värien mukaiset rotutyypit poikkesivat toisistaan. 2000-luvulle tultaessa on kuitenkin nähtävissä jalostuksen tuloksena rotutyypin yhdenmukaistuminen vastaamaan rotumääritelmää.

Rodun suurimpia ongelmia tällä hetkellä ovat epätyypilliset päät ja ilmeet sekä epätyypilliset liikkeet. 90-luvun alussa yleisiä liian pitkiä runkoja ei enää näy, mutta oikeat mittasuhteet on saavutettu rakenneominaisuuksien kustannuksella, joka näkyy hyvin jyrkkinä lantioina ja erittäin avoimina etukulmauksina. Tämä rakenteellinen virhe on tuonut rotuun myös epätyypilliset liikkeet, askel on lyhyt ja tehoton eikä ravaajalle sopiva. Jonkin verran esiintyy myös yleistä keveyttä ja ilmavuutta, harlekiineisä olisi oikeaan väriin kiinnitettävä enemmän huomiota.

Tanskandogin rotuominaisuuksiin kuuluu ilmeikäs pää, joten liian vaaleat silmät muuttavat ilmeen pistäväksi ja liian avoimet / roikkuvat luomet antavat vieraan ilmeen. Liian tiiviit luomet ja vinot silmät muuttavat ilmeen helposti itämaiseksi. Kuononselässä on oltava riittävästi leveyttä ja voimaa ja sen on oltava sopusoinnussa kallon leveyteen. Liian kevyet kuonot ja niukat huulet antavat kuonolle kettumaisen vaikutelman. Hyvän huulikulman omaavat huulet ovat runsaat, mutta eivät roikkuvat. Liialliset huulipussit antavat päälle raskaan ja mastiffimaisen vaikutelman. Tanskandogin kallon ja kuonon pituuden tulisi olla mahdollisimman sama ja ylälinjojen yhdensuuntaiset. Raskaita ja karkeitä kalloja esiintyy kuitenkin luvattoman paljon. Kallojen pyöreystä on päästy eroon, mutta kallon ja kuonon tasapaino on kadoksissa ja otsapenkereet voisivat olla selvempiä.

Tanskandogille koko on tärkeä, mutta sitä tuskin ihannoidaan terveen rakenteen kustannuksella, koska rotumääritelmä korostaa erityisen voimakkaasti yleisvaikutelman tasapainoa ja sopu-

sointuisuutta. Rotumääritelmässä mainitaan myös tanskandogin silmät, joiden kuuluu olla keskisuuret, mantelinmuotoiset ja mahdollisimman tiiviit. Tämä määritelmä on omiaan pikemmin johdattamaan ulkomuotojalostusta terveempään suuntaan.

Erikoisnäyttelyn yhteydessä 7.6.2008 mitattiin 48 eri-ikäistä tanskandoggia. Vastaavanlaiset tilaisuudet on järjestetty aiemmin Erikoisnäyttelyn yhteydessä v. 2004 (yht. 156 kpl), sekä v. 1992 Väriäyttelyn yhteydessä Porvoossa. Alla olevassa taulukossa on kesän 2008 Erikoisnäyttelyn mittaustulosten keskiarvot.

Väri	Urokset (cm)	Nartut (cm)
Sininen	87,6	80,2
Tiikerijuovainen	88,3	78,8
Harlekiini	88,3	81
Keltainen	87,2	82,8
Musta	87	81

Kaikissa mittaustulostaulukoissa on keskiarvotuloksia laskettaessa otettu huomioon vain yhdeksän kuukauden ikäiset ja sitä vanhemmat koirat. Vuonna 2008 ei yhtään alamittaista yli 9 kk:n ikäistä koiraa löytnyt, yksi harlekiini narttu oli 74 cm. Korkein koira oli sininen uros 93 cm. Urosten keskiarvoksi vuonna 2008 tuli 87,7 cm ja narttujen keskiarvoksi 80,8 cm.

Vuosi 1992

VÄRI	UROKSET		NARTUT	
	cm	kg	cm	kg
sininen	84,3	63,6	80,2	60,2
tiikerijuovainen	85,9	64,1	78,3	51,8
harlekiini	83,5	67,8	79,9	56,6
keltainen	85,0	62,7	79,1	52,9
musta	85,6	64,6	79,2	50,3

Vuosi 2004

VÄRI	UROKSET		NARTUT	
	cm	kg	cm	kg
sininen	86,8	68,7	80,2	58,6
tiikerijuovainen	85,0	63,6	78,8	56,9
harlekiini	85,1	65,0	79,0	56,9
keltainen	86,6	69,9	81,2	56,4
musta	85,8	65,1	80,6	56,2

Vuosina 2004 ja 1992 ei yhtään alamittaista koiraa löytnyt. Vuonna 2004 yksi musta narttu oli 72 cm ja korkein oli sininen uros, 92 cm. Vuonna 1992 yksi tiikerijuovainen narttu oli 72 cm ja korkein koira oli musta uros, 93 cm. Vuonna 2004 uroskoirien keskiarvo oli 85,9 cm (84,9 cm) ja narttujen korkeuden keskiarvo oli 80 cm (79,3 cm). Suluissa vuoden 1992 vastaavat luvut.

Vuodesta 1992 vuoteen 2008 (16 vuotta) urosten keskiarvokorkeus on kasvanut 2,8 cm ja narttujen keskiarvokorkeus on

kasvanut 1,5 cm.

Tanskandoggi tiedetään nopeakasvuiseksi roduksi, jonka parissa esiintyy erilaisia kasvuhäiriöitä. Koon kasvu entisestään tuomukanaan lisää ongelmia. Varsinkin massan kasvu hyvin nuorella iällä altistaa mm. tukirangan ongelmille. Doginpentu tai nuori koira ei saisi olla ylipainoinen. Jalostustoimikunta kartoittaa koirien kokoa vastaavalla tavalla noin viiden vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2012 – 2013.

5. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

5.1. Pevisaan liittyminen

Tanskandoggit ovat liittyneet Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan 1.1.2007. Jalostukseen käytettävien tanskandoggien tulee olla virallisesti lonkkakuvattuja viimeistään siinä vaiheessa kun pentuja rekisteröidään. Uuden, 1.1.2009 Kennelliiton hyväksymän PEVISA-ohjeen mukaan rotukohtaiseen PEVISA-ohjelmaan kuuluvien tutkimustulosten tulee aina olla voimassa astutushetkellä riippumatta siitä, vaikuttaako tulos pentujen rekisteröintiin vai ei. Siirtymäaika oli siten, että 1.7.2009 alkaen lonkkakuvaustulos tulee olla jo astutushetkellä, riippumatta siitä vaikuttaako kuvaustulos rekisteröintiin tai ei.

Tanskandoggien PEVISA-ohjelma on voimassa 31.12.2011 saakka. Tämä merkitsee sitä, että vuoden 2010 Tanskandoggi ry:n syysvuosikokouksessa tulee uusi PEVISA-ohjelma olla käsiteltävänä. Tämän jälkeen ohjelma menee kennelliiton käsittelyyn keväällä 2011. Uusi PEVISA-ohjelma astuisi voimaan 1.1.2012.

5.2. Rotujärjestön päämäärät

Suomen Tanskandoggi Ry:n päämääränä on säilyttää tanskandoggi rotumääritelmän mukaisena niin luonteen kuin ulkonäönkin osalta, unohtamatta ja mitenkään vähättelemättä yhtä tärkeää ominaisuutta - terveyttä.

5.3. Rotujärjestön strategiat

Sitoumuskasvattajasopimus

STD ry:n sitoumuskasvattajakäytäntö astui voimaan 1.4.2008. Sitoumuskasvattajat noudattavat omassa kasvatustyössään jalostusohjesääntöä ja tanskandogeille laadittua jalostuksen tavoiteohjelmaa (JTO). He allekirjoittavat sitoumuskasvattajasopimuksen ja sitoutuvat noudattamaan niitä ehtoja, jotka sopimuksessa mainitaan. Tämän käytännön tavoitteena on avoin ja rehellinen tiedonkulku sekä entistä terveempi ja hyvinvoivampi tanskandoggi.

Sitoumuskasvattajat saavat:

- 10 % alennuksen TD -lehden ilmoitushinnoista
- kuvallisen kennellaatikon rotujärjestön nettisivuille
- nimensä sitoumuskasvattajalialle jokaiseen TD -lehden
- nimensä pentuvälittäjille, olipa hänellä sillä hetkellä pentueita tai ei

Jalostustoimikunta

Jalostustoimikunnan työ on luonteeltaan tukevaa ja auttavaa eli se jakaa tietoa ja antaa neuvoja. Toiminta perustuu suurelta osin kasvattajan antamiin tietoihin ja toivomuksiin. Päätös ja vastuu tehtävistä yhdistelmistä on edelleen kasvattajalle. Tavoitteena ja jalostustoimikunnan toiveena on, että mahdollisimman moni kasvattaja käyttäisi jalostustoimikuntaa. Toimikunta on tehnyt v. 2007 kasvattajille suunnatun kyselyn, jossa kysyttiin jalostustoimikunnan toiminnasta, kehitysideoista ja toiveista.

Seuraavassa kyselyn tuloksia:

JALOSTUSTOIMIKUNNAN TEKEMÄ KASVATAJAKYSELY JOULUKUU 2007

Kasvattajakysely lähetettiin yhteensä 60 kasvattajalle sähköpostitse joulukuun 2007 lopussa. Valitettavasti vastausprosentti jäi pieneksi, ollen vain 21,67 %. Kasvattajien joukossa oli myös monia ei-aktiivisia kasvattajia eli kasvattajia joilla ei ole ollut tanskandoggikasvatusta useisiin vuosiin. Kasvattajilta kysyttiin mielipiteitä ja ajatuksia jalostustoimikunnan työstä, käytöstä ja

kehittämisestä, lisääntymisongelmista sekä synnytyksestä, emosta ja pennuista.

Jalostustoimikunnan työ, käyttö ja kehittäminen

Kyselyyn vastanneista kasvattajista noin 70 % oli käyttänyt jalostustoimikuntaa. Jalostustoimikuntaa käyttämättömät kertoivat syiksi, miksi eivät olleet käyttäneet / olleet yhteydessä jalostustoimikuntaan: nartun juoksut olivat tulleet yllättäen (kasvattaja ollut liian myöhässä), kasvattaja ei ole nähnyt tarvetta käyttää (osaa itse tehdä jalostusvalinnat) ja kasvattaja ei halua yhdistelmäänsä ”levikkiin liian aikaisin”. Jalostustoimikuntaa käyttäneet taas vastasivat syiksi, minkä vuoksi ovat käyttäneet jalostustoimikuntaa:

- jalostustoimikunta edistää rodun jalostusta, erityisesti terveyttä ja hyvää kasvatustapaa
- moni kasvattaja koki, ettei ”ole ollut syytä olla käyttämättä jalostustoimikuntaa”, jalostustoimikunnan käyttö on luonnollista
- saa pennut pentulistalle
- pystyy sanomaan että pentujen vanhemmat täyttävät jalostukseen vaadittavat kriteerit
- jalostusohjesäännön ja JTO:n noudattaminen luonnollista, niiden vaatimukset eivät ole ylitsepääsemättömiä
- väriarviointisanomus
- saa mainosta pentueelleen

Jalostustoimikunta sai kyselystä paljon hyviä ajatuksia ja kehittämisen kohteita, joista osa on jo viety eteenpäin, mm. ns. 8 – 10 pennun –suositus on poistettu. Suurin osa vastanneista kasvattajista koki pentulistakäytännön hyväksi, heidän mielestään pennunostajilla tulee olla paikka, mistä he voivat pentunsa hankkia ja jossa he voivat luottaa mm. terveystietoihin. Kasvattajat kokivat, että jalostustoimikunnan työ on tärkeää, heidän mielestään työskentelyssä oli hyvää mm.

- peruseriaatteen, tavoitteiden, pyrkimyksen toimia rodun parhaaksi
- keskustelu rodun tärkeistä asioista
- tmk:n jäsenten puolueettomuus, oltava kaikkien suhteen samanarvoisia
- tiedon jakaminen jäsenille; tilastointi, tutkimustieto
- työ puhtaamman (sairauksista) rodun puolesta
- periaate, jolla voidaan taata tietyt lähtökohdat listalle olevien yhdistelmien osalta
- jalostusuroksista ja mahdollinen tietämys ulkomaisista uroksista
- tiedon anto kokemattomille / aloitteleville kasvattajille, jotka tarvitsevat apua kasvatuksen suunnittelussa
- apua sitä haluaville ja tarvitseville
- tilastot lehdessä
- terveystilastoinnit

Jalostustoimikunnan työtä kasvattajat kehittäisivät mm. siten, ettei jalostustoimikunnan työ olisi ”pelkkää leimasimena oloa”, työ olisi enemmän neuvontaa ja opastusta aloitteleville kasvattajille, jalostustoimikunnan työstä toivottiin avoimempaa, jalostustoimikunnan jäsenten toivottiin olevan esimerkkinä muille kasvattajille jalostusohjesäännön noudattamisessa ja jalostustoimikunnan jäsenillä toivottiin olevan paljon kokemusta. Lisäksi tuotiin esille se, että terveystutkimusten tulisi olla tasapuolisia; kasvattajat, jotka tutkittavat koiriaan (mm. sydänultra, kilpirauhanen), kokivat puutteena sen, etteivät kaikki kasvattajat tee ”ylimääräisiä tutkimuksia”, koska tutkimattomat koirat voivat sairastaa / kantaa vakavaakin sairautta.

Vuodesta 2005 alkaen jalostustoimikunnan hyväksymien yhdistelmien kasvattajat ovat saaneet pentueilleen Rotuinfoa ilmaiseksi. Rotuinfoa voivat ostaa kaikki kasvattajat ja yh-

distyksen jäsenet 3 €:n kappalehintaan (10 kpl /25 €). Rotuinfo on päivitetty viimeksi v. 2008.

Pyritään järjestämään 1 – 2 jalostus- ja / tai jälkeläistarkastusta / vuosi. Jo edellisen jalostuksen tavoiteohjelman aikana doggien omistajille tehdyissä terveystarkastuksissa nousi huoli rodun luonteen heikkemisestä, sama huoli luonteista jatkuu myös vuonna 2009 jalostustoimikunnan tekemän kyselyn mukaan. Rotujärjestö tukee MH-kuvauksen ja luonnetestin osallistumismaksussa maksamalla siitä 10 € koiran omistajalle takaisin kuittia ja MH-kuvauksen / luonnetestipöytäkirjaa vastaan. Rotujärjestö suosittaa erityisesti MH-kuvauksen käyttöä ja kehoittaa aluejaostoja kouluttamaan MH-kuvauksen toimihenkilöitä, jotta rotukohtaisia kuvauksia voitaisiin järjestää mahdollisimman pian. Ensimmäinen tanskandoggien oma rotukohtainen MH-kuvaus järjestetään vuonna 2010.

5.3.1. SKL määräykset

Molempien vanhempien tulee olla rekisteröityjä. Emän on oltava Kennelliiton rekisterissä ja myös isän, mikäli se on tuontikoira tai jalostusoikeuden luovutussopimuksella jalostukseen käytettävä uros. 31.5.2008 jälkeen astutettujen pentueiden vanhempien tulee olla tunnistusmerkittyjä. Rekisteröitävien pentujen tunnistusmerkintäpakko tuli voimaan 1.1.2009.

Ulkomaisen isän on oltava FCI:n tunnustamassa rekisterissä ja kasvattajan tulee lähettää pentueilmoituksen yhteydessä rekisteröintiin tarvittavat asiakirjat. Pentueen isän tulee olla tervekeksinen. Ensimmäistä kertaa uroksen jälkeläisiä rekisteröitäessä on pentueilmoituksen mukaan liitettävä eläinlääkärin antama kivistodistus. Jos uros on palkittu virallisessa näyttelyssä, erillistä kivistodistusta ei tarvita.

Nartulla voi olla enintään viisi pentuetta siten, että edellisestä penikoimisesta pentueen syntyessä on kulunut vähintään 10 kukautta. Tätä tiheämpi pennutus sallitaan nartulle yhden kerran. Koko pentue on ilmoitettava rekisteriin samanaikaisesti. Kennelliiton jäsenen on rekisteröitävä pentueen kaikki elossa olevat pennut.

Merleväriä koskevat rajoitukset:

Kahden merlevärisen koiran parittaminen keskenään sekä kahden töpöhäntäisen (T-Box-mutaatio) koiran parittaminen keskenään on kielletty 1.1.2009 alkaen. Merleväriä koskevan kiellon kohdalla pitää huomioida, että myös harlekiiniin värisellä koiralla on merletekijä, joten seuraavat väriyhdistelmät ovat kiellettyjä kaikilla roduilla:

merle – merle

harlekiini – harlekiini

harlekiini – merle

Väriaristeytykset

FCI ja siten SKL on sulkenut rotukirjat, jonka mukaan eri väriyhmien koiria ei saa yhdistää ilman poikkeuslupamenetelyä. Mahdollisuus tehdä kahden eri väriyhmän risteytystä on ainoastaan poikkeusluvalla.

Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on päättänyt 14.12.2004 (144 §), että jalostusosasto voi rotujärjestön puoltavassa käsitellä rutiiniluonteisesti anomukset, jotka koskevat sinisen ja sinitaustaisen mustan tanskandoggien yhdistämistä. Rotujärjestön on tuotava puoltavassa lausunnossaan esille, että kyseessä on em. kaltainen rutiinianomus ja viittaamaan tähän jalostustieteellisen toimikunnan päätökseen.

Väriaristeytyksen tarkoituksena on mm. laajentaa vähemmistövärien geenipoolia, tuoda uutta verta sinisten määrältään pieneen populaatioon. Rotujärjestö puoltaa automaattisesti em. anomuksia kun sinitaustaisuuden kriteerit täyttyvät ja koirien

lonkka-, kyynär- ja näyttelytulokset täyttävät rotujärjestön vaatimukset. Tällä rotujärjestön ja kennelliiton päätöksellä väriaristeytyksen luvan saaminen nopeutuu ja helpottuu huomattavasti. Vähimmäisvaatimuksena on jalostusohjesäännön minimivaatimukset.

Muiden kuin sininen – musta (sinitaustainen) -väriaristeytyksen poikkeuslupaa haettaessa tulee siitosparin molempien vanhempien täyttää jalostusohjesäännön vaatimukset. Poikkeuslupan saamisen edellytyksenä kasvattajalla tulee olla vankka kokemus kasvatustyöstä ja riittävä koiramateriaali hyödyntääkseen poikkeuslupapentueen jälkeläisiä kasvatustyössään. Poikkeuslupa-anomus käsitellään jalostustoimikunnassa kun kasvattaja esittää erittäin hyvin perustellun anomuksen, jonka liitteenä on selkeä jatkojalostussuunnitelma tuleville jälkeläisille. Anomuksen liitteenä tulee olla myös siitosparin sukutaulut väri- ja terveystietoineen sekä tarkka selvitys siitä, minkä väristen koirien jalostukseen ko. väriyhdistelmästä syntyneitä jälkeläisiä käytetään. Perusteluista tulee käydä ilmi kasvattajan sitoutuminen pentujen sijoittamiseen /pentujen jalostuskäytön valvontaan ja niiden tulevan siitoskäytön jatkovalvonnan suunnitelma.

Sininen-musta -väriaristeytyksiä vuonna 2004 oli 1 kpl, vuonna 2005 yht. 5 kpl ja vuonna 2006 oli 1 kpl, vuonna 2007 oli myös 1 kpl, vuonna 2008 ei toteutunut yhtään sininen-musta -väriaristeytystä. Muita väriaristeytyksiä vuosina 2004 - 2009 oli yhteensä 4 kpl, joista 3 kpl oli sininen-keltainen-yhdistelmiä ja 1 kpl musta-keltainen -yhdistelmä.

5.3.2 Kasvattajan vastuu

Jokaisen kasvattajan pitäisi miettiä omaa osuuttaan ja vastuutaan rodun jalostuksessa. Rotu ja roduntulevaisuus = sitä kasvattavat ihmiset, millaisia yksilöitä jalostukseen käytetään ja millaisiin yhdistelmiin / pentueisiin päädytään. Vastuu omasta rodusta - ei mikään pikkujuttu.

Vastuu rodussa esiintyvistä sairauksista

Alla yhteenvetoa kasvattajille lähetettyjen kyselyiden vastauksista, joissa kysyttiin omista koirissa / kasvateissa esiintyvistä sairauksista.

Luuston ja lihaksiston sairaudet tulisi ottaa erittäin vakavasti, koska kyseessä on raskasrakenteinen ja nopeasti kasvava rotu. Sairaat yksilöt pitäisi sulkea pois jalostuksesta. Sydän- ja verisuonisairaudet ovat kasvattajien mielestä hyvin vakava ongelma, varsinkin, jos ko. sairauksia esiintyy nuorilla koirilla, esimerkiksi dilatoiva kardiomyopatia. Moni kasvattaja on sitä mieltä, että koiran suvun sydänsairaudet tulisi huomioida jalostuksessa. Sydäntutkimuksia tulisi lisätä, ja jopa asettaa pakollisiksi jalostukseen käytettävien koirien osalta. Sydänsairaita ei saisi missään nimessä käyttää jalostukseen.

Silmä- ja luomisairaudet tulisi myös ottaa vakavasti. Kaikki jalostukseen käytettävät koirat olisi syytä tutkia. Erityisesti entropiumiin ja ektropiumiin tulisi kiinnittää suurempaa huomiota, eikä sairaita / operoituja koiria saisi käyttää jalostukseen.

Muista periytyvistä sairauksista epilepsia ja kilpirauhasen vajaatoiminta ovat sellaisia, jotka halutaan nostaa esille ja sairaat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta.

Muista sairauksista erilaiset allergiat ja yliherkkyydet ansaitsevat vielä oman mainintansa ja tällaisten ongelmien kanssa painivat koirat olisi myös syytä jättää jalostuksen ulkopuolelle.

Vastuu rodun luonteesta

Alla yhteenvetoa kasvattajille lähetettyjen kyselyiden vastauksista, joissa kysyttiin omista koirissa / kasvateissa esiintyvistä luonteista. Moni kasvattaja on huolissaan luonneongelmien lisääntymisestä rodun parissa. Luonne on jättirodulla kaunista

ulkomuotoa ja näyttelymenestystä huomattavasti tärkeämpi asia ja siihen tulisi kiinnittää nykyistä paljon enemmän huomiota. Luonnetestausta tulisi lisätä. Arkoja / ujoja, voimakkaasti pidättyväisiä ja / tai aggressiivisia koiria ei saisi käyttää jalostukseen. Kasvattajien tulisi myöntää omissa koirissaan / kasvateissaan esiintyvät ei-toivotut luonteenpiirteet, eikä peitellä tai vähätellä niitä. Sanonta ”rehellisyys maan perii” (sekä itseään että muita kohtaan) pätee tässäkin asiassa.

Vastuu rodun ulkonäöstä

Kasvattajan tulee sisäistä tanskandogin rotumääritelmä niin hyvin, että hän jalostustyössään valitsee sellaiset yksilöt, jotka ovat ulkonäöllisesti (rakenteellisesti) mahdollisimman lähellä rotumääritelmää. Mutta ulkonäköä ei tule suosia luonteen tai terveyden kustannuksella.

Vastuu pennunostajasta ja hänen opastamisestaan

Kasvattaja, joka on SKK-FKK:n jäsen, on velvollinen noudattamaan SKL – FKK:n koiran kauppaa koskevia määräyksiä. Pennun kaupasta on syytä tehdä kirjallinen sopimus Kennelliiton kaavakkeella.

Pentu lähtee maailmalle uuteen kotiin. Onko uudelle omistajalle kerrottu riittävästi tanskandogista rotuna, siinä esiintyvistä sairauksista ja vioista? Ymmärtääkö uusi omistaja todella, mitä tarkoittaa lonkkaniveldysplasia tai kardiomyopatia? Entä luonne? Onko pentueen vilkkain ja itsepäisin pentu päässyt kotiin, jossa sitä osataan käsitellä, ettei eteen tulisi johtajuusongelmia ja kodin vaihto? Rotujärjestön julkaisema Rotuinfo on varmasti tervetullutta informaatiota jokaiselle pennunostajalle. Lisäksi kasvattajalta saatavat perusteelliset, kirjalliset pennun ruokinta- ja hoito-ohjeet ovat ehdoton edellytys! Uutta omistajaa tulisi kannustaa pentunsa kouluttamiseen esimerkiksi paikallisten koirakerhojen ja aluejaostojen kursseilla. Säännölliset pentutapaamiset ovat hyvä tapa seurata kasvattien kehitystä ja opastaa uutta omistajaa valitsemallaan tiellä.

5.3.3. Lyhyen aikavälin strategiat

Jalostusohjesäännössä annetaan minimivaatimukset hyväksyttävälle yhdistelmille. Näiden avulla pyritään ohjaamaan jalostusta ja varmistamaan käytettävien vanhempien terveys, luonne ja ulkomuoto. Astutusilmoitukset tulee olla jalostustoimikunnalla ennen suunniteltua astutusta. Jalostukseen käytettävän nartun tulee olla vähintään 24 kk astutushetkellä, ei yli 7 -vuotias. Ensimmäinen syntynyt ei saa olla yli 5 -vuotias astutushetkellä. Jalostukseen käytettävän uroksen tulee olla vähintään 18 kk astutushetkellä. Molemmilta vanhemmilta vaaditaan lonkkakuvaustulos A – C ja kyynärniveltulos 0 – 1. Sukusiitosaste ei saisi ylittää 6,25 % (serkusparitus). Molemmilla vanhemmilla tulee olla vähintään 3 x erittäin hyvä näyttelyistä tai hyväksytyt jalostustarkastus. Edellä mainittuja näyttelytuloksia ei ole mahdollista saavuttaa ja mikäli jalostustarkastus ei mene läpi, on sanomattakin selvää, ettei koira ole jalostukseen sopiva.

Mikäli koira on saanut näyttelyistä kaksi kertaa 0 – tai EVA -palkinnon luonteen vuoksi, varsinkin jos koira on ollut aggressiivinen tai osoittanut pelkopuremisen oireita. Jalostustoimikunta pyytää tällaiselta koiralta hyväksytyt jalostustarkastuksen, jossa on otettu kantaa ko. koiran luonteeseen tai virallisen hyväksytyt suoritetun luonnetestituloksen tai MH-kuvauksen. Luonnetesti on suoritettu hyväksytyt kun loppupistemäärä on vähintään + 75 ja lisäksi seuraavat osa-alueet on oltava plussalla: hermorakenne, luoksepäästävyys, terävyys ja laukauspelottomuus. Jalostustoimikunnalla on mahdollisuus pyytää ylläolevia lisäselvityksiä jalostukseen käytettävän koiran luonteen osalta myös, mikäli ko. koiran useissa näyttelyarvosteluissa on negatiivisia

mainintoja luonteesta. Pentu- ja junioriluokan näyttelyarvosteluja ei huomioida. Saman uroksen käyttöä useille eri nartuille ei suositella (matadorjalostus), koska se kaventaa geenipohjaa. Mikäli siitokseen käytettävällä uroksella on jo olemassa Suomessa 5 pentuetta (ke-ti, mu-ha) tai sinisillä 4 pentuetta, on uros jälkeläistarkastettava.

Jalostustoimikunta suosittaa virallista silmä- ja silmäluomitarkastusta jalostukseen käytettävälle koirille. Jalostustoimikunta toivoo enemmän huomiota kiinnitettävän tanskandogeilla esiintyviin silmä- ja luomisairauksiin siitosparia valittaessa. Mikäli koiralla on todettu jokin periytyvä silmä- tai silmäluomisairaus, sitä ei tulisi käyttää jalostukseen. Mikäli vanhemmilla, sisaruksilla ja /tai jälkeläisillä on silmä- /tai silmäluomisairauksia useammalla kuin yhdellä, tarvitaan paritettavalle koiralle puhdas silmälausunto silmäeläinlääkäriltä. Mikäli lähisuvussa esiintyy kataraktia tai glaukoomaa yhdelläkin koiralla, tulee jalostuskäyttöön suunnitellulla koiralla olla puhdas silmäeläinlääkärin lausunto.

Jalostustoimikunta liittyy kasvattajille lähteisiin vastauksiin ns. fraasitekstit, jossa suositellaan sydänultran ja kilpirauhaskokeen tekemistä, ellei niitä ole jalostukseen käytettävälle koiralle vielä tehty.

Spondyloosin osalta jalostustoimikunta on esittänyt toiveen että esim. lonkkakuvausten yhteydessä, koiralta kuvattaisiin myös selkä. Jalostustoimikunta julkaisee reaaliaikaista listaa selkäkuvatuista ja wobblers -sairaista rotujärjestön nettisivuilla. Tällä tavoin kartoitamme spondyloosin ja wobblersin esiintyvyyttä rodussamme.

5.3.4. Pitkän aikavälin strategiat

Jalostustarkastukset

Jalostustoimikunta järjestää vähintään yhden jalostus /jälkeläistarkastuksen per vuosi. Tarkastukseen käytetään rotujärjestön omaa jalostustarkastuslomaketta.

Koulutus/kouluttautuminen

Jalostustoimikunnan jäsenet osallistuvat SKL:n järjestämille jalostusta käsitteleville kursseille ja koulutuksiin. Tuomareille järjestetään rotukohtaista erityiskoulutusta tarpeen mukaan. Kasvattaja /jalostuspäivät pyritään järjestämään vuosittain, seuraava kasvattaja /jalostuspäivä on huhtikuussa 2010. Luennoitsijat kertovat ajankohtaisista ja rodulle tärkeistä aiheista, mm. sydän- ja luonneongelmista (DCM). MH-kuvauksen toimihenkilöitä koulutetaan mahdollisesti aluejaostojen taholta, tavoitteena saada vuosittain rotukohtainen MH-kuvaustilaisuus omien toimihenkilöiden voimin, eri puolilla Suomea.

Rodussa esiintyvien sydänsairauksien selvittäminen ja ehkäiseminen

Sydänsairauksien kartoittamista ja ehkäisemistä varten järjestetään eri puolilla Suomea sydänultrajoukkotarkastuksia. Rotujärjestöllä on käytössään eläinlääkäreiden Sari Granholmin ja Seppo Lambergin tekemä sydänultralomake. Sydänultratulokset tilastoidaan ja julkaistaan rotujärjestön lehdessä. Kaikki sydänultratulokset tullaan julkaisemaan myös internetissä rotujärjestön sivuilla jalostustoimikunnan palstalla. Sydänkuunteluita jalostustoimikunta pyrkii järjestämään ainakin kerran vuodessa, esimerkiksi erikois- tai värinäyttelyn yhteyteen. Kasvattajien ja omistajien toivotaan ilmoittavan jalostustoimikunnalle kaik-ki sydänongelmiin kuolleet tanskandoggit. Yhdistys tukee taloudellisesti (mahdollisuuksien mukaan) äkillisesti kuolleiden tanskandoggien ruumiinavauksia.

Jalostustoimikunta tekee sydänyhteistyötä eläinlääkäreiden Seppo Lambergin ja Sari Granholmin kanssa. Seppo Lamberg on eurooppalaisessa ESAVS-koulutuksessa joka on vaativan sydän-

tutkimuksen tutkimuskoulutus. Koulutuksen tarkoituksena on mm. saada rotukohtaiset FS % arvot ja sydäntutkimusten yhdemukaistaminen. Sydänultrastarkastuskaavake oli ensimmäisen kerran käytössä v. 2006 Laukaan joukkosydänultrassa. Rotujärjestön tavoitteena on saada Pevisaan sydänkuuntelu.

Pitkäikäisten linjojen suosiminen jalostuksessa

Rotujärjestö ylläpitää listaa rodun vanhimmissa koirista

Jalostustoimikunta kannustaa kasvattajia terveystutkimusten teettämiseen.

Jalostustoimikunnalla on oma Terveydeksi! -kasvattajakilpailu, jossa palkitaan terveystutkimusten teettämisestä (sisältää kaikki viralliset terveystutkimustulokset, myös viralliset sydänultra- ja kilpirauhastutkimukset, joita SKL ei kirjaa, mutta joista meille tulee mustaa valkoisella koiranomistajilta /kasvattajilta, laskeetaan mukaan). Voittaja palkitaan.

5.3.5. Pentuvälitys

Suomen Tanskandoggi ry:llä on pentuvälityspalvelu jalostustoimikunnan hyväksymille yhdistelmille. Yhdistelmät tulevat pentulistalle kun kasvattaja ilmoittaa yhdistelmän pentulistan päivittäjälle. Pentueilmoitus voidaan laittaa yhdistyksen sivuille /pentuvälittäjälle yksi (1) kuukausi ennen astutusta. Kasvattajalla ei saa olla samanaikaisesti jalostustoimikunnan hylkäämiä /ulko-puolisia pentueita, mikäli hän haluaa hyväksytyyn yhdistelmänsä pentulistalle.

Kasvattajan tulee päivittää pentueensa tiedot yhden (1) kuukauden välein pentulistan yhteyshenkilölle pysyäkseen pentulistalla. Jalostustoimikunnan hyväksymä yhdistelmä pysyy pentulistalla siihen saakka, kunnes pennut täyttävät kolme (3) kuukautta. Kasvattaja on velvollinen ilmoittamaan yhteyshenkilölle, mikäli kaikki pennut ovat löytäneet jo kodin ennen kolmen kuukauden ikää.

5.4. Mahdollisuudet ja uhat

Aiempien kasvattajille suunnattujen kyselyiden (v. 2004 ja v. 2007), sekä kaikille jäsenille suunnatun tuoreimman (v. 2009 terveystutkimus) kyselyn mukaan:

Mahdollisuudet:

On paljon kauniita ja hyväluonteisia koiria. Suurin osa kasvattajista on rotuun perehtyneitä ja kantavat vastuunsa. Kasvattajien mielestä populaatio on riittävä tällä hetkellä ja nyky maailma on pieni eli esimerkiksi keinosiemennysten avulla saadaan aika ajoin uutta verta. Kasvuhäiriöisiä koiria on vähemmän kuin ennen. Elinikä on kasvattajien mielestä pidentynyt. Tästä ei ole kuitenkaan tehty tutkimusta, joten väitettä ei voida pitää täytenä totuutena. Suuren yleisön keskuudessa rodullamme on hyvä maine. Rotujärjestö ja jalostustoimikunta ovat ajan tasalla ja asiantuntevia. Myös aluejaostojen toiminta saa kiitosta.

Uhat:

Seuraavassa kappaleessa on tiivistetty sekä kasvattajille vuosina 2004 ja 2007 että kaikille jäsenille vuonna 2009 lähetettyjen kyselyiden vastauksia jaettuna viiteen osa-alueeseen.

Populaatio:

Kasvattajille lähetetyn kyselyn vastauksista kävi ilmi, että suurimmat uhat, jotka liittyvät populaatioon ovat liiallinen sukusiitos ja tuontikoirat, joiden taustoja ei ole tarpeeksi tutkittu ja joita käytetään liikaa jalostukseen. Samojen yhdistelmien tekeminen esimerkiksi näyttelymenestyksen takaamiseksi kaventaa geenipoolia. Joillakin uroksilla on liian monta pentuetta ja kohta ol-

laankin yhtä suurta perhettä. Tuontikoiria tuodaan vain tuomisen ilosta tai halpatuontimaista edulliseen jalostuskäyttöön. Ko-koirien sukutauluista ei välttämättä löydy yhtäkään valiota, terveystuloksista puhumattakaan. Tai sitten eri kasvattajat tuovat samoista kenneleistä / linjoista pentuja tai spermaa, kun kateus estää yhteistyön ja kaikki pidetään vain itsellä.

Luonne:

Jo edellisessä Jalostuksen tavoiteohjelmassa oltiin huolestuneita tanskandoggien luonteista. Huoli on vain korostunut entisestään ja luonteisiin tulee kiinnittää enemmän huomiota. Eitoivottujen tilanteiden vähättely ja peittely ei palvele ketään. Arkoja /ujoja /voimakkaasti pidättyväisiä tai aggressiivisia koiria EI tulisi edelleenkaan käyttää jalostukseen lainkaan. Tanskandoggi tarvitsee myös koulutusta siinä missä perinteinen palveluskoira-rotukin. Uusimmassa terveystutkimuksessa (v. 2009) kysimme luonneongelmista. Arkuus, aggressiivisuus ja muut luonneongelmat nousivat esille vahvasti, erityisesti ongelmaa nähtiin musta-harlekiini -väriryhmässä.

Terveys:

Edellisessäkin Jalostuksen tavoiteohjelmassa sydänsairaudet nousivat kasvattajien mielestä hälyttävästi esille ja ongelmien kartoitus nähtiin tärkeänä. Uusimmassa kaikille jäsenille suunnatussa terveystutkimuksessa (v.2009) sydänongelmat nousivat myös vahvasti esille. Muita esille nousseita terveysongelmia olivat erilaiset syövät ja luuston ja lihaksiston sairauksista eniten esille nousi spondyloosi. Myös panosteitti, osteokondroosi, HOD ja Wobblersin syndrooma nousivat terveysongelmista esille. Erilaiset silmä- ja silmäluomisairaudet, ihosairaudet, yliherkkyyden ja mahalaukun kaasuuntuma /kiertymä puhuttivat myös runsaasti.

Asioista ei kuitenkaan uskalleta puhua leimautumisen pelossa. Kasvattajien välistä rehellisyyttä ja avoimuutta terveydellisissä asioissa pidetään kuitenkin erittäin tärkeänä. Jokaiselle kasvattajalla tulisi olla korkea moraalinen valitessaan ja käyttäessään koiria jalostukseen.

Rakenne:

Edelliseen Jalostuksen tavoiteohjelmaan tehtyjen kyselyiden mukaan liiallinen heterogeisuus rodun sisällä on ongelma. Useampi kasvattaja on sitä mieltä, että ollaan menossa liian kevyeen tyyppiin, vaikka kyse on molossirodusta. Kapearunkoisia, kevyitä ja puikulapäisiä ”jenkkityyppisiä” näkee kehissä liikaa. Toinen ääripää ovat ns. saksalaistyyppiset raskaat ja matalat koirat, joilta puuttuu tanskandogille tyypillinen jalous. Luusto ja koko ovat hävinneet kauniin tasapainoisen pohjoismaisen tyyppin katoamisen myötä. Osa rakenteellisista virheistä katsotaan lähes rotuun kuuluviksi, esimerkiksi suorat olkavarret ja etuasentoiset lavat. Sukupuolileimat saivat olla myös selvimät. Muotivirtauksia ovat osaltaan luomassa myös tuomarit omilla arvosteluillaan, esimerkiksi tuontikoira pärjää, vaikka omaisi roppakaupalla virheitä kotimaisiin verrattuna.

Rodun markkinapotentiaali:

Yhä edelleen musta-harlekiiniväriryhmän rekisteröintimäärät ovat kasvaneet ja määriä pidetään turhan suurina, määrä ei voi korvata laatua. Vuonna 2008 rikottiin ensimmäisen kerran kahdensadan pennun raja. Vuosien 2004–2009 välillä on 41 kennelnimellä toimivaa kasvattajaa rekisteröinyt pentueita tähän väriryhmään, lisäksi joka vuosi on rekisteröity muutama pentue kasvattajilta, joilla ei ole kasvattajanimeä (esim. vuonna 2009 2 kpl). Tähän väriryhmään kuuluvia pentuja on markkinoilla paljon myös ilman rekisteröintiä, mikä on eniten huolestuttavaa.

Väriryhmän suosion kasvulla on sekä hyvät että huonot

puolensa, uusien innokkaiden kasvattajien joukosta löytyy aina myös vastuullisia kasvattajia, jotka tulevat jatkamaan kasvattajauraansa pitkään ja joilla on näkemystä. Rodun tulevaisuus on juuri tällaisten kasvattajien varassa. Huonona puolena voi olla, että kasvattajan ura aloitetaan hyvin varhaisessa vaiheessa, jolloin koirien taustoihin ja rotuun ei ole vielä ehditty kunnolla perehtyä, eikä oma kokemus riitä uusien pennunomistajien opastamiseen. Kennelnimiä on haettu viimeisen kuuden vuoden aikana runsaasti. Uusien kasvattajien suuri määrä on haaste myös rotuyhdistykselle, jonka yhtenä tehtävänä on perehdyttää uudet kasvattajat rotuun ja tarjota heille oikeaa tietoa. Huonoihin puoliin voisi lisätä vielä sen, että jos pentuja on tarjolla paljon, osa niistä voi ajautua koteihin, jotka eivät täysin ymmärrä mihin sitoutuvat, eivätkä he kykene peruskouluttamaan koira. Oikean kodin löytäminen kullekin koiralle on muutenkin erittäin merkittävä vaihe, niin että koirat päätyvät oikeisiin koteihin eivätkä päädy vaihtamaan koteja esim. puutteellisesta koulutuksesta johtuvien hallintaongelmien vuoksi.

Viimeisen kuuden vuoden aikana on ollut lisäksi huomattavissa että kaikki kasvattajat eivät tunnu osaavan rekisteröidä pentujaan sen väriseksi kuin ne oikeasti ovat. Tämä voi osittain selittyä sillä, että Kennelliiton värien rekisteröinti on muuttunut, ja vaikka niin sanotuille harmaaharlekiineille on käytössä merle, niin tätä ei ole jostain syystä aina käytetty. Merlejä on voitu rekisteröityä esim. harlekiineiksi yms. Uusien kasvattajien on myös oltava tietoisia siitä, minkä värisiä koiria erilaisista parituksista on mahdollista syntyä, ja miten syntyneiden pentujen kanssa menetellään (esim. ei- hyväksytyt näyttelyvärit ja koirat joilla ei ole päässä paljon pigmenttiä).

5.5. Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi

Jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteutumisesta. Rotujärjestö on myös velvollinen huomioimaan JTO:n tavoitteet toimintasuunnitelmaa laatiessaan.

Yleiset keinot

- jalostusohjesääntö
- PEVISA
- yhteistyö läheisten sidosryhmien kanssa: Kennelliitto, rotujärjestö, kasvattajat, kasvattajatuomarit, pennun ostajat
- tietopaketti uusille kasvattajille kennelnimihakemuksen yhteydessä annettavaksi, valmistuminen v. 2010
- Rotuinfon päivitys tarvittaessa (ainakin rekisteröintimäärien ja lonkka- ym. tilastojen suhteen)
- rotujärjestön nettisivujen päivityksen saaminen reaaliaikaan: rotujärjestön lehdessä olleiden terveystiedot, artikkelien arkistointi, sydänultratulokset, selkätutkimukset (wobbler, spondyloosi) ja kilpirauhastulosten julkaisu sekä internetissä että rotujärjestön lehdessä
- tarvittavat jalostusohjesäännön uudistukset esim. PEVISA:n päivityksen yhteydessä

Luonne

- Rotumääritelmän mukaisen luonteen säilyttäminen
- jalostustoimikunta suosittelee arkojen ja /tai vihaisten koirien ehdotonta poissulkemista jalostuksesta
- luonteiden kehityksen seuranta, erityisesti arkuus ja aggressiivisuus: kysely koiranomistajille ja kasvattajille v. 2011
- jalostustoimikunta suosittelee koirien luonnetestausta /MH-kuvausta: rotujärjestö maksaa ilmoittautumismaksusta 10 € /koira takaisin koe /kuvauspöytäkirjaa vastaan sekä toivoo jäsenis-

tön kouluttautumista MH-kuvaustoimihenkilöiksi. Tavoitteena järjestää vuosittain tanskandoggeille tarkoitettu MH-kuvaus rotujärjestön toimesta, ensimmäinen oma MH-kuvaus v. 2010

- jalostustarkastukset 1 – 2 kertaa /vuosi, luonne yhtenä tarkastelun kohteena, jolle laitetaan suurempi painoarvo tulevaisuudessa

Terveys

- Tanskandoggien terveystilanteen kartoittaminen, sydänsairauksien vähentäminen, pitkäikäisyys ja keski-ikä nostaminen
- jalostustoimikunta suosittelee sairaiden koirien ehdotonta poissulkemista jalostuskäytöstä, mahdollisesta näyttelymenestyksestä huolimatta
- jalostusyhdistelmistä pyritään selvittämään tarkoin terveyteen liittyvät tiedot
- jalostustoimikunta kokoaa tietoa tanskandoggien perinnöllisistä sairauksista ja terveydentilasta: tietoa kerätään erityisesti sydänongelmista (järjestetään joukkosydänultria jalostustoimikunnan taholta, rotujärjestö tukee näitä joukkotarkastuksia 10 € /koira, sekä jatketaan edelleen yhteistyötä sydänlääkäreiden kanssa ja tilastoidaan yksittäisistä sydänultratuloksista tarkemmin mm. FS %), spondyloosi ja wobbler: suositellaan ottamaan selkäröntgenkuvat samalla kun lonkat ja kyynärät kuvataan ja lähettämään tulokset suoraan jalostustoimikunnalle, joka tilastoi ja julkaisee tulokset rotujärjestön lehdessä sekä internetissä rotujärjestön internetsivuilla jalostustoimikunnan palstalla, internetjulkaisu aloitetaan v. 2010. Terveystilastoja julkaistaan rotujärjestön lehdessä ja SKL:n Koiranet jalostustietojärjestelmästä on saatavilla tieto, jonka SKL tilastoi, mm. lonkat, kyynärät, silmät. Lisäksi tietoa kerätään kilpirauhastuloksista, yhteistyötä eläinlääkärin kanssa tehdään myös kilpirauhassasiassa, mm. suositukset tutkimisesta.
- jalostustoimikunta koostaa tulleista terveystiedoista (sydänultrat, kilpirauhastulokset ja selkäkuvaustulokset) uusimmat jokaiseen rotujärjestön lehteen ja yhdistyksen internetsivuille, sekä tekee koosteen tulleista tuloksista kahden vuoden välein, seuraava yhteenveto v. 2010
- rotujärjestö julkaisee Vuosikirjaa, jossa on kootusti tietoa koirien näyttely- ja muista kilpailutuloksista, terveystiedot ja luonnestestit sekä MH-kuvauksien tilastoista, rekisteröinnistä sekä tuonneista /vienneistä
- jalostustoimikunta järjestää joukkosydänultria vuosittain, sekä joukkosydänkuuntelu pyritään järjestämään erikois- tai värinäyttelyn yhteyteen vuosittain
- suositellaan erityisesti ns. äkkikuolemien sattuessa ruumiinavausta, EVIRA:n virastojen yhteystiedot ja ohjeet kuolemantapauksen yhteydessä löytyvät yhdistyksen internetsivuilla
- rotujärjestön lehdessä sekä yhdistyksen internetsivuilla on valmis kaavake sydänultratutkimuksiin sekä sydän- ja terveystiedot (jalostustoimikunnan tietojen keräys). Terveystiedot kerätään uudistamaan v. 2011
- suositellaan kasvattajia käyttämään pitkäikäisiä linjoja
- PEVISA-ohjelman noudattaminen ja uuden PEVISA:n päivitys v. 2010 – 2011 aikana jolloin uusi PEVISA-ohjelma voisi astua voimaan 1.1.2012
- sitoumuskasvattajasopimuksen valvonta ja kehittäminen erityisesti terveyden osalta
- kasvattajien kannustaminen terveystutkimusten teettämiseen oman Terveystutkimuksen –kilpailun avulla

POPULAATIO

- Riittävän laajan populaation ylläpitäminen
- jalostustoimikunta suosittelee pidättäytymistä liiallisista sukusiitosyhdistelmistä (raja 6,25 %) viidellä sukupolvella laskettu-

na, joista 5. sukupolvi syntyvä pentue
- populaation rakenteen / laajuuden seuraaminen väriryhmittäin vuosittain
- rekisteröintien ja tuontien seuranta ja tilastointi, julkaiseminen mm. TD –lehdessä vuosittain
- tuontien olisi hyvä olla ns. uutta verta, ei sukuja, joita Suomes-
sa jo on

ULKOMUOTO

Rotumääritelmän mukaisen ulkonäön ja rakenteen ylläpitäminen
- jalostustoimikunnan urosehdotuksissa suositetaan rotumääritelmän mukaista ulkomuotoa, samaa toivotaan myös nartulta
- kokoon liittyvä tilastointi (mittaus) viiden vuoden välein, seuraavan kerran Erikoisnäyttelyssä 2013.

6. LÄHTEET

www.greatdane.fi
Birgitta Wickström, Koiran sairaudet
<http://www.koiranjalostus.fi/sundgren.pdf>
<http://www.saunalahti.fi/~sspk/pinseri/suomi/kannankokojarakenne.htm>
Great Dane Club Of America
<http://www.gdca.org> http://www.dogsports-online.com/CGI_BIN/te/db_manager.pl
Lahden Eläinlääkäriasema, Seppo Lamberg, <http://www.laelas.com>
Huittisten Ammatti- ja yrittäjäopiston Pieneläinhoitajalinjan oppimateriaali SKL Ry
Jalostustieteellinen toimikunta Maria Väänänen / Kirurgian laitos / Eläinlääketieteellinen korkeakoulu
http://www.clinivet.fi/artikkelit/koira_artikkelit/artikkeli_6.html
Koirra-Kissaklinikka Oy:n verkkosivut
http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm
SKL Ry
Jalostustieteellinen toimikunta
<http://www.kolumbus.fi/sarakontu/koirat/sininen.html> <http://www.sgdg.org/RAS.pdf>
GREATDANE CLUB OF AMERICA NATIONAL HEALTH SURVEY By Margaret R. Slater, DVM, PhD With assistance from: Jackue Harbison, MS & Norma de Anda
<http://www.gdca.org>
http://www.koiranjalostus.fi/Viralliset_tutk.htm
Koiramme 3/-76
The genetics of the dog 2001 – D.P. Sponenberg & Max F. Rothschild
The journal of hereditary 1985 – Philip Sponenberg
Whites: Is it worth the risks 1999 - JP Yousha
Color and pattern associated disorders in the Great Dane – JP Yousha
Ell Sari Granholm, Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri, Vettori Turku/Raisio
http://www.korpikuu.fi/briardharrastajat/arkisto/2002/4_1.htm
Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995
de Weck et al., Dog allergy, a model for allergy genetics, Int. Arch Allergy Immunol. 113, 55–7, 1997.
Halliwell & Rosenkranzt, ESAVS training programme of Veterinary Dermatology, 2006.
Sousa et al., The ACVD task force on canine atopic dermatitis (II): genetic factors, Veterinary Immunology and Immunopathology 81, 153-7, 2001.

7. LIITTEET

Rotumääritelmä

ROTUMÄÄRITELMÄ

Alkuperämaa: Saksa

Ryhmä 2, FCI:n numero: 235

Hyväksytty: FCI 10.4.2002 SKL-FKK 1.8.2002

Käyttötarkoitus: Seura-, vahti- ja suojelukoiria.

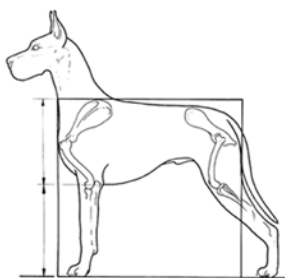
Lyhyt historiaosuus:

Nykyisen tanskandogin esi-isinä pidetään vanhoja "Bullenbeissereita" kuten myös ajavia vinttikoiria ja villisikakoiria, jotka olivat englantialaistyyppisen vahvan mastiffin sekä nopean ja ketterän vinttikoiran välimuotoja. Ensisijaisesti doggi-nimitystä käytettiin suuresta ja voimakkaasta koirasta, jonka ei tarvinnut olla mitään tiettyä rotua. Myöhemmät nimet kuten ulmindoggi, englannindoggi, tanskandoggi, ajava vinttikoiria, villisikakoiria ja suuri doggi kuvasivat näiden koirien eri tyyppisiä värin ja koon mukaan.

Berliinissä vuonna 1878 tri Bodinusin johdolla kokoontuneet seitsemän asiaan vihkiytyntä kasvattajaa ja ulkomuototuomaria päättivät, että kaikkia edellämäinnittäjä muunnoksia aletaan kutsua nimellä "Deutsche Dogge". Näin luotiin perusta itsenäisen saksalaisen koirarodun kasvatukselle. Vuoden 1880 Berliinin näyttelyn perusteella tanskandogille vahvistettiin ensimmäinen rotumääritelmä, jota "Deutsche Doggen-Club 1888 e.V." on vuodesta 1888 valvonut ja vuosien varrella useasti muuttanut. Nykyinen rotumääritelmä on laadittu FCI:n mallin mukaiseksi.

Yleisvaikutelma: Tanskandogin jalossa yleisvaikutelmassa suureen, voimakkaaseen ja tasapainoiseen rakenteeseen yhdistyvät ylväys, voima ja tyylikkyys. Voimakas olemus, jossa yhdistyvät jalous, yleisvaikutelman tasapainoisuus, sopusuhtaiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää, antaa katsojalle vaikutelman jalosta patsaasta. Tanskandoggi on koiramaailman Apollo.

Tärkeitä mittasuhteita: Rakenne vaikuttaa lähes neliömäiseltä, erityisesti uroksilla. Rungon pituus (rintalastasta istuinluihin) saa uroksilla olla korkeintaan 5 % ja nartuilla korkeintaan 10 % säkäkokeutta suurempi.

Käyttäytyminen/luonne: Ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa, erityisesti lapsiin kiintyvä; pidättyväinen vieraita kohtaan. Vaatimuksesta on itsevarma, peloton, helposti käsiteltävä ja oppivainen seuraaja perhekoira, jolla on korkea ärsytyskyky; ei käytökseltään hyökkäävä.

PÄÄ:

Kallo-osa:

Suhteessa kokonaisuuteen, pitkänomainen, kapea, selväpiirteinen, ilmeikäs, hyvin meislautunut (erityisesti silmien alta); kulmakaaret ovat hyvin kehittyneet, eivät kuitenkaan liiaksi korostuneet. Etäisyyden kirsusta otsapenkereeseen tulee olla mahdollisimman sama kuin otsapenkereestä vain hieman erottuvaan niskakahmyyn. Kuonon ja kallon ylälinjojen tulee olla yhdensuuntaiset. Edestä katsottuna pään tulee näyttää kapealta, jolloin kuononselkä on mahdollisimman leveä ja posket vain hieman erottuvat, eivät missään tapauksessa voimakkaasti korostuneet.

Otsapenger:

Kirsu:

Selvästi erottuva
Hyvin kehittynyt, pikemminkin leveä kuin pyöreä; sieraimet ovat suuret. Kirsun tulee olla musta, poikkeuksena musta-valkokirjavat koirat (harlekiinit). Niilläkin musta kirsu on toivottava, mustaläiskäinen tai lihanvärisen kirsu on kuitenkin sallittu. Sinisillä koirilla kirsu on antrasiitinvärisen (haalistunut musta).

Kuono-osa:

Syvä ja mahdollisimman suorakulmainen. Selvä huulikulma ja tummapigmentitiset huulet. Musta-valkokirjavilla koirilla sallitaan puutteellisesti pigmentoituneet tai lihanväriset huulet.

Leuat/hampaat/purenta:

Hyvin kehittyneet leveät leuat. Vahva, terve ja täydellinen leikkaava purenta (42 hammasta hammaskaavion mukaisesti).

Silmät:

Keskisuuret, mantelinmuotoiset ja mahdollisimman tummat; ilme eloisia, älykäs ja ystävällinen. Sinisillä koirilla hyväksytään hieman vaaleammat silmät, musta-valkokirjavilla koirilla sallitaan vaaleat tai keskenään eriväriset silmät.

Oikeanmallinen silmä

Roikkuva luomi

Kireä luomi

Korvat:

Luonnostaan riippuvat, ylös kiinnittyneet, keskikokoiset ja etureunastaan poskenmyötäiset.

Kaula:

Pitkä, kuiva, lihaksikas ja pystyasentoinen, hieman eteenpäin viisto, lapoihin hyvin liittyvä ja hieman päätä kohti kapeneva. Niskalinja on kaareva.

RUNKO

Säkä:

Voimakkaan rungon korkein kohta. Säkä muodostuu lapaluiden harjanteista, jotka ovat korkeammalla kuin okahaarakkeet.

Selkä:

Lyhyt ja kiinteä, lähes suora ja laskee vain hieman taaksepäin.

Lanne:

Hieman kaartuva, leveä ja voimakaslihaksinen.

Lantio:

Leveä, vahvalihaksinen, ristiluista hännän kiinnityskohtaa kohti hieman laskeva ja siihen huomaamattomasti liittyvä.

Rintakehä:

Kyynärpäihin ulottuva. Selvästi kaartuvat, pitkälle taakse ulottuvat kylkiluut. Rinta melko leveä, eturinta selvästi erottuva.

Alalinja ja vatsa:

Vatsalinja nousee sulavasti taaksepäin ja muodostaa rintakehän alaosan kanssa kauniisti kaartuvan linjan.

Häntä:

Kintereisiin ulottuva, ylös kiinnittynyt, tyvestään leveä ja kärkeä kohti tasaisesti oheneva. Koiran ollessa levossa häntä riippuu luonnollisella kaarella. Koiran innostuessa ja liikuessa häntä on hieman sapelimaisesti kaartunut, se ei kuitenkaan nouse paljoa selkälínjan yläpuolelle. Harjainen häntä ei ole toivottu.

KOKO

Säkäkorkeus:

Uroksilla vähintään 80 cm ja nartuilla vähintään 72 cm.

ETUOSA

Lavat:

Voimakaslihaksiset. Pitkä ja viisto lapaluu muodostaa olkavarren kanssa noin 100-110 asteen kulman.

Olkavarret:

Voimakkaat ja lihaksikkaat, hyvin rungonmyötäiset: niiden tulee olla hieman lapaluuta pitemmät.

Kyynärpäät:

Eivät ulos- eivätkä sisäänpäin kääntyneet.

Kyynärvarret:

Voimakkaat ja lihaksikkaat, edestä ja sivulta katsottuna täysin suorat.

Ranteet:

Voimakkaat, tukevat ja vain hieman kyynärvarren rakenteesta erottuvat.

Välikämmenet:

Voimakkaat, edestä katsottuna suorat, sivulta katsottuna vain hieman eteenpäin viistot.

Käpälät:

Pyöreätköt. Korkeasti kaareutuvat ja tiiviit varpaat (ns. kissankäpälät). Kynnet lyhyet, vahvat ja mahdollisimman tummat.

Hyvä, tiivis tassu Jäniksenkäpälä Litteä tassu Harottavat varpaat

TAKAOSA

Yleisvaikutelma:

Luusto on kauttaaltaan vahvojen lihaksien peittämä, jolloin lantio, lonkka ja reisi vaikuttavat leveiltä ja pyörityneiltä.

Voimakkaat hyvin kulmautuneet takaraajat ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset eturaajojen kanssa.

Reidet:

Pitkät, leveät ja hyvin lihaksikkaat.

Polvet:

Voimakkaat, lähes suoraan lonkkanivelen alapuolella sijaitsevat.

Sääret:

Pitkät ja lihaksikkaat, hieman reisiä lyhyemmät.

Kintereet:

Voimakkaat ja vakaat, eivät sisään- eivätkä ulospäin kiertyneet

Väliljalat:

Lyhyet, voimakkaat, lähes kohtisuorassa alustaan nähden.

Käpälät:

Kuten etukäpälät.

LIIKKEET:

Tasapainoiset, sulavat, maatavoittavat ja keveän joustavat; raajojen tulee edestä ja takaa katsottuna liikkua yhdensuuntaisesti.

VÄRIT JA KARVAPEITE:

Nahka:

Tiiviisti pinnanmyötäinen, yksivärisillä hyvin pigmentoitunut, mustavalkokirjavilla pigmentointi läiskien mukaisesti

Karva:

Hyvin lyhyttä ja tiivistä, sileästi rungonmyötäistä ja kiiltävää.

Väri:

Tanskandoggia jalostetaan kolmena erillisenä väriyhmänä:

a)keltaiset ja juovikkaat, b)musta-valkokirjavat eli harlekiinit ja mustat c)siniset.

Keltainen:

Vaalean kullankeltaisesta syvään kullankeltaiseen, musta maski on toivottava. Pienetkään valkoiset merkit rinnassa ja varpaissa eivät ole toivottuja.

Juovikas:

Vaalean kullankeltaisesta syvään kullankeltaiseen oleva pohjaväri, jossa mahdollisimman tasaisesti ja selvästi erottuvat kylkiluiden suuntaiset mustat juovat, musta maski on toivottava. Pienetkään valkoiset merkit rinnassa ja varpaissa eivät ole toivottuja.

Musta-valkokirjava (harlekiini):

Pohjaväri puhtaan valkoinen, mieluiten ilman minkäänlaista päistärsävyä. Valkoisella pohjalla on epäsäännöllisiä rosoreunaisia ja kiiltävän mustia läiskä, jotka ovat jakautuneet kauniisti yli koko rungon. Harmaat tai ruskehtavat läiskät eivät ole toivottuja.

Musta:

Kiiltävän musta, valkoiset merkit ovat sallittuja: mustiin kuuluvat myös manttelikoirat, joilla musta väri manttelin tavoin peittää rungon: kuono, kaula, rinta, vatsa raajat ja hännänpää voivat olla valkoisia. Myös koirat, joilla on valkoinen pohjaväri ja suuret, mustat laattamaiset läiskät (plattenhundit) kuuluvat mustiin.

Sininen:

Puhtaan teräksen sininen, valkoiset merkit rinnassa ja käpälissä ovat sallittuja.

VIRHEET:

Kaikki poikkeamat edellämaituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yleisvaikutelma:

Puutteellinen sukupuolileima, tasapainoton rakenne, liiallinen keveys, liiallinen karkeus.

Luonne:

Puutteellinen itsevarmuus, hermostuneisuus, matala ärsytyskynnys.

Pää:

Eri suuntaiset pään linjat: omenapää, kiilamainen pää; liian vähäinen otsapenger; voimakkaasti korostuneet poskilihakset.

Kuono:

Suippo, liian niukat tai liian roikkuvat (lepattavat) huulet; kovera, kyömy tai laskeva kuononselkä.

Purenta/hampaat:

Kaikki poikkeamat täydellisestä purennasta (kuitenkin yhden P1:n puuttuminen alaleuasta hyväksytään), yksittäisten etuhampaiden epäsäännöllinen asento, mikäli purenta pääosin pysyy muuttumattomana, liian pienet hampaat.

Silmät:

Löysät silmäluomet; liian voimakkaasti punoittavat sidekalvot; vaalet, pistävälliset tai meripihkan keltaiset silmät; kaikilla yksivärisillä veden siniset tai keskenään eri väriset silmät. Liian kaukana toisistaan olevat, vinot tai liian syvällä sijaitsevat silmät.

Korvat:

Liian ylös tai liian alas kiinnittyneet, sivuttain nousevat tai litteästi päänmyötäiset korvat.

Kaula:

Lyhyt, paksu kaula, ns. hirven kaula, liiaksi kaula- tai kurkunalusnahkaa.

Selkä: Notko- tai karpinselkä; liian pitkä selkä; takakorkeus.

Lantio: Voimakkaasti luisu tai vaakasuoja.

Häntä:

Liian paksu, liian pitkä tai liian lyhyt, liian alas kiinnittynyt, liian korkealla selkälinjan yläpuolella, koukkumainen tai kierukalla oleva sekä sivulle kääntyvä häntä. Rikkihakkautunut, kärjestään paksuuntunut tai ty pistetty häntä.

Rintakehä:

Litteä tai tynnyrimäinen; puutteellinen leveys tai syvyys; liian voimakkaasti esiintyöntyvä rintalasta.

Alalinja:

Liian vähän ylösvetäytynyt vatsalinja; puutteellisesti palautuneet nisät.

Eturaajat:

Eivät tarpeeksi kulmautuneet; kevyt luusto, heikot lihakset; muu kuin pystysuora seisonta.

Lavat: Löysät tai liian raskaat; jyrkkäasentoiset lapaluut.

Kyynärpäät: Löysät, ulos- tai sisäänpäin kiertyneet.

Kyynärvarret: Kaarevat tai välikämnenen yläpuolelta taipuneet.

Ranteet: Paisuneet tai huomattavasti taakse- tai eteenpäin taipuneet.

Välikämmenet: Liian viistot tai jyrkkäasentoiset.

Takaraajat: Liian avoimet tai liian voimakkaat kulmaukset, pihtikintuisuus, kinnerahtaus tai länkisärisuus.

Kintereet:

Paisuneet tai epävakaat.

Käpälät:

Litteät, hajavarpaiset tai pitkät; takakannukset

Liikkeet:

Liian lyhyet tai jäykät. Toistuva tai jatkuva peitsaminen. Keskenään epäsuhtaiset etu- ja takaraajojen liikkeet.

Karvapeite:

Kaksinkertainen karvapeite, kiilloton karva.

VÄRIT**Keltainen:**

Kellanharmaa, kellansininen, isabellanvärinen tai likaisen keltainen väri.

Juovikas:

Hopeansininen tai isabellanvärinen pohjaväri; haalistuneet juovat.

Musta-valkokirjava (harlekiini):

Siniharmaan sävyinen pohjaväri, suuret kellanharmaat tai siniharmaat läiskät.

Musta:

keltainen, ruskea tai sinimusta väri.

Sininen:

Keltainen tai mustansininen väri.

VAKAVAT VIRHEET:

Luonne: Arkuus

Purenta/hampaat: Tasapurenta.

Silmät:

Ulos- tai sisäänkiertyneet silmäluomet (ektropium tai entropium).

Häntä: Koukkuhäntä

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

Vihaisuus tai sairaalloiset piirteet.

Luonne: Aggressiivisuus tai pelkopureminen.

Kirsu: Lihanvärinen tai halkinainen kirsu.

Purenta/hampaat: Ylä, ala- tai ristipurenta

Väri**Keltaiset ja juovikkaat:**

valkoinen otsapiirto, valkoinen kaulus, valkoiset käpälät tai sukat ja valkoinen hännänpää.

Siniset:

Valkoinen otsapiirto, valkoinen kaulus, valkoiset sukat tai valkoinen hännänpää.

Musta-valkokirjavat:

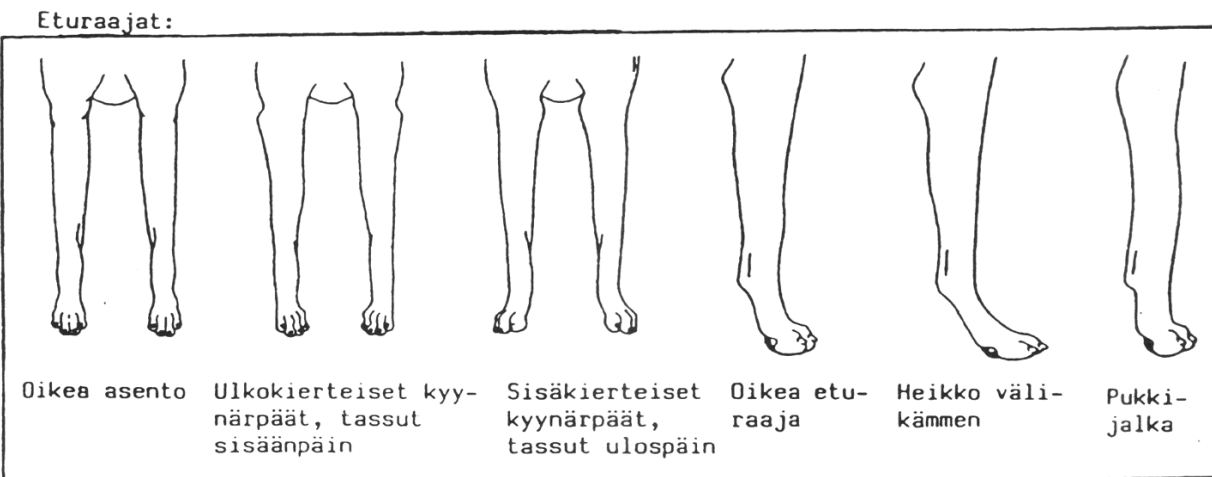
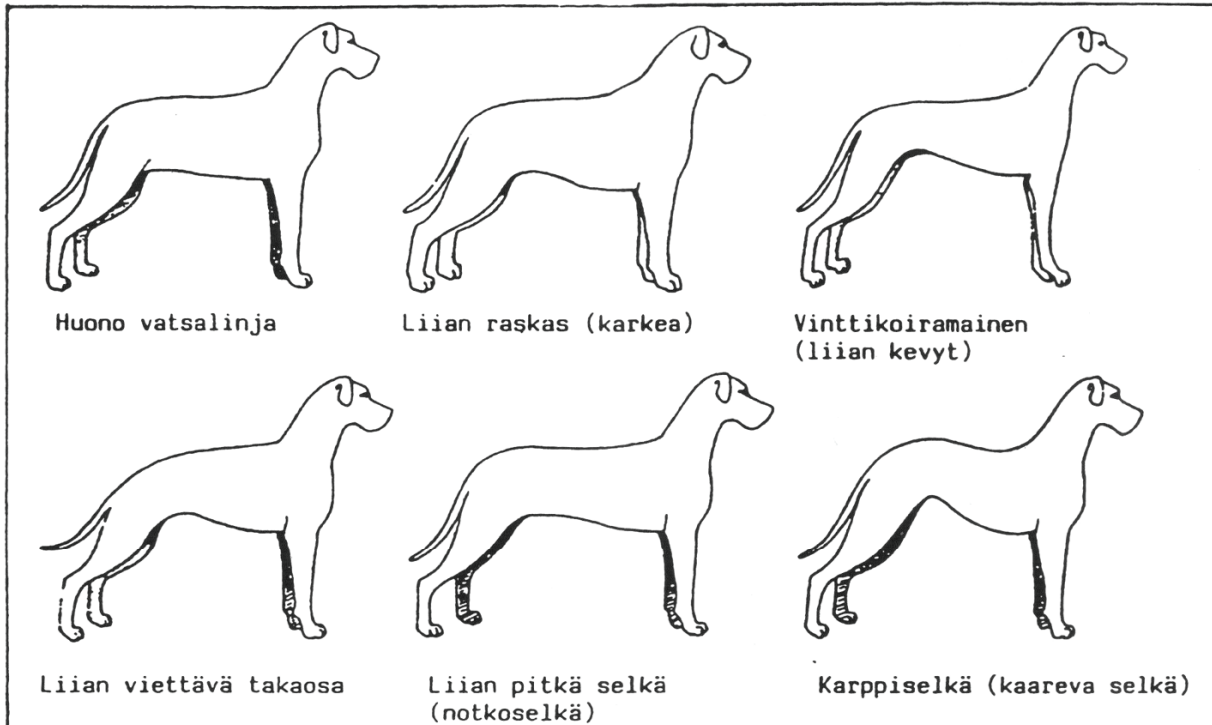
Valkoiset, joissa ei ole lainkaan mustaa väriä (albiinot) sekä kuurot koirat; ns. porssliiharlekiinit (joissa on pääasiassa sinisiä, harmaita, keltaisia tai myös juovikkaita läiskäjä), ns. harmaaharlekiinit (joilla on mustien läiskien ohella harmaa pohjaväri).

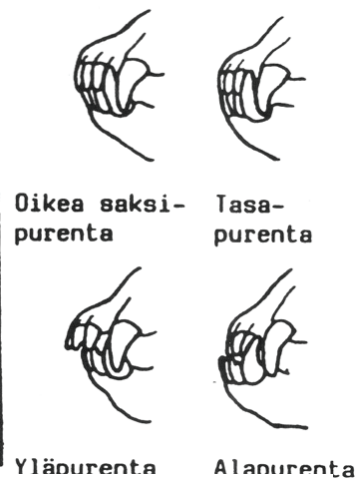
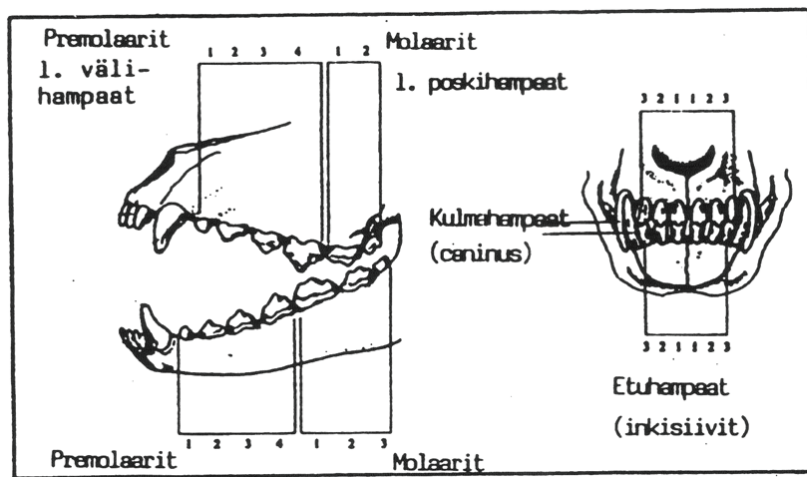
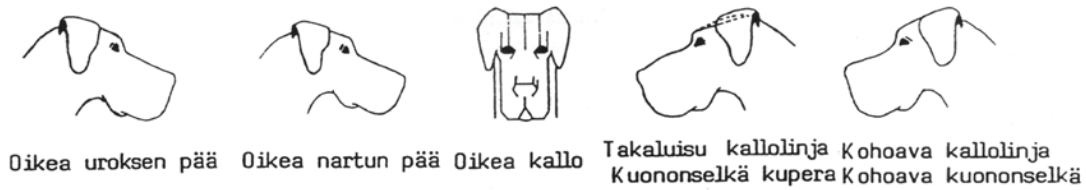
Koko:

Rotumääritelmän antaman säkäkorkeuden alitus.

HUOM! Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivestä täysin laskeutuneina kivespusseihin.

Liike:

